

JSDP

Journal of Spatial Development and Policy

ISSN: 2985-220X (Online)

Vol. 1, No. 4 (July-August 2023)

Asst. Prof. Dr. Prayoon Saengsai (Editor)

Published by PANYAPAT
3/1273 Mueang Kao Subdistrict
Mueang Khon Kaen District
Khon Kaen Province

Journal of Spatial Development and Policy ปีที่ 1 ฉบับที่ 4

JSDP

ISSN: 2985-220X (Online)

Journal of Spatial Development and Policy Vol. 1 No. 4

Journal of Spatial Development and Policy

3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 080-224-1454, 081-601-5934 อีเมล: ajsdp9900@gmail.com

เจ้าของ: ปัญญาพัฒนา 3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ สุวิทย์ อธิศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทร เอกผาชัยสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ ลักษณะมีฤทธิ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณ ศรีโสมพันธ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภินิษฐา นาเลาห์

มหาวิทยาลัยนครพนม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชารเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ แยมเย็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้จัดการวารสาร:

นางสาวศิริรัตน์ ประศรี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Spatial Development and Policy มีกำหนดวงรอบการเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JSDP/index> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Spatial Development and Policy ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ตั้งแต่ระดับองค์กร กลุ่มหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ภูมิภาค ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ วารสารมุ่งเน้นส่งเสริมงานวิชาการที่มีลักษณะเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่ในมิติต่างๆ แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ที่ผลักดันไปสู่การสร้างนโยบายของพื้นที่ โดยเปิดรับบทความทางด้านการพัฒนาพื้นที่ที่บูรณาการกับศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เกษตรศาสตร์ และงานทางด้านสหวิทยาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่และผลักดันสู่การสร้างกรอบนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีละ 6 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่
- 3) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นบทความในลักษณะวิจารณ์หรืออธิบายเหตุผลสนับสนุนในประเด็นที่เห็นด้วย และ มีความเห็นแตกต่างในมุมมองวิชาการ

Journal of Spatial Development and Policy ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2566) มุ่งเน้นการเผยแพร่ บทความทางด้านการพัฒนาพื้นที่ที่บูรณาการกับศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เกษตรศาสตร์ และงานทางด้านสหวิทยาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่และผลักดันสู่การสร้างกรอบนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ จากหลากหลายหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้จัดการวารสาร และคณะกรรมการ บรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และวิญญูชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป ด้วยจิตคารวะและขอบคุณทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส
บรรณาธิการวารสารพัฒนาเชิงพื้นที่และนโยบาย

สารบัญ

บทความวิจัย

- ท้องถิ่น : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น การศึกษา : เรนเรียมโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 1-14
ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
วิระยุทธ หมื่นอักษร, เชษฐา มุทะหมด, เดโช แชน้ำแก้ว, อุดมศักดิ์ เดโชชัย
- การพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) 15-36
ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
วิสสุตา อุ่นมาลัย, ภัทรพร วีระนาคินทร์
- ศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน การศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 37-46
ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ฐิติพร ทวีพล, จตุรพร ชัยสุวรรณ, เดโช แชน้ำแก้ว, เชษฐา มุทะหมด, อุดมศักดิ์ เดโชชัย
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู 47-58
อำเภอละงู จังหวัดสตูล
มัสลีน่า ยี่มะเหรีบ, ปาลิดา มาระมาต, พงษ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, เดโช แชน้ำแก้ว, เชษฐา มุทะหมด

บทความวิชาการ

- รัฐ และการปกครองในปรัชญาของเหลาจื๋อ: บทวิเคราะห์ด้วยอนานิปไตย 59-70
เด่นพงษ์ แสงคำ

Rafting Education: Guidelines for Promotion Raising Business Case Study: Ren Rao Homestay, Village No. 2, Lan Khoi Subdistrict, Pa Phayom District, Phatthalung Province Thailand

Weerayuth Muenaksorn¹ Chettha Muhamad^{1*} Daycho Khaenamkhaew¹ and Udomsak Dechocha¹

¹ Major of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: chettha_muh@nstru.ac.th

ABSTRACT

This article aimed (1) to investigate the challenges faced by the ecotourism business, Rin Rao Homestay, and (2) to explore strategies for promoting this ecotourism venture. The research methods employed included interviews and participatory observations. The participants consisted of business owners, tourists, local residents, and government officials, totaling 14 individuals. Data analysis was conducted on both documents and interview responses. The findings from this study revealed that Conditions of problems in the rafting business, Ren Rao Homestay, found that 1) Problems in the management of the rafting business include the problem of insufficient accommodation and insufficient parking. 2) Business problems the creation of added value includes the problem of lack of activities to promote white water rafting. 3) The weather problem is the problem of increased water volume during the rainy season. 4) Problems with marketing the rafting business. The community still lacks readiness in management and delays public relations by government agencies, etc. Guidelines for promoting the white-water rafting business of Ren Rao Homestay found that 1) Promoting the white-water rafting business Causing added value, including adding a variety of activities, such as flea markets, ecotourism and have the idea to develop the tourism of Ren Rao Homestay into a top-level tourist destination in Phatthalung Province. 2) Solutions for solving problems in the rafting business include entrepreneurs bringing community products to sell. 3) Guidelines for planning and risks in doing the rafting business, including studying the needs of target customers. 4) Solving the problem of rafting business development includes having various agencies come in to help develop and promote the location. Publishing activities via social media and organizing activities for tourists to gain knowledge and experience from tourism.

Keywords: White Water Rafting, Business Promotion Guidelines, Community Products

ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่ง กรณีศึกษา : เรินเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

วิระยุทธ หมั่นอักษร¹ เชษฐา มุหะหมัด^{1*} เดโซ แชน้ำแก้ว¹ และ อุดมศักดิ์ เดโซชัย¹

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: chettha_muh@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของธุรกิจล่องแก่งเรินเราโฮมสเตย์ และ (2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่งเรินเราโฮมสเตย์ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าของธุรกิจการล่องแก่ง พนักงานนักท่องเที่ยว ชาวบ้านและภาครัฐ จำนวนทั้งสิ้น 14 คน วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเอกสารและการสัมภาษณ์ และนำเสนอแบบพรรณนาความ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาของธุรกิจล่องแก่งเรินเราโฮมสเตย์ พบว่า 1) ด้านสภาพปัญหาการบริหารธุรกิจล่องแก่ง ได้แก่ ปัญหาที่พักไม่เพียงพอ และที่จอดรถไม่เพียงพอ 2) ด้านสภาพปัญหาธุรกิจการเกิดมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ปัญหาการขาดกิจกรรมส่งเสริมการล่องแก่ง 3) ด้านสภาพปัญหาสภาพอากาศ คือ ปัญหาปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้นในช่วงฤดูฝน 4) ด้านสภาพปัญหาการตลาดธุรกิจล่องแก่ง คือ ชุมชนขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ และชะลอการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ แนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่งเรินเราโฮมสเตย์ พบว่า 1) การส่งเสริมการทำธุรกิจล่องแก่งทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ การเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลาย เช่น ตลาดนัด การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีแนวคิดที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของเรินเราโฮมสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับต้นๆ ของจังหวัดพัทลุง 2) แนวทางการแก้ปัญหาในการทำธุรกิจล่องแก่ง ได้แก่ ผู้ประกอบการนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาจำหน่าย 3) แนวทางการวางแผนและความเสี่ยงในการทำธุรกิจล่องแก่ง ได้แก่ การศึกษาความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย 4) การแก้ปัญหาการพัฒนาธุรกิจล่องแก่ง ได้แก่ การให้หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาช่วยพัฒนาส่งเสริมสถานที่ การเผยแพร่กิจกรรมผ่านโซเชียลมีเดียและการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ล่องแก่ง, แนวทางส่งเสริมธุรกิจ, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากมีผลทำให้ชุมชนได้รับรายได้และสร้างความกลมเกลียวในชุมชน โดยนำเสนอทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส การท่องเที่ยวชุมชนยังเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนา การรณรงค์ให้คนในสังคมเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน และสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดความความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนได้มากขึ้น โดยเป็นกระบอกเสียงและประชาสัมพันธ์สำหรับผู้สนใจมาเยือนชุมชนนี้ ช่วยกันดูแลรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีค่าของชุมชน (พจนา สวนศรี และคณะ, 2557; พรหมภัสสร ชุณห์บุญญทิพย์, 2560)

การท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่มีระดับชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งชุมชนมีบทบาทสำคัญในการรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน เพื่อให้ผู้ท่องเที่ยวได้เรียนรู้ นอกจากนี้เพียงแค่ท่องเที่ยวในชุมชนเองก็เป็นสิ่งที่สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท่องเที่ยวได้ เช่น การให้โอกาสให้องค์กรชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนที่ต้องการให้ชุมชนของตนเป็นที่รู้จักในระดับกว้างๆ นอกจากนี้ยังเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ทำให้ทั้งสังคมชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ประโยชน์ร่วมกัน ในการเรียนรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากร และการตัดสินใจ โดยให้ความสำคัญกับการจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกระดับ (ชมพูนุช โมราชาติ, 2551; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยกำลังเป็นที่น่าสนใจในวงกว้างของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบกิจกรรมที่เป็นความท้าทายและน่าตื่นเต้นพบเจอกับตัวเลือกท่องเที่ยวที่ไม่ซ้ำซาก ทำให้ความสนใจและความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยไม่เพียงแต่สามารถให้ประสบการณ์ที่ท้าทายและตื่นเต้นแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังมีพัฒนาและเพิ่มเติมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบโจทย์ต่างๆ ของนักท่องเที่ยว นั่นทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกคุ้มค่าและพึงพอใจกับการผจญภัยหรือมีช่วงเวลาพักผ่อนที่ดีขึ้น ที่สำคัญอีกอย่างคือ การจองที่พักและตัวเครื่องบินก็ง่ายขึ้นเนื่องจากมีสนามบินใกล้เคียงกับสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถตระหนักถึงความสะดวกสบายในการเดินทางได้อย่างสมบูรณ์แบบและสะดวกสบายตามความต้องการของพวกเขาได้ง่ายๆ และสะดวกสบายโดยไม่ต้องมีความยุ่งยากในการจัดการเตรียมการเดินทางของตนเอง (ศิริณญา กลางนุรักษ์, 2552)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าชุมชนลานข่อยเป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งสามารถพัฒนามาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามา ก็จะส่งผลต่อชุมชนในหลายๆ ด้าน เช่น การสร้างอาชีพ และการสร้างรายได้ให้กับผู้ชาวบ้าน ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาในเรื่อง การศึกษา ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่ง กรณีศึกษา : เรนเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของธุรกิจล่องแก่งเรนเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
- 2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่งเรนเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

- 1) กลุ่มที่ 1 กลุ่มเจ้าของธุรกิจการล่องแก่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- 2) กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยว โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 คน เพื่อศึกษาข้อมูลเพื่อพัฒนาธุรกิจภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อให้พัฒนารวดเร็วขึ้น
- 3) กลุ่มที่ 3 กลุ่มชาวบ้าน เลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน ชาวบ้านในพื้นที่ให้คำแนะนำปรึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น เพื่อศึกษาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับท้องถิ่น
- 4) กลุ่มที่ 4 กลุ่มภาครัฐ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน เพื่อศึกษาการสนับสนุนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 5) กลุ่มที่ 5 กลุ่มพนักงานท้องถิ่นเรโนวาโฮมสเตย์ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่ง กรณีศึกษา : เรโนวาโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นแนวทางตามประเด็นการศึกษา นำแบบเครื่องมือสร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหาและความถูกต้อง นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเตรียมเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสารหนังสือ บทความ สื่อสารสนเทศ ตลอดจนถึงเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาดูเอกสาร

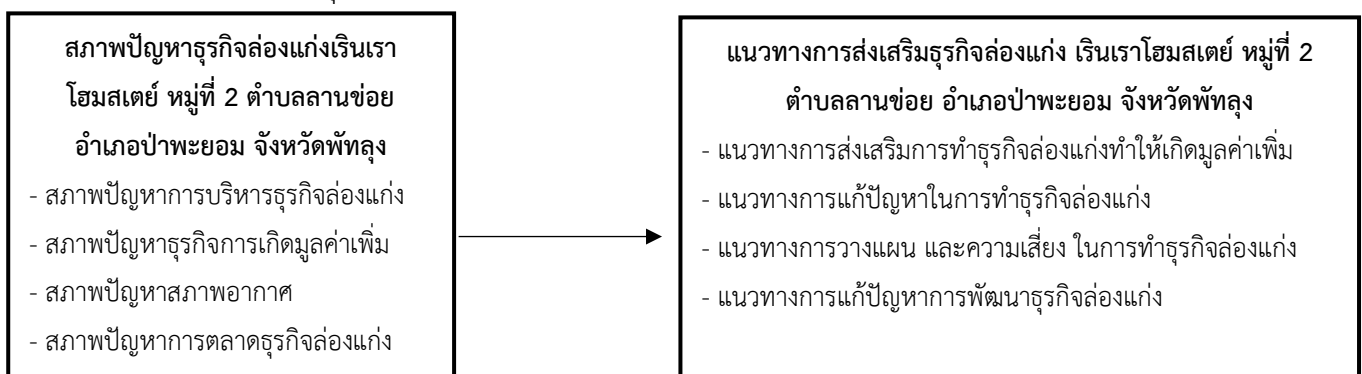
3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึกเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ทั้งนี้เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลและ ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูล เพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยกำหนดเวลาและสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการจดบันทึกและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ และตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลทั้งเอกสารและการสัมภาษณ์ มาเรียบเรียงแล้ววิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอแบบพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่ง กรณีศึกษา : เรโนวาโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และระบบนิเวศน์สูงมาก ถึงแม้จะมีการสร้างสิ่งก่อสร้างเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ได้เป็นการทำลายธรรมชาติแต่อย่างใด เพราะได้มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างล้อมรอบต้นไม้เอาไว้ ไม่มีการตัด หรือโค่นทำลาย ถือว่าความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติก็ยังคงเหมือนเดิม การก่อสร้างของเรโนราโฮมสเตย์ก็พยายามทำลายธรรมชาติให้น้อยที่สุด มีทางน้ำธรรมชาติที่ไหลมาจากเขื่อนห้วยน้ำใส สภาพปัจจุบันล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากในอดีตมีชื่อเดิมว่าสวนน้ำชายคลอง ชาวบ้าน และเด็กๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงต่างพากันมาเล่นน้ำเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเน้นไปทางเครื่องเล่นต่างๆ มากกว่า แต่ปัจจุบันล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์เน้นทำกิจกรรมทางน้ำ คือ การล่องแก่งที่เป็นกิจกรรมหลัก และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม การล่องแก่งกำลังเป็นกระแสให้กับคนไทย และชาวต่างชาติอย่างมาก ในบริเวณใกล้เคียงล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์มีผู้ประกอบการทำธุรกิจทางน้ำ และที่พักมากมาย นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ อีก เช่น น้ำตกหนานปลิว (หนานสวรรค์), ถ้ำวังนายพุม (ถ้ำหินงอกหินย้อย) ภายในพื้นที่ล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์ได้ทำก่อสร้างเพิ่มเติม เช่น บ้านพักเรือนไม้ ห้องสำหรับร้องเพลงคาราโอเกะ เครื่องเล่นต่างๆ ซึ่งสิ่งปลูกสร้างเหล่านี้สร้างขึ้นล้อมรอบด้วยต้นไม้ให้เข้ากับธรรมชาติที่ล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์ มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อความสะดวกให้นักท่องเที่ยว เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เร็ว ไฟฟ้าที่เข้าถึงง่าย การติดต่อสื่อสารได้ทุกช่องทาง การเดินทางที่สะดวกสบาย ถนนเส้นทางไม่ซับซ้อน มีการพัฒนาถนนที่เดินทางได้ง่ายตลอดสาย ถึงล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ก็ยังคงรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมไว้คงเดิม เนื่องจากกาช่วยรักษานูรักษ์ และการเอาใจใส่จากทุกคนในพื้นที่ โดยภาพรวมแล้วจากอดีตจนถึงปัจจุบันล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์ มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านธรรมชาติน้อยมากหากเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

2. สภาพปัญหาธุรกิจล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

2.1 สภาพปัญหาการบริหารธุรกิจล่องแก่ง ล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์กลายเป็นที่นิยมในช่วงวันหยุดเทศกาล ทำให้มีผู้คนที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์มากขึ้น แต่พบเจอกับปัญหาหลายๆ อย่าง เช่น ห้องพักไม่เพียงพอ การจราจรติดขัด พื้นที่จอดรถไม่เพียงพอสำหรับลูกค้า และการค้นหาที่พักผ่านเว็บไซต์เรโนราโฮมสเตย์ออนไลน์ ผู้ประกอบการจึงต้องปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และควรร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อพัฒนาระบบไฟฟ้าที่มั่นคง และปรับปรุงปัญหาน้ำประปาที่ไม่เพียงพอในช่วงวันหยุดยาว การเดินทางบนถนนควรเป็นเรื่องง่ายและสะดวกสบาย หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากกว่านี้ โดยการปรึกษาและร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาในทุกด้านจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาของพื้นที่

2.2 สภาพปัญหาธุรกิจการเกิดมูลค่าเพิ่ม สภาพธุรกิจการท่องเที่ยวล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์ปัจจุบันดูความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ยังมีความต้องการในการเพิ่มกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการล่องแก่ง ไม่เพียงแค่นักท่องเที่ยวที่ต้องการล่องแก่งเท่านั้น แต่ยังเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ไม่สนใจกิจกรรมล่องแก่งแต่ต้องการทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ตลอดวัน แม้ว่าบางกลุ่มในพื้นที่ยังต้องการมีกิจกรรมเพิ่มเติม เพราะเห็นว่าอาจทำให้เสื่อมสภาพธรรมชาติ แต่โดยรวมแล้ว ล่องแก่งเรโนราโฮมสเตย์มีบทบาทที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ผลลัพธ์ที่ท้องถิ่นที่มีคุณภาพถูกพัฒนาขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถซื้อเป็นของฝากและของที่ระลึกได้ และมีการสนับสนุนจากชุมชนในการจัดการที่พักให้นักท่องเที่ยวได้

สัมผัสวัฒนธรรมชนบท และการร่วมมือในการรักษาความสะอาดของท้องถนนและแม่น้ำ รวมถึงการสอดส่องการใช้ยาเสพติดในชุมชน ทำให้ห้องแก่งเรินเราโฮมสเตย์กลายเป็นที่นิยมและมีความเชื่อมั่นในกลุ่มผู้ที่เข้ามาพักผ่อน

2.3 ปัญหาสภาพปัญหาสภาพอากาศ สภาพอากาศในพื้นที่ไม่มีปัญหา เนื่องจากภูมิประเทศเป็นลาดเชิงเขา ไม่มีน้ำท่วมขัง พื้นที่ลาดจากตะวันตกลงไปทิศตะวันออก มีแหล่งน้ำสำคัญคือ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส เรินเราโฮมสเตย์ สามารถเล่นได้ทั้งปี เนื่องจากมีน้ำสะอาดและมีน้ำเสมอ ไม่มีปัญหาน้ำล้นหลากหลายและน้ำทะเลขึ้น เป็นลำธารที่แตกต่างจากลำธารในพื้นที่อื่นๆ บรรยากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สองฝั่งของคลองยังคงความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ มีดอกไม้ที่หลากหลายและนกต่างๆ ที่สามารถพบเห็น ทำให้นักท่องเที่ยวตื่นเต้นเมื่อต้องพบกับบรรยากาศนี้

2.4 สภาพปัญหาการตลาดธุรกิจห้องแก่ง สภาพปัญหาหลักมักมาจากการบริหารและลงทุนที่มีการดำเนินงานโดยกลุ่มของนักธุรกิจ ส่งผลให้ไม่มีการควบคุมคุณภาพและความสามารถในการรองรับของธุรกิจและกิจกรรมต่างๆ ของสถานประกอบการและกิจกรรมในพื้นที่ ถึงแม้ว่าโฮมสเตย์เรินเราโฮมสเตย์จะไม่มีปัญหาในการจัดการที่ต้องแก้ไขทันที แต่ต้องระมัดระวังเรื่องการกระจายรายได้ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เดิม และที่น่าเป็นห่วงมากคือ การตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวห้องแก่งขอเรินเราโฮมสเตย์ ไม่ได้รับการโปรโมทเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีความไม่พร้อมในการบริหารจัดการและการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานรัฐ ขั้นตอนการตลาดที่ถูกดำเนินไปไม่มีความเพียงพอและชุมชนยังขาดความพร้อมในการจัดการรายละเอียดและการสื่อสารกับประชาชนในการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยว โดยต้องมีการปรับปรุงและการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวในอนาคต

3. แนวทางการส่งเสริมธุรกิจห้องแก่งเรินเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

3.1 แนวทางการส่งเสริมการทำธุรกิจห้องแก่งทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม การร่วมมือกันของผู้ประกอบการและประชาชนมีความสำคัญอย่างมาก เน้นในการรักษาความสะอาดและการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นี้ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์จุดเด่นของพื้นที่เพื่อให้ได้กิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การจัดตลาดนัด การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยการเพิ่มร้านค้าและร้านอาหาร และมีแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเรินเราโฮมสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับต้นๆ ในจังหวัดพัทลุง เนื่องจากพัทลุงมีศักยภาพในด้านทรัพยากรให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกมาก หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ก็มีแนวทางการส่งเสริมในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้เรินเราโฮมสเตย์เป็นท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ดีขึ้นได้เป็นอย่างดี

3.2 แนวทางการแก้ปัญหาในการทำธุรกิจห้องแก่ง แนวทางการแก้ปัญหาในการทำธุรกิจห้องแก่งและรวมไปถึงการพัฒนาการร่วมด้วยช่วยกันของชุมชนท้องถิ่นจะช่วยลดความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความสามัคคีและความเข้มแข็งในชุมชนที่จะเป็นตัวช่วยทำให้เรินเราโฮมสเตย์ก้าวไปข้างหน้าสามารถต่อยอดการทำธุรกิจห้องแก่งได้หลากหลาย ทำให้ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความกลมเกลียว และต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดี

3.3 แนวทางการวางแผนและความเสี่ยงในการทำธุรกิจห้องแก่ง การป้องกันปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาด และการขายของธุรกิจห้องแก่งที่อาจเกิดขึ้นการศึกษาความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่ใช่การคาดหมายเอาเอง การศึกษาตลาดอาจศึกษาจากคู่แข่ง สภาพแนวโน้มทั่วไปของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ศึกษาสภาพการตลาด อาจศึกษาได้จากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐบาลว่าจะส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะใด ผู้ประกอบการควรจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดธุรกิจ และขอบข่ายการให้บริการ ของเรินเราโฮมสเตย์เป็นหลัก มีวิธีที่จะโฆษณา และประชาสัมพันธ์ให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย

และพยายามใช้งบประมาณให้น้อยที่สุดแต่ได้รับประโยชน์กลับมาสูงสุด ถึงแม้จะมีภาวะของการแข่งขันกันสูงแต่ก็เป็นเรื่องปกติของธุรกิจเป็นสิ่งที่ต้องรับดำเนินการ เนื่องจากในอนาคตธุรกิจทุกประเภทจะต้องหันมาให้ความสำคัญในการทำตลาดในลักษณะดังกล่าวมากขึ้น เพราะสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างกว้างขวาง ผู้ประกอบการควรเปิดใจยอมรับ และต้องศึกษาเรียนรู้วิธีการ ต้องกล้าที่จะลงทุนเพื่อรองรับการทำการตลาดในลักษณะดังกล่าว ซึ่งจะเป็นวิธีเดียวที่ไม่ให้คู่แข่งหนีห่างไปไกล

3.4 แนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาธุรกิจล่องแก่ง การพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยให้หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาช่วยพัฒนาส่งเสริมสถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ผู้ประกอบการในพื้นที่ควรสร้างหน้าเพจเว็บไซต์ของล่องแก่งเร็นเราโฮมสเตย์ให้ดึงดูดนักท่องเที่ยว และการดูแลปรับปรุงระบบต่างๆ ในพื้นที่ก็เป็นเรื่องสำคัญต้องแก้ไขปัญหา ขอคำแนะนำจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ของดีประจำตำบลเพื่อเป็นการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ และเร็นเราโฮมสเตย์มากขึ้น พร้อมพยายามจัดหางบประมาณจากหน่วยงานทางจังหวัดที่เกี่ยวข้องในการช่วยพัฒนาส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยวของเร็นเราโฮมสเตย์

ภาพที่ 2 ป้ายทางเข้าธุรกิจล่องแก่งเร็นเราโฮมสเตย์

ภาพที่ 3 เจ้าหน้าที่ภาคสนามให้คำบรรยายนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 4 อาหารพื้นบ้าน (ขนมจีนน้ำยา)

ภาพที่ 5 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

อภิปรายผล

1 สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวล่องแก่งเร็นเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุงพบว่า สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวล่องแก่งเร็นเราโฮมสเตย์มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ถึงแม้จะมีการสร้างสิ่งก่อสร้างเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ได้เป็นการทำลายธรรมชาติแต่อย่างใด เพราะได้มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างล้อมรอบต้นไม้เอาไว้ ปัจจุบันล่องแก่งเร็นเราโฮมสเตย์เน้นทำกิจกรรมทางน้ำ คือ การล่องแก่งที่เป็นกิจกรรมหลัก และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทุกช่วงวัย การทำกิจกรรมทางน้ำกำลังได้รับความนิยมจากคนไทย และชาวต่างชาติอย่างมาก บริเวณใกล้เคียง

ล่องแก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์มีนายทุนเข้ามาทำธุรกิจทางน้ำ และที่พักมากมายน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรจิรา สุขบรรจง (2559) พบว่า ควรพัฒนาการบริการทางท่องเที่ยวโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครือข่าย การบริการทางท่องเที่ยวและให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม อภิปรายได้ว่า สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวล่อง แก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์ มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ถึงแม้จะมีการสร้างสิ่งก่อสร้างเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ได้เป็นการทำลาย ธรรมชาติ เพราะได้มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างล้อมรอบต้นไม้เอาไว้ ธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สถานที่น่าพักผ่อน และดึงดูด ให้นักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามา หากผู้คนช่วยกันรักษา ไม่ทำลายสิ่งที่มีอยู่เดิมเพียงแค่ก่อสร้างเพิ่มเติมให้สถานที่ดูสมบูรณ์ พัฒนาให้เป็นที่รู้จักและทำรายได้ให้กับผู้ประกอบการและชุมชน

2 สภาพปัญหาธุรกิจล่องแก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า

2.1 สภาพปัญหาการบริหารธุรกิจล่องแก่ง พบว่า ด้านพื้นที่ ล่องแก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์ในช่วงวันหยุดเทศกาล ปัจจุบันมีผู้คนที่ชอบการท่องเที่ยวล่องแก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์เข้ามาใช้บริการมากขึ้น ทำให้มีปัญหาเรื่องการจราจรติดขัด ที่จอดรถไม่รองรับต่อนักท่องเที่ยว และที่พักไม่เพียงพอ เจ้าของธุรกิจล่องแก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์ต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาในหลายๆ ด้าน ทั้งระบบไฟฟ้า การประปา เพื่อรับมือและแก้ปัญหาได้รวดเร็ว ส่วนถนนที่ใช้เดินทางมายังล่องแก่งเรโนเรอาโฮมสเตย์ไม่ซับซ้อน เดินทางได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว ส่วนใหญ่มองภาพรวมว่าหน่วยงานภาครัฐควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมกว่านี้ โดยการร้องเรียนในหลายๆ เรื่องปรึกษาหารือกันในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ กรรณิกา แสงเปล่ง (2550) พบว่า การค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ในชุมชนให้มีส่วนร่วมชาวบ้านมีส่วนกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ของโครงการวิธีการ แนวทางการปฏิบัติงาน และดำเนินงานตามขั้นตอนจะทำให้ปัญหาต่างๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ อภิปรายได้ว่า การประสบ ปัญหาในการทำธุรกิจล่องแก่งทุกที่ต้องเกิดปัญหา เมื่อเจ้าของกิจการทราบสาเหตุแล้วควรหาวิธีแก้ไข และจัดการกับปัญหา เหล่านี้ให้ผ่านไปได้ด้วยดีควบคู่ไปกับการรักษาธรรมชาติที่มีอยู่ให้คงสวยงามไว้เหมือนเดิม

2.2 สภาพปัญหาธุรกิจการเกิดมูลค่าเพิ่ม พบว่า สภาพปัญหาธุรกิจการเกิดมูลค่าเพิ่มไม่ค่อยมีปัญหา แต่ต้องการ เพิ่มเติมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการล่องแก่ง เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาล่องแก่งแต่สามารถทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ตลอดทั้งวัน มีเพียงแค่ประชาชนในพื้นที่เพียงกลุ่มเดียวที่ไม่ต้องการให้เพิ่มเติมกิจกรรมอื่นๆ เพราะมองว่าเป็นการทำลาย ธรรมชาติที่มีอยู่เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ กิตติภักดิ์ ฐิโณทัย (2563) พบว่า การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้าง งาน และรายได้ให้กับชุมชนจนเกิดภาวะความเสื่อมโทรมนำมาสู่ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวจึง ต้องคำนึงถึงการรักษาสมดุลของการใช้ทรัพยากร และการรักษาให้ยังคงอยู่ต่อไป ความตื่นตัวของภาครัฐทำให้มีการออก นโยบายและโครงการเข้ามาพัฒนา การท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนแน่นอนนโยบาย และโครงการเหล่านั้นก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ เสมอไป เนื่องจากโครงการต่างๆ เหล่านั้นมองที่โครงการเป็นตัวตั้ง ไม่ได้มองที่ประชาชน อภิปรายได้ว่า การรับมือกับสภาพ ปัญหาธุรกิจเกิดมูลค่าเพิ่มเป็นตัวเชื่อมสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ที่ดีขึ้น รวมไปถึงพนักงานประชาชนในพื้นที่มี รายได้ และนำผลิตภัณฑ์เผยแพร่ให้มีชื่อเสียงเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถซื้อเป็นของฝากของที่ระลึก และกลับมาเที่ยวอีก อีก ทั้งการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างงาน และรายได้ให้กับชุมชน

2.3 สภาพปัญหาสภาพอากาศ พบว่า ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ที่เป็นที่ลาดเชิงเขา ไม่มีน้ำท่วมขัง โดยพื้นที่ลาด จากทิศตะวันตกลงไปทิศตะวันออก มีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส เรโนเรอาโฮมสเตย์สามารถเล่นได้ตลอดทั้งปี เพราะเป็นสายน้ำที่ไหลมาจากอ่างเก็บน้ำจึงมีน้ำสม่ำเสมอและไม่มีน้ำล้น น้ำหลาก น้ำทะเลเหมือนลำธารสายอื่น บรรยาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สองฝั่งคลองนั้นยังคงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น ดอกไม้ นานาพันธุ์และนก ประจำถิ่นนานาชนิด ทำให้นักท่องเที่ยวจะได้ตื่นตากับบรรยาศ ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ โสภาพรรณ จันทรคง และ

ทิวาพร จันทรแก้ว (2561) พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุงมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาพบว่า เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และในปัจจุบันได้มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ค้นพบ และถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่มากมาย นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อคนเราที่ปรารถนาเดินทางท่องเที่ยว เนื่องด้วยจังหวัดพัทลุงมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและที่ราบสูง จึงมีแหล่งท่องเที่ยว อภิปรายได้ว่า สภาพอากาศมีเพียง 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน ส่วนใหญ่ที่ร้อนอบอ้าวจะยาวนานกว่าสภาพอากาศที่ฝนตก ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พากันมาพักผ่อนเพื่อคลายร้อนน้ำไหลมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส จึงมีน้ำสม่ำเสมอและไม่มีน้ำล้น น้ำหลาก น้ำทะเลลึก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็จะรู้กันดี

2.4 สภาพปัญหาการตลาดธุรกิจท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ และชะลอการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ เนื่องจากพื้นที่ในมีภาวะการแข่งขันสูง เพราะปัจจุบันมีคู่แข่งบริเวณใกล้เคียงเพิ่มขึ้นมาก ทำให้ส่วนแบ่งทางการตลาดถูกแบ่งไป ประกอบกับผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวมีความฉลาดในการเลือกเข้าพักรวมมากขึ้น ทำให้ภาวะการแข่งขันยิ่งรุนแรงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชิดชม กันจุฬา (2563) พบว่า การเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า เป็นช่องทางการตลาด มีลูกเล่นที่หลากหลายของผลิตภัณฑ์ เน้นไปเรื่องการเชิญชวนมาท่องเที่ยว ผู้ประกอบการที่ต้องการให้ลูกค้าสนใจต้องหาช่องทางที่ดึงดูดลูกค้า เล่นเกมแจกแถม จัดกิจกรรมเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ชี้นำให้ผู้ประกอบการหารายได้เข้าร้านมากขึ้น หรือประชาชนในพื้นที่ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวในวัยทำงาน รับจ้างทั่วไป พนักงานเอกชน และควรพัฒนาปรับปรุงให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันสภาพปัญหาการตลาดธุรกิจท่องเที่ยวหลาย ๆ พื้นที่ยังขาดหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องพัฒนาการท่องเที่ยว จึงทำให้ประสบปัญหาทำการตลาด กิจกรรมท่องเที่ยวประเภทท่องเที่ยว ยังขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ หากผู้ประกอบการเข้าใจการตลาด และมีวิธีรับมือแก้ปัญหาได้ตรงจุด จะทำให้การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวล่องแก่ง ได้การเรียนรู้ของชุมชนผ่านการรวมกลุ่ม เสนอปัญหาประชาชนชาวบ้าน รับการอบรมและแลกเปลี่ยนระหว่างเครือข่าย และจัดบริการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

3. แนวทางการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวเรโนวเฮาส์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า

3.1 แนวทางการส่งเสริมการทำธุรกิจท่องเที่ยวทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม พบว่า การที่ทำธุรกิจท่องเที่ยวทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้นั้นผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ทั้งหมดต้องสามัคคีกัน ร่วมมือกัน ควรปรึกษาหารือระดมความคิดเห็นจุดเด่นของพื้นที่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพิ่มเติมกิจกรรมให้หลากหลาย มีการขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรง และทางอ้อมเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการเพิ่มร้านค้า ร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพ์ชนก มูลมิตร และคณะ (2561) พบว่า การส่งเสริมท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ให้กับชุมชน รวมทั้งนำคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าสู่ชุมชน ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการมีตัวเลือกจำนวนมากของสินค้า และอาหารที่มีคุณภาพ คุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีได้รับการทำนุบำรุงขึ้นมาใหม่ การท่องเที่ยวสามารถส่งเสริมการทำนุบำรุง และการส่งต่อประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิม รวมทั้งช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ และการจัดการอย่างยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติการปกป้องมรดกของท้องถิ่น และการฟื้นฟูงานฝีมือ ศิลปะ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ การท่องเที่ยวไม่ได้มีส่วนช่วยด้านการเงินในการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว แต่ยังสนับสนุนทางอ้อมด้วย ทำให้เกิดความภูมิใจของชุมชน อภิปรายได้ว่า แนวทางการส่งเสริมการทำธุรกิจท่องเที่ยวทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว หรือเพิ่มสิ่งต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแนวทางส่งเสริมในการช่วยประชาสัมพันธ์ ผู้ประกอบการที่ดีคือบุคคลที่ไม่อยู่เฉยๆ มีความคิดในการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดธุรกิจตอบโจทย์ลูกค้าให้มากที่สุด และต้องเป็นผู้มองสังคมกว้าง รู้จักสังเกต เพราะในธุรกิจทุกชนิดย่อมมีการแข่งขัน เพื่อให้ธุรกิจของตนนั้นเป็นที่รู้จัก และเป็นที่น่าสนใจของลูกค้า ดังนั้นการบริหารจัดการบริการท่องเที่ยว จะต้องสังเกตการเคลื่อนไหวของตลาด พิจารณาคู่แข่งในตลาด และหาวิธีการที่จะโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวหรือลูกค้ารู้จัก และสนใจในช่องแ่งของตน เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จต่อไป

3.2 แนวทางการแก้ปัญหาในการทำธุรกิจท่องเที่ยว พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาในการทำธุรกิจท่องเที่ยว รวมไปถึงการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นจะช่วยลดความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความสามัคคี และความเข้มแข็งในชุมชนที่จะเป็นตัวช่วยขับเคลื่อนให้เรโนราโฮมสเตย์สามารถพัฒนาการทำธุรกิจท่องเที่ยว ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความหวงแหน และต้องการที่จะรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้อยู่สืบไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฬารัตน์ ทองเพ็ญ (2554) และบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจ ผู้ประกอบการวางแผนกลยุทธ์พร้อมกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจที่แน่นอน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวก และคำนึงถึงความคำนึงถึงการรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว อภิปรายได้ว่า ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีการแข่งขันค่อนข้างสูง เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้มาเยือนท้องถิ่นของตน ในยุคที่ข่าวสารไร้พรมแดนการโฆษณาประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็น การศึกษาข้อมูลแนวทางการแก้ปัญหาในการทำธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวให้สนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และนำมาใช้ในการคำนวณต้นทุน-กำไร ในการจัดธุรกิจท่องเที่ยวได้ รวมไปถึงการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น จะช่วยลดความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความสามัคคีและความเข้มแข็งในชุมชนที่จะเป็นตัวช่วยขับเคลื่อนให้ช่องแ่งสามารถพัฒนาการได้ดีขึ้น

3.3 แนวทางการวางแผนและความเสี่ยงในการทำธุรกิจท่องเที่ยว พบว่า การป้องกันปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน ควรศึกษาความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ผู้ประกอบการควรจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดธุรกิจ และขอบข่ายการให้บริการ ศึกษาเรียนรู้วิธีการรับมือ ต้องกล้าที่จะลงทุนเพื่อรองรับการทำการตลาดในลักษณะดังกล่าว ซึ่งจะเป็นวิธีเดียวที่ไม่ให้คู่แข่งหนีห่างไปไกล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนะวิทย์ เพียรดี และวนิดา อ่อนละมัย (2564) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นการวางแผนในลักษณะผสมผสาน ระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ที่เหมาะสม และสอดคล้องกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจ ในการกำหนดลำดับความสำคัญของโครงการพัฒนา ซึ่งเป็นการนำเอาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่เฉพาะ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด และคงสภาพความสมดุลของระบบนิเวศในลุ่มน้ำ ด้วยการกำหนดเป็นแผนแม่บทเพื่อเป็นกรอบของการพัฒนาทั้งในด้านแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ในปัจจุบัน อภิปรายได้ว่า แนวทางการวางแผนและความเสี่ยงในการทำธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการมองหาทางเลือก หรือการแก้ไขปัญหาที่ทันต่อยุคสมัย วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง หรือพฤติกรรมของคนในสังคมชุมชน เพื่อสร้างโอกาส และช่องทางในการขายใหม่ๆ รวมทั้งใช้ช่องทางการสื่อสารให้กว้าง และรอบด้านมากขึ้น ถึงแม้จะมีภาวะของการแข่งขันกันสูงแต่ก็เป็นเรื่องปกติของธุรกิจ ผู้ประกอบการควรเปิดใจยอมรับ และต้องศึกษาเรียนรู้วิธีการ และกล้าที่จะลงทุนเพื่อรองรับการทำการตลาด ศึกษาแนวทางการวางแผน และความเสี่ยงในการทำธุรกิจท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อลดปัญหาด้านผลกระทบ และโอกาสใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.4 แนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยให้หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาช่วยพัฒนาส่งเสริมสถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ผู้ประกอบการในพื้นที่ควรพัฒนาเว็บไซต์ของตนเองให้ใช้งานง่าย และนำดึงดูดมากขึ้น นำจุดเด่นทางธรรมชาติในพื้นที่ และวัฒนธรรมในท้องถิ่นมาเป็นจุดขายของ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพะระ วิโรจน์รุ่งสัจย์ (2556) และอัญชลี ศรีเกตุ (2565) พบว่า ชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินการวางแผน และตั้งกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยว การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในหลายๆ ด้าน อีกทั้งมีผลต่อการเพิ่มความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน เนื่องจากคนในชุมชนเขามีทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และก่อให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง อภิปรายได้ว่า แนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังขาดความร่วมมือซึ่งมีปัจจัยมาจากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดโอกาสในการเสนอความคิด และร่วมวางแผน รวมไปถึงหน่วยงานรัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่ปฏิบัติตามกลไกของภาครัฐเท่านั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น กรณีศึกษา : เรนเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ในลักษณะ “5ก” ดังนี้

ภาพที่ 6 องค์ความรู้ใหม่ของแนวทางการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น กรณีศึกษา : เรนเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

จากภาพที่ 6 สามารถอธิบายองค์ความรู้ใหม่ของการวิจัยเรื่อง ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น กรณีศึกษา : เรนเราโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ในลักษณะ “5ก” ดังนี้

1. “กิจกรรม” ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการทำธุรกิจต่อเนื่องทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มโดยวิเคราะห์จุดเด่นของพื้นที่และเพิ่มกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
2. “การร่วมมือ” และเครือข่าย เป็นการร่วมมือกันของผู้ประกอบการและประชาชน เน้นการรักษาความสะอาดและการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อลดความขัดแย้ง ความสามัคคีและความเข้มแข็งในชุมชน
3. “การจัดการ” ธุรกิจหนุนเสริม โดยการขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหารและสิ่งอำนวยความสะดวก ภายใต้การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน
4. “การตลาด” และการวางแผน เพื่อลดความเสี่ยงและเพื่อป้องกันปัญหาในการดำเนินงาน เช่น แผนการตลาดที่ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และประชาสัมพันธ์ให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย
5. “การประชาสัมพันธ์” และสื่อออนไลน์ เน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนและมีเพจเว็บไซต์ของล่องแก่งเรโนเรโฮมสเตย์ที่ทันสมัยเพื่อเผยแพร่การท่องเที่ยวและสินค้าต่างๆ ประจำตำบลแก่นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่เพื่อเป็นของฝากหรือของที่ระลึก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ล่องแก่ง : แนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่ง กรณีศึกษา : เรโนเรโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า สภาพปัญหาธุรกิจล่องแก่งเรโนเรโฮมสเตย์ มีสภาพปัญหาการบริหารธุรกิจล่องแก่ง เช่น ห้องพักไม่เพียงพอ การจราจรติดขัด และพื้นที่จอดรถไม่เพียงพอสำหรับลูกค้า รวมถึงพัฒนาระบบไฟฟ้าและปรับปรุงปัญหาน้ำประปาที่ไม่เพียงพอในช่วงวันหยุดยาว ในขณะที่มีสภาพปัญหาธุรกิจการเกิดมูลค่าเพิ่ม โดยต้องการเพิ่มกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการล่องแก่งและกิจกรรมอื่นๆ ได้ตลอดวัน สามารถหาซื้อของฝากและของที่ระลึกได้ ส่วนปัญหาสภาพสภาพอากาศในพื้นที่ไม่มีปัญหา เนื่องจากภูมิประเทศเป็นลาดเชิงเขา ไม่มีน้ำท่วมขังและพื้นที่ ไม่มีปัญหาน้ำล้นน้ำหลากหรือน้ำทะเลลึก นอกจากนี้ ปัญหาการตลาดธุรกิจล่องแก่ง จากการบริหารและลงทุนโดยกลุ่มของนักธุรกิจ ส่งผลให้มีการควบคุมคุณภาพและความสามารถในการรองรับของธุรกิจและกิจกรรมต่างๆ ของสถานประกอบการและกิจกรรมในพื้นที่ ต้องระมัดระวังเรื่องการกระจายรายได้ การตลาดของกิจกรรมท่องเที่ยวล่องแก่งของเรโนเรโฮมสเตย์ยังไม่ได้มีการโปรโมทเท่าที่ควรและไม่มีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงชุมชนยังขาดความพร้อมในการจัดการและการสื่อสารในกิจกรรมท่องเที่ยว จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการหาแนวทางการส่งเสริมธุรกิจล่องแก่งเรโนเรโฮมสเตย์ ได้แก่ การส่งเสริมการทำธุรกิจล่องแก่งทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม โดยการร่วมมือกันของผู้ประกอบการและประชาชน เน้นการรักษาความสะอาดและการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว วิเคราะห์จุดเด่นของพื้นที่และเพิ่มกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ตลาดนัด การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านค้าร้านอาหารและหน่วยงานของรัฐช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ในขณะที่ การแก้ปัญหาในการทำธุรกิจล่องแก่งร่วมกันเพื่อลดความขัดแย้ง ความสามัคคีและความเข้มแข็งในชุมชน และจำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนและความเสี่ยงในการทำธุรกิจล่องแก่งเพื่อป้องกันปัญหาในการดำเนินงานด้านการตลาดที่ตรงความต้องการของลูกค้าและประชาสัมพันธ์ให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ การแก้ปัญหาการพัฒนาธุรกิจล่องแก่ง เช่น เน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยพัฒนาและส่งเสริมสถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างหน้าเพจเว็บไซต์ของล่องแก่งเรโนเรโฮมสเตย์ ดูแลปรับปรุงให้ทันสมัย รวมถึงเผยแพร่ของดีประจำตำบลเพื่อเป็นการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ ควรจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงข้อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมีแนวทางในการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวล่องแก่งนั้นมีความเจริญเติบโตไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องวางแผนรองรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

1.2 ควรทำการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องโดยตลอด เพื่อช่วยกระตุ้น และสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดเทศกาลฤดูกาลต่างๆ หรือจัดให้มีการลตราคาที่พักแรม และทำข้อมูลทางการท่องเที่ยวโดยทำเป็นแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำวิจัยไปใช้

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถนำไปเป็นนโยบายและแนวทางส่งเสริมธุรกิจล่องแก่งให้กับชุมชนได้

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลจากแนวทางส่งเสริมในครั้งนี้ ไปกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและช่วยเหลือกลุ่มการท่องเที่ยวในชุมชนได้

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจล่องแก่งเรโนโฮมสเตย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหาล่องแก่ง กรณีศึกษา: เรโนโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความพึงพอใจของชาวบ้านในท้องถิ่นต่อ กรณีศึกษา: เรโนโฮมสเตย์ หมู่ที่ 2 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เพื่อนำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมาพัฒนา และปรับปรุงไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

3.3 ควรทำการศึกษาความพึงพอใจการให้บริการการท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ ควบคู่กับการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา แสงเปล่ง. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). ททท. เปิดแผนตลาดฯ ปี 66 ตั้งเป้า “พลิกฟื้น” อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุลทุกมิติ เน้นสร้างคุณค่า การเดินทางสู่ High Value & Sustainable Tourism ดันรายได้รวม 2.38 ล้านล้านบาท. สืบค้น 6 ธันวาคม 2565. จาก https://api.tat.or.th/upload/live/about_tat/8930/.
- กิตติภักดิ์ ฐิโณทัย. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- จันทร์จิรา สุขบรรจง. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหอนามดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- จุฑาภรณ์ ทองเพ็ง. (2554). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของวัดโสธรวรารามวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

- ชิดชม กันจุฬา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษาจังหวัดอ่างทอง. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 2(2), 64-80.
- ชุมพูนุช โมราชาติ. (2558). *การจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ชนะวิทย์ เพียรดี และ วนิตา อ่อนละมัย. (2564). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีความรับผิดชอบ : กรณีศึกษาบ้านเกาะเคี่ยม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. *วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 4(1), 24-38.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- พจนา สวนศรี, ฤศดา ธีราทิยกุล, จูติ จูติจำเริญพร และ อนุชา เล็กสกุลติก. (2557). *ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์. (2560). การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขว่วาน บ้านดอนแดง อำเภอสว่างศรี จังหวัดนครพนม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), 47-62.
- พิมพ์ชนก มูลมิตร, นิพล เชื้อเมืองพาน, วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์, ถิรนนท์ ประทุม, นิลุบล คงเปรม และ อาริรัตน์ พักเย็น. (2561). การพัฒนาจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเกิดการท่องเที่ยวแบบเที่ยวซ้ำ ในจังหวัดนครปฐมและพื้นที่เชื่อมโยงจังหวัดนครปฐมและพื้นที่เชื่อมโยง. *วารสารวิจัยแลพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 13(46), 78-89.
- พิมพ์ระ วีโรจน์รุ่งสัจย์. (2556). *การท่องเที่ยวชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- โสภภาพรรณ จันทร์คง. (2561). สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดพัทลุง. ใน *การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1* (หน้า 349-356). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- หิรัญญา กลางนุรักษ์. (2552). *แนวทางพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัยหาดแฉะ อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 15(3), 269-275.
- อัญชลี ศรีเกตุ. (2565). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่วิถีที่ยั่งยืน. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 270-279.

Development of a Chatbot for Student Loan Services in Khon Kaen University

Wissuta Aunman^{1*} and Pattaraporn Weeranakin¹

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: wisuta76@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research article are (1) to design and develop a Chatbot for student loan services for student loans (SLF) in Khon Kaen University (2) to study the level of expectations in designing and developing a Chatbot of staff members. Student services regarding student loans (SLF) and students borrowing money for education (SLF) in Khon Kaen University and (3) to study the level of satisfaction of staff and students who borrow money for education. (Student Loan Fund) towards Chatbot for student services regarding student loans (Student Loan Fund) in Khon Kaen University. This research used a quantitative research method. Using a questionnaire as a research tool. The target group is Chatbot service users, including Student Development Division staff. Student Loan Service Department (SLF), Khon Kaen University and 365 students who borrow money for education (SLF), Khon Kaen University. The results of the study found that Chatbot can reduce the workload of officials. and can provide comprehensive services to students who borrow money for education within a short time, however, Chatbot for student services Borrowing money for education Still unable to respond to complex student questions Because Chatbot's work is like helping. and lighten the workload of officials It is not a replacement for staff. This is a Chatbot for student services. In the area of student loans that have developed, there is the highest level of expectation for the design and development of Chatbots. And satisfaction with Chatbot is also at the highest level.

Keywords: Chatbot, Student Services, Education Loan Fund

การพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิสสุตา อุ่นมาลย์^{1*} และ ภัทรพร วีระนาคินทร์¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: wisuta76@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อออกแบบและพัฒนา Chatbot ของงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) และนักศึกษากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และ (3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ใช้บริการ Chatbot ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองพัฒนานักศึกษา ฝ่ายงานบริการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 365 คน ผลการศึกษาพบว่า Chatbot สามารถลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และสามารถให้บริการแก่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ภายในเวลาอันรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษา ด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อคำถามของนักศึกษาที่ซับซ้อนได้ เนื่องจากการทำงานของ Chatbot เปรียบเสมือนการเข้าไปช่วยเหลือ และแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ ไม่ได้เป็นการแทนที่เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษา ด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ที่พัฒนาขึ้น มีความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: แชนบอท, งานบริการนักศึกษา, กองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

© 2023 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ในโลกยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและผู้บริโภคถูกย้ายมาอยู่บนแพลตฟอร์มดิจิทัลกันมากขึ้น โดยเฉพาะการโต้ตอบผ่าน Messaging Application ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคน แต่เพื่อให้ธุรกิจบนโลกไซเบอร์มีเดียสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้าง สะดวก ง่าย และเร็วขึ้น การใช้คนเป็นตัวกลางสื่อสารอาจไม่ทันการณ์ Chatbot นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์จึงรับหน้าที่ดังกล่าวแทน และเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อธุรกิจยุคนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับงานบริการลูกค้า (Customer service) ที่คาดว่าภายในปี 2020 ร้อยละ 85 ของงานบริการลูกค้าจะถูกขับเคลื่อนโดย Chatbot (Tan, W. K., 2017) ตั้งแต่ระยะก่อนการตัดสินใจซื้อ ระยะตัดสินใจซื้อ และระยะหลังการตัดสินใจซื้อ ทั้งนี้เนื่องจาก Chatbot เป็นมากกว่าผู้ช่วยทางดิจิทัลที่สามารถช่วยให้ธุรกิจประหยัดค่าใช้จ่าย ปิด

การขาย และสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าในโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของลูกค้าผ่านการรับคำติชมจากผู้ใช้งานถึงแจ้งเตือนหรืออัปเดตข่าวสารโปรโมชั่นต่างๆ ในทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นผู้ใช้สามารถติดต่อกับธุรกิจได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายตลอด 24 ชั่วโมง ในขณะที่เดียวกันสำหรับในมุมมองของธุรกิจเองก็เป็นการแบ่งเบาภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายการทำงานของมนุษย์ที่มีโอกาสผิดพลาด พร้อมทั้งยังสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและทราบความสนใจจากข้อความที่ผู้บริโภคสื่อสารได้ อันจะช่วยให้ธุรกิจสามารถนำเสนอได้อย่างตรงความต้องการเฉพาะบุคคลต่อไปในอนาคต (Okeke, 2017; Suthar, 2017)

Chatbot ได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ หลังจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เกิดขึ้น เนื่องจากช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจได้มากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิมหรือน้อยลง ทั้งนี้ Chatbot ไม่เพียงแค่ตอบสนองการทำธุรกิจเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายได้ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา โดยมีการประยุกต์ให้ช่วยในเรื่องระบบกิจกรรมชุมชนออนไลน์ เป็นการนำข้อมูลการลงทะเบียนของนักเรียน มาบริการถามตอบ ด้วยโปรแกรม LINE การใช้งานเบื้องต้นจะใช้รหัสนักเรียนเป็นคำค้นเพื่อไปดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับระบบกิจกรรมชุมชนออนไลน์ มาแสดงผลให้กับผู้ใช้งาน ด้านการแพทย์ Jubjai Bot ช่วยประเมินอาการซึมเศร้าของผู้ใช้งาน หากพบว่าผู้รับการประเมินมีอาการซึมเศร้ามาก ก็จะช่วยในการตัดสินใจให้ผู้รับการประเมินไปพบแพทย์ได้เร็วขึ้น ด้านการเงินและการลงทุน น้องเบลล่า Chatbot ของธนาคารกรุงศรี ได้สังเกตและได้รับทราบถึงคำถามและความคิดเห็นต่างๆ ของลูกค้า จากเพจ Krungsri Simple ที่มีรูปแบบคล้ายกัน ธนาคารกรุงศรีฯ จึงเริ่มนำเทคโนโลยี AI ที่เรียกว่า Chatbot เข้ามาเพื่อให้ลูกค้าได้รับการบริการที่สะดวกขึ้นและถูกต้องครบถ้วน

ดังนั้น การประยุกต์ใช้ Chatbot จึงเป็นอีกหนึ่งตัวเลือกที่ตอบโจทย์งานบริการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากงานบริการและสวัสดิการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก อีกทั้งยังมีภาระงานค่อนข้างเยอะ โดยหลักๆ งานบริการและสวัสดิการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา มีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการตรวจสอบการขอเข้าร่วมดำเนินงานกับกองทุนของสถานศึกษา เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษานักศึกษาเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา จัดทำประมาณตามเป้าหมายการให้กู้ยืมประจำปีงบประมาณ จัดทำเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อจัดทำคำของบประมาณประจำปีงบประมาณ จัดทำงบประมาณการให้กู้ยืม วิเคราะห์กระบวนการให้กู้ยืม บริหารจัดการกระบวนการให้กู้ยืม จัดทำรายงานผลการให้กู้ยืม แนะนำวิธีการใช้งานในระบบ DSL กระบวนการคืนเงิน และติดตามให้สถานศึกษาดำเนินการส่งข้อมูลในระบบให้ครบถ้วน ติดตามสถานศึกษาให้ดำเนินการกู้ยืมในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนผู้กู้ยืมได้รับการโอนเงินค่าครองชีพ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ากองพัฒนานักศึกษาฝ่ายงานบริการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) เป็นกลุ่มงานที่เน้นการให้บริการนักศึกษา ซึ่งในบริบทการทำงานก็มีหลากหลายภาระหน้าที่ ตั้งแต่งานกำกับสถานศึกษา งานนโยบายและงบประมาณ และงานให้กู้ยืม รวมไปถึงงานในรูปแบบของการ ถาม-ตอบ ให้คำปรึกษา และชี้แจงข้อมูลต่างๆ ให้กับนักศึกษาทราบเกี่ยวกับข้อมูลด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ซึ่งในบางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตอบคำถามนักศึกษาได้ทุกคำถาม เพราะเจ้าหน้าที่มีภาระงานด้านการบริการและสวัสดิการ (ยศ.) จำนวนมาก ส่งผลให้บริการได้ไม่ทั่วถึงและก่อให้เกิดความล่าช้าในการตอบคำถาม เนื่องจากอัตรากำลังคนที่ไม่เพียงพอต่อภาระงานที่มีทำให้ไม่สามารถให้ตอบคำถามนักศึกษาได้ตลอด 24 ชั่วโมงในทุกวัน และในแต่ละวันก็จะเป็นคำถามเดิมๆ ที่จะต้องชี้แจงให้นักศึกษาทราบ ทำให้เสียเวลาในการให้ข้อมูลซ้ำๆ บ่อยครั้ง ผู้วิจัยจึงได้นำ Chatbot เข้ามาช่วยในการตอบคำถามของนักศึกษา เนื่องจาก Chatbot สามารถนำไปสร้างเสมือนเป็นเจ้าหน้าที่ให้บริการตอบคำถาม ให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องหยุดพัก อีกทั้งยังใช้เวลาอันน้อยลงกับคำถามที่ซ้ำๆ อีกด้วย จากคุณสมบัติ Chatbot ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่ได้พัฒนา

Chatbot เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับงานบริการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น อันก่อให้เกิดการยกระดับในการบริการนักศึกษาที่เร็วรวดเร็ว ตอบสนองการใช้งานของเจ้าหน้าที่มากขึ้น รวมถึงช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่เข้ามาใช้บริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนา Chatbot ของงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการ Chatbot ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองพัฒนานักศึกษา ฝ่ายงานบริการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 23 คน และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 7,144 คน รวมเป็นจำนวน 7,167 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการ Chatbot จำนวน 365 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan (1970) ดังนี้

$$n = \frac{x^2 N p (1 - p)}{d^2 (N - 1) + x^2 p (1 - p)}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

x^2 แทน ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 98% ($x^2 = 3.841$)

N แทน ขนาดของประชากร

p แทน สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด $p = 0.5$)

d แทน ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$\text{แทนค่า } n = \frac{3.841 \times 7167 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 \times (7167 - 1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = 364.61 \approx 365 \text{ หน่วย}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 365 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการพัฒนาระบบ Chatbot

ผู้วิจัยทำการพัฒนาระบบ Chatbot ให้อยู่ในลักษณะแอปพลิเคชัน หมายถึง ระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นมาจะแสดงผลบน Smartphone ได้ ทำให้ระบบสามารถตอบสนองความต้องการในด้าน Multi-User กล่าวคือ ผู้ใช้งาน

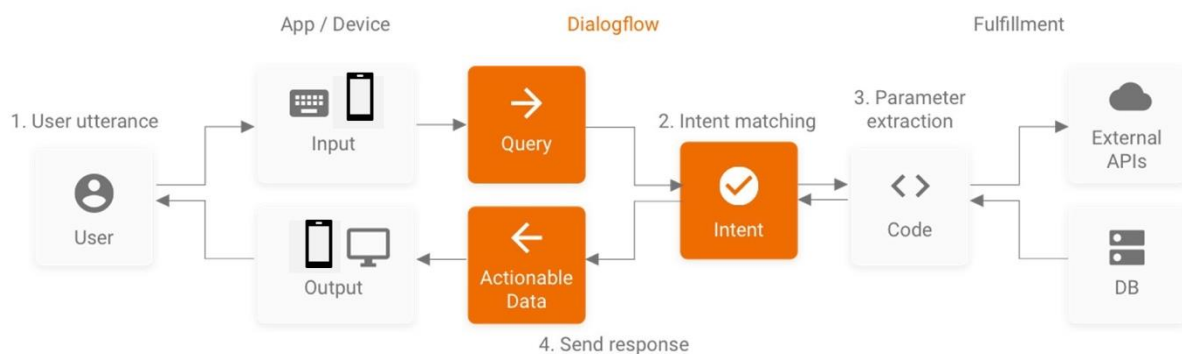
หลายๆ คนจะสามารถใช้งานฐานข้อมูลเดียวกันได้ แอปพลิเคชันมีข้อดีที่สามารถใช้งานได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบโต้ตอบการสนทนาอัตโนมัติ โดยมีเครื่องมือในการพัฒนาระบบ Chatbot ดังนี้ 1. Dialogflow 2. ภาษา JSON 3. แอปพลิเคชัน LINE 4. LINE Developer

การออกแบบและพัฒนาระบบ Chatbot ในการนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แอปพลิเคชัน LINE เป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้งานกับ Chatbot โดยมี Web hook ของ LINE เป็นตัวกลางในการช่วยติดต่อ ซึ่งแอปพลิเคชันสามารถเชื่อมต่อกับฐานข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลคำถาม โดยมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

- 1) ผู้ใช้งานนำเข้าสู่ข้อมูลเข้า ระบบผ่านทางสมาร์ทโฟน และแสดงผลข้อมูล
- 2) DialogFlow จะทำหน้าที่ทำความเข้าใจคำถามของผู้ใช้งานตาม Inten ของระบบ Chatbot ที่พัฒนาขึ้น
- 3) DialogFlow ตัดสินใจความต้องการของผู้ใช้ และส่งต่อไปให้กับ Backend Server ซึ่งเชื่อมต่อกับ

Database

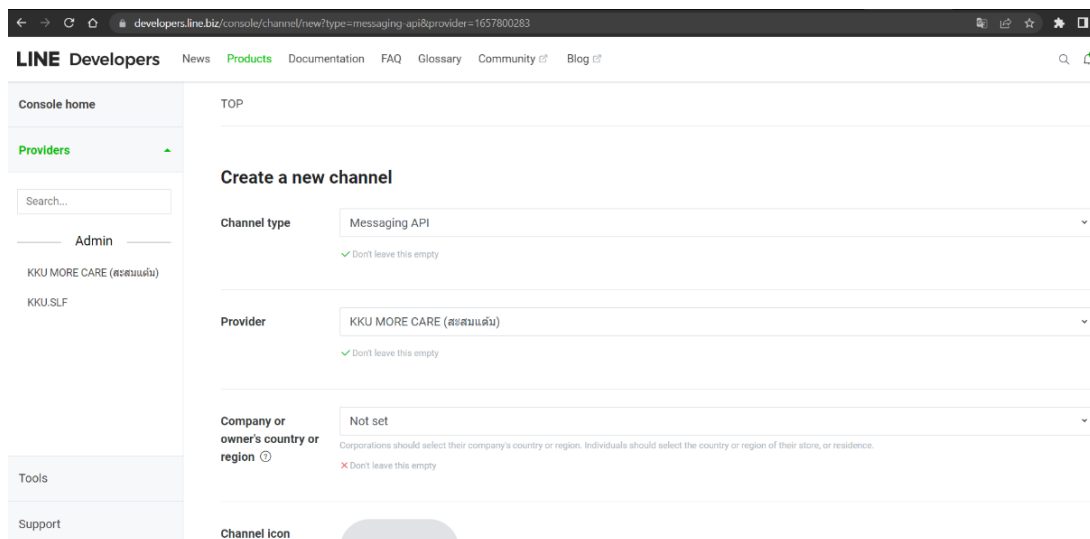
- 4) Backend จะทำหน้าที่ตัดสินใจและส่งข้อมูลกลับไปยังผู้ใช้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลภาพรวมของระบบ Chatbot

การพัฒนาระบบ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ต้องใช้สองแพลตฟอร์มหลักในการพัฒนา คือ LINE Official Account Manager กับ Dialogflow ดังนี้

- 1) สร้าง LINE Official Account ดังภาพที่ 2

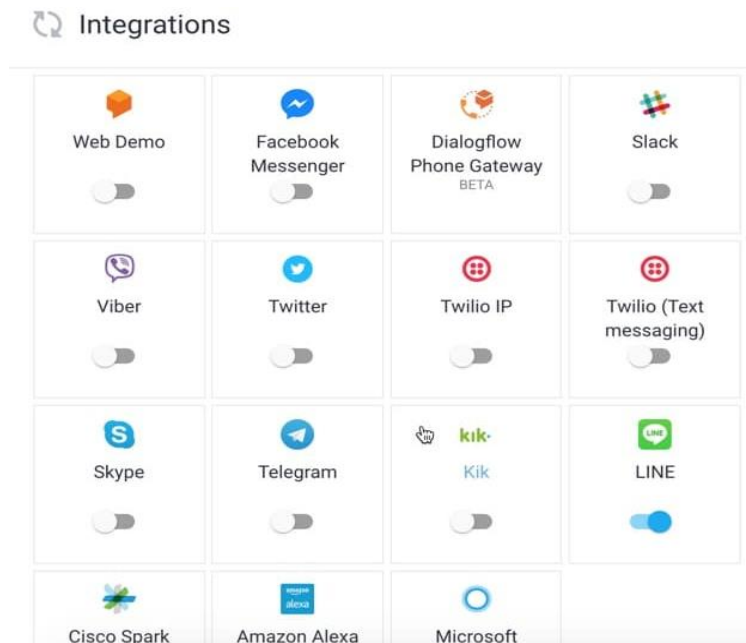

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการสร้าง LINE Official Account

2. สร้าง Account Dialogflow

3. เชื่อม Dialogflow เข้ากับ LINE Official Account Manager

ข้อมูลการกู้ที่ทำการออกแบบจะไม่สามารถส่งถึงกันได้ หากทั้งสองแพลตฟอร์มไม่มีการเชื่อมต่อกัน โดยวิธีการเชื่อม Dialogflow เข้ากับ LINE Official Account Manager ให้ดำเนินการคลิกที่ Integrations แล้วทำการคลิกเลือกที่แพลตฟอร์มที่ต้องเชื่อมต่อในกรณีนี้ได้เลือกเชื่อมต่อกับ Facebook Messenger ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการเชื่อมต่อ Dialogflow เข้ากับ LINE Official Account Manager

2.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือแบบสอบถามเชิงปริมาณ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดดังนี้

2.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เครื่องมือแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่กองพัฒนานักศึกษา ฝ่ายงานบริการด้านการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ยศ.) นักศึกษาจิตอาสา และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) จะประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Closed – End Questionnaires) ทั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ เป็นมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale)

ตอนที่ 2 สอบถามความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการ ยศ. โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้งาน Chatbot ด้านการออกแบบ Chatbot และด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยสามารถกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541)

ระดับที่ 5 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง มีความคาดหวังปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง มีความคาดหวังน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง มีความคาดหวังน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามความพึงพอใจของการใช้งานระบบ Chatbot สำหรับงานบริการ กยศ. โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของข้อมูล ด้านคุณภาพการบริการ และความรู้สึกลังจากใช้บริการ Chatbot ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541)

ระดับที่ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.3 การตรวจสอบเครื่องมือและข้อมูล

การตรวจสอบแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของเนื้อหาแบบสอบถามและความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้โปรแกรม SPSS

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre – test) กับนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แต่มีลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยนำหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachs' Alpha Coefficient) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาหรือหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Cronbachs' Alpha) อยู่ในระดับที่เกินกว่า 0.7 ผู้วิจัยรายงานผลต่อที่ปรึกษาเพื่อนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป แต่หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค อยู่ในระดับต่ำกว่า 0.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุง และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายงานบริการ ด้านการกู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุง หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบอีกครั้ง จนกว่าจะได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ (α Cronbachs' Alpha), Joseph Lee, 1974) โดยมีผลทดสอบ α เท่ากับ 0.992

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนา Chatbot

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญงานบริการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ระบบการทำงานภายในองค์กรมีการบันทึกข้อมูลของนักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อในแต่ละวัน เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) กำหนดการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ทั้งผู้กู้รายใหม่และรายเก่า รวมไปถึงคำถามที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแล้ววนเป็นคำถามเดิมๆ บ่อยครั้ง ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อคำถาม - คำตอบ และป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ Chatbot ในแถบเมนู (Rich menu) ฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply) และการดัดข้อมูล (Flex Message) ซึ่งแสดงผลในแอปพลิเคชัน LINE สามารถแบ่งข้อมูลได้ดังนี้

1) แถบเมนู (Rich menu)

1.1) รายละเอียดการกู้ยืม

1.2) ข้อมูลข่าวสาร

1.3) แบบฟอร์มในการยื่นกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.)

- 1.4) ช่องทางการติดต่อสอบถาม
- 1.5) คำถามที่พบบ่อย
- 2) ฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply)
 - 2.1) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการทำสัญญา
 - 2.2) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการจ่ายค่าส่วนต่าง
 - 2.3) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการจ่ายค่าเทอมเอง
 - 2.4) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับระบบของ กยศ. (DSL)
 - 2.5) คำถามที่พบบ่อยในกรณีที่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ยังไม่ได้รหัสนักศึกษา
 - 2.6) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับหลักฐานการรองรับรายได้ครอบครัว
 - 2.7) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการเกี่ยวหน่วยกิตจิตอาสา
 - 2.8) คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการเริ่มกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาในภาคเรียนที่ 2
- 3) การ์ดข้อมูล (Flex Message)
 - 3.1) รายละเอียดที่ควรรู้ก่อนยื่นกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.)
 - 3.2) กำหนดการการให้กู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ประเภทผู้กู้รายใหม่
 - 3.3) กำหนดการการให้กู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ประเภทผู้กู้รายเก่า
 - 3.4) ตัวอย่างเอกสารในการยื่นกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.)
 - 3.5) ตัวอย่างการจัดทำหนังสือรับรองรายได้ครอบครัว กยศ.102
 - 3.6) คู่มือการดำเนินการในระบบ กยศ. (DSL)
 - 3.7) ช่องทางการอัปเดตเอกสารการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ 1. เจ้าหน้าที่กองพัฒนานักศึกษา ฝ่ายงานบริการด้านการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) 2. นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อศึกษา (กยศ.) ผ่านเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaires) ในรูปแบบออนไลน์ (Google forms) โดยก่อนดำเนินการได้มีการชี้แจงรายละเอียด พร้อมทั้งบอกวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการกรอกแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 365 ชุด สามารถเก็บคืน และตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ ทั้งหมดจำนวน 365 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์แล้ว นำมาจัดลำดับแบบสอบถาม และลงรหัส หลังจากนั้นทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for Social Science (SPSS for Window) ซึ่งเป็นโปรแกรมทางสถิติที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยจะวิเคราะห์ผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยจะวิเคราะห์ผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

โดยมีการกำหนดช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยในการแปลความหมายข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

ส่วนที่ 2 การพิจารณาค่าคะแนนระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการ กยศ. ซึ่งแสดงถึงเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 หน้า 22-24)

4.21 - 5.00 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีความคาดหวังในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 การพิจารณาค่าคะแนนระดับความพึงพอใจของการใช้งานระบบ Chatbot สำหรับงานบริการ กยศ. สามารถแสดงถึงเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

4.21 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

4.1 เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์ยอมรับความพึงพอใจของผู้เรียนจะพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคำถามแต่ละข้อ หากข้อใดมีค่าเฉลี่ยพึงพอใจมากถึงพึงพอใจมากที่สุด จึงจะถือว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจด้วยในข้อนั้นๆ ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ย ดังนี้ (วิจิต อุ๋อัน, 2548)

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างอัตราภาคขั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ซึ่งแปรตามความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

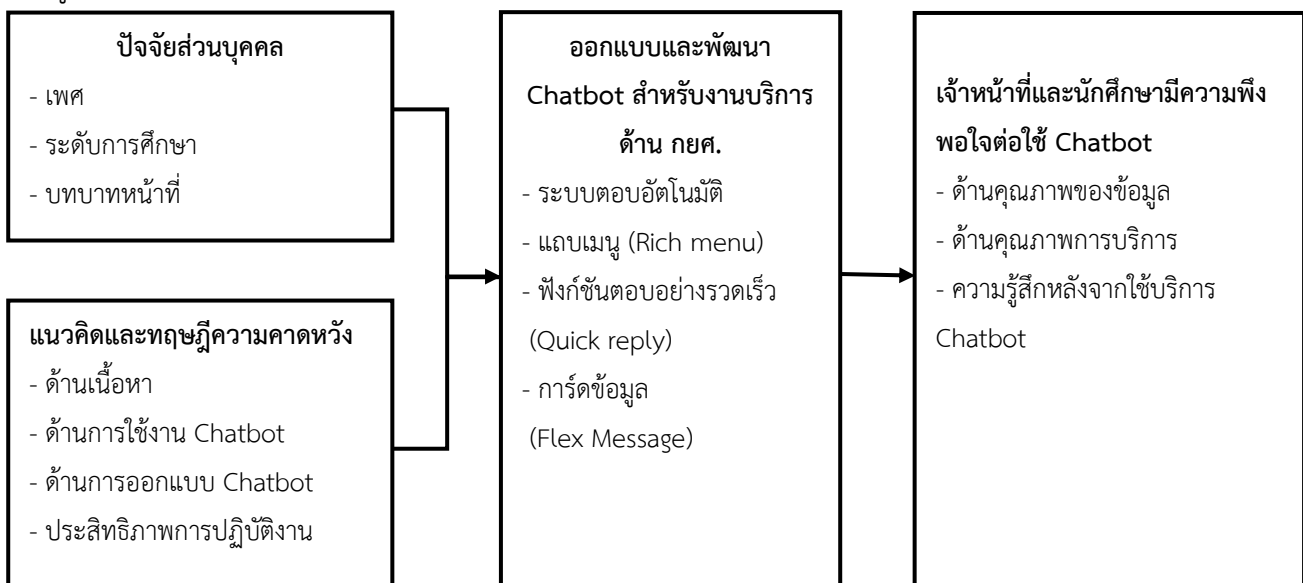
ผู้วิจัยได้กำหนดค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายตัวแปรของการศึกษารั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับอธิบายผลการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

4.2.1 ตัวแปรด้านคุณสมบัติของตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา บทบาทหน้าที่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวัดนามบัญญัติ เนื่องจากไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้ และผู้วิจัยต้องการบรรยายเพื่อให้ทราบถึงจำนวนตัวอย่างที่จำแนกตามคุณสมบัติเท่านั้น ดังนั้น สถิติที่เหมาะสม คือความถี่ (จำนวน) และค่าร้อยละ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551)

4.2.2 ตัวแปรด้านระดับความคิดเห็น ได้แก่ ความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการ กยศ. และความพึงพอใจของการใช้งานระบบ Chatbot สำหรับงานบริการ กยศ. เป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวัดอันดับ เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนให้แต่ละระดับและผู้วิจัยต้องการทราบจำนวนตัวอย่าง ระดับความคิดเห็นเหล่านี้เป็นมาตรวัดแบบช่วงสเกล (Interval scale) เป็นค่าตัวเลขแต่ละช่วงห่างเท่ากัน มีจุดศูนย์ไม่แท้ โดยค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละระดับคะแนนความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้จึงได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551) และมีการใช้สูตรอันดับถาดชั้นในการแปรความหมายของค่าเฉลี่ย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่อง “การพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น” นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการออกแบบและพัฒนา Chatbot ของงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.1 การออกแบบและพัฒนา Chatbot

ผู้วิจัยได้เลือกแอปพลิเคชัน LINE เป็นแพลตฟอร์มในการให้บริการ Chatbot ที่สร้างด้วย Dialogflow จึงได้มีการศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาระบบ Chatbot โดยนำหลักการหรือทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเลือกเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนา เพื่อประยุกต์ใช้ระบบ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยผลการพัฒนา Chatbot มีดังนี้

1.1.1 องค์ประกอบและการใช้งาน Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินการศึกษา

1) ผู้วิจัยได้พัฒนา Chatbot โดยใช้ชื่อ Bot ว่า “KKU Studentloan” ซึ่งหมายความว่ากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โปรไฟล์ของ Chatbot ที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังภาพที่ 5 โดยผู้ใช้งาน Chatbot สามารถเพิ่มเพื่อนผ่าน QR code ดังภาพที่ 6

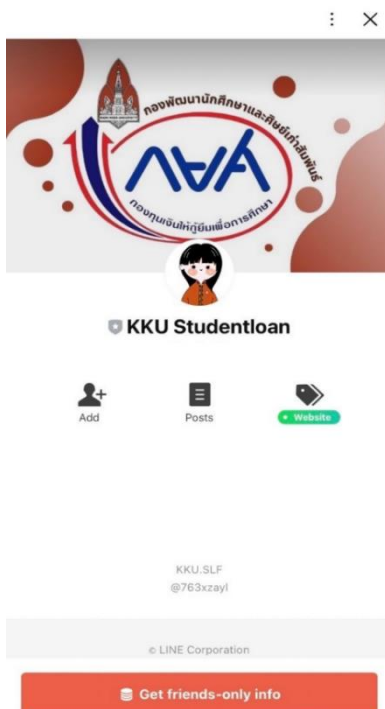
ภาพที่ 5 โปรไฟล์ของ Chatbot

ภาพที่ 6 QR Code สำหรับเพิ่มเพื่อน

2) เมื่อเข้าสู่ระบบ จะพบกับหน้าแรกของ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ดังภาพที่ 7

3) หลังจากเพิ่มเพื่อนเข้าใช้งาน Chatbot ระบบจะพาผู้ใช้งานเข้าสู่หน้าจอเมนูหลัก และส่งข้อความอัตโนมัติทักทายผู้ใช้ใหม่ โดยหน้าเมนูหลักจะแสดงแถบเมนู (Rich menu) โดยมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดการกู้ยืมแบบฟอร์มในการยื่นกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ข้อมูลข่าวสารของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น คำถามที่พบบ่อย และช่องทางการติดต่อสอบถามกับเจ้าหน้าที่ ดังภาพที่ 8

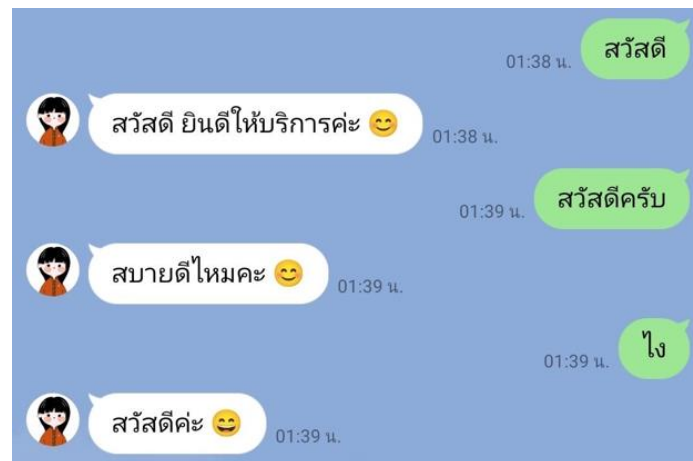

ภาพที่ 7 หน้าแรกของ Chatbot

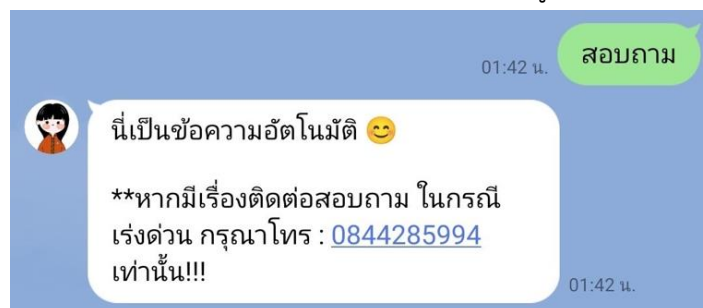
ภาพที่ 8 หน้าเมนูหลักของ Chatbot

4) เมื่อผู้ใช้งานป้อนข้อความประเภทการทักทายเข้ามา เช่น สวัสดี สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ เป็นต้น ระบบจะส่งข้อความอัตโนมัติตอบกลับไปยังผู้ใช้งานทันที ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ข้อความอัตโนมัติประเภทการทักทาย

5) เมื่อผู้ใช้งานต้องการสอบถามข้อมูลสามารถป้อนข้อความ เช่น สอบถาม ขอสอบถามค่ะ/ครับ ขออนุญาตสอบถามค่ะ/ครับ เป็นต้น ระบบจะส่งข้อความอัตโนมัติตอบกลับไปยังผู้ใช้งานทันทีที่ได้รับข้อความ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ข้อความอัตโนมัติประเภทการสอบถามข้อมูล

6) เมื่อผู้ใช้งานต้องการทราบรายละเอียดกู้ยืม ระบบจะแสดงการ์ดข้อมูล (Flex Message) เพื่อให้เลือกรายการที่ต้องการทราบ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการพัฒนา Chatbot ให้มีการใช้งานง่ายและค้นหาข้อมูลง่าย จึงได้มีการคัดแยกประเภทของข้อมูล ได้แก่

1. รายละเอียดที่ควรรู้ก่อนยื่นกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.)
2. กำหนดการการให้กู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (ยศ.) ประเภทผู้กู้รายใหม่
3. กำหนดการการให้กู้ยืมเงินกองทุนให้ยืมเพื่อการศึกษา (ยศ.) ประเภทผู้กู้รายเก่า
4. ตัวอย่างเอกสารในการยื่นกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.)
5. ตัวอย่างการจัดทำหนังสือรับรองรายได้ครอบครัว ยศ.102
6. คู่มือการดำเนินการในระบบ ยศ. (DSL)
7. ช่องทางการอัปโหลดเอกสารการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ดังภาพที่ 11

โดยตัวเลือกในการ์ดข้อมูล (Flex Message) แต่ละรายการจะแสดงการ์ดข้อมูลย่อย (Flex Message) ของแต่ละประเภทข้อมูล ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 11 การ์ดข้อความ (Flex Message)

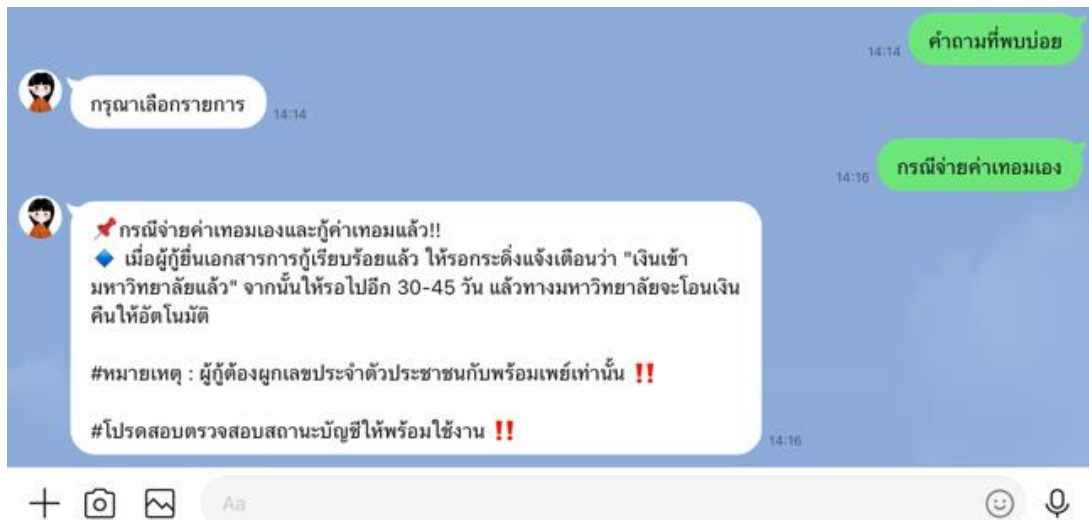
ภาพที่ 12 ตัวอย่างการ์ดข้อความย่อย (Flex Message)

7) เมื่อผู้ใช้งานต้องการทราบข้อมูลจากคำถามที่พบบ่อย ระบบจะแสดงในรูปแบบของฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply) คำถามที่ผู้วิจัยได้นำเข้าระบบ Chatbot จะเป็นคำถามที่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้ามาสอบถามเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคำถามซ้ำๆ บ่อยครั้ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดแยกคำถามเป็นกรณีได้แก่

1. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีการทำสัญญา
2. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีการจ่ายค่าส่วนต่าง
3. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีการจ่ายค่าเทอมเอง
4. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีระบบของ กยศ. (DSL)
5. คำถามที่พบบ่อยในกรณีที่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ยังไม่ได้รหัสนักศึกษา
6. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีหลักฐานการรองรับรายได้ครบครัน
7. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีการเกี่ยวหน่วยกิตจิตอาสา
8. คำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับกรณีการเริ่มกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ตัวอย่างการใช้งานฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply)

ภาพที่ 14 ตัวอย่างการใช้งานฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply)

2. ระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) และนักศึกษากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ระดับความคาดหวังด้านเนื้อหา ได้แก่ ประเด็นข้อมูลมีความสมบูรณ์ ชัดเจน และถูกต้อง ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 ประเด็นภาษากระชับ เข้าใจง่าย ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.45 ประเด็นข้อมูลเป็นปัจจุบัน หรือปรับปรุงให้ทันสมัย ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 และในประเด็นข้อมูลที่ได้รับการ Chatbot มีความเพียงพอ ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.30 ในด้านการใช้ Chatbot ได้แก่ ประเด็นการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.36 ประเด็น Chatbot สามารถตอบกลับนักศึกษาได้อย่างรวดเร็ว ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41 ประเด็น Chatbot ประหยัดเวลาในการให้บริการข้อมูล ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.35 และประเด็นผู้ใช้งานเข้าใจในการทำงานของ Chatbot ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.30 ในด้านการออกแบบ Chatbot ได้แก่ ประเด็น Chatbot มีความสวยงามเหมาะสม น่าใช้งาน ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.36 ประเด็นรูปแบบตัวอักษรอ่านได้ง่ายและสวยงาม ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42 ประเด็นการใช้สีที่ใช้สวยงามและสบายตา ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 และในประเด็นการมีองค์ประกอบที่ดึงดูดสายตา เช่น โปรไฟล์ ภาพพื้นหลัง กล่องข้อความ และการจัดวาง Layout ของข้อมูล ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 และในส่วนของการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประเด็นฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลคือ มาก

ที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42 ประเด็นแถบเมนู (Rich menu) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 ประเด็น Chatbot ตอบโจทย์ความสะดวกสบายในการบริการข้อมูลเกี่ยวกับ กยศ. ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.37 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยจำแนกเป็นรายข้อ

ประเด็น	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ข้อมูลมีความสมบูรณ์ ชัดเจน และถูกต้อง	4.23	0.60	มากที่สุด
1.2 ภาษากระชับ เข้าใจง่าย	4.45	0.63	มากที่สุด
1.3 ข้อมูลเป็นปัจจุบัน หรือปรับปรุงให้ทันสมัย	4.26	0.56	มากที่สุด
1.4 ข้อมูลที่ได้รับจากการ Chatbot มีความเพียงพอ	4.30	0.64	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ Chatbot			
2.1 ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.36	0.66	มากที่สุด
2.2 Chatbot สามารถตอบกลับนักศึกษาได้อย่างรวดเร็ว	4.41	0.64	มากที่สุด
2.3 Chatbot ประหยัดเวลาในการให้บริการข้อมูล	4.35	0.64	มากที่สุด
2.4 ผู้ใช้งานเข้าใจในการทำงานของ Chatbot	4.30	0.63	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบ Chatbot			
3.1 Chatbot มีความสวยงามเหมาะสม น่าใช้งาน	4.36	0.64	มากที่สุด
3.2 รูปแบบตัวอักษรอ่านได้ง่ายและสวยงาม	4.42	0.64	มากที่สุด
3.3 สีที่ใช้สวยงามและสบายตา	4.27	0.63	มากที่สุด
3.4 มีองค์ประกอบที่ดึงดูดสายตา เช่น โปรไฟล์ ภาพพื้นหลัง กล่องข้อความ และการจัดวาง Layout ของข้อมูล	4.27	0.64	มากที่สุด
4. ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน			
4.1 ฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.42	0.62	มากที่สุด
4.2 แถบเมนู (Rich menu) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.64	มากที่สุด
4.3 Chatbot ตอบโจทย์ความสะดวกสบายในการบริการข้อมูลเกี่ยวกับ กยศ.	4.37	0.59	มากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยจำแนกเป็นรายด้าน

ประเด็น	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.73	0.51	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ Chatbot	4.70	0.52	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบ Chatbot	4.66	0.58	มากที่สุด
4. ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	4.66	0.56	มากที่สุด

ตามตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการ นักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคาดหวัง ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.73 ด้านการใช้ Chatbot มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 ด้านการออกแบบ Chatbot มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 และด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 โดยทุกด้านที่กล่าวมามีระดับความคาดหวังอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงผลลัพธ์ภาพรวมระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้าน การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเด็น	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
ผลลัพธ์ภาพรวมของระดับความคาดหวัง	4.86	0.39	มากที่สุด

ตามตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงาน บริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีระดับความคาดหวัง อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.86 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.39

3. ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่และนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ที่มีต่อ Chatbot สำหรับ งานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตารางที่ 4 แสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยจำแนกรายข้อ

ประเด็น	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
1. ด้านคุณภาพของข้อมูล			
1.1 ข้อมูลมีความสมบูรณ์ ชัดเจน ถูกต้อง และเพียงพอ	4.18	0.62	มาก
1.2 ภาษากระชับ เข้าใจง่าย	4.37	0.67	มากที่สุด
1.3 ข้อมูลเป็นปัจจุบัน	4.13	0.63	มาก
1.4 Chatbot มีความสวยงาม เหมาะสม น่าใช้งาน	4.12	0.58	มาก
2. ด้านคุณภาพการบริการ			
2.1 ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.25	0.65	มากที่สุด
2.2 Chatbot สามารถตอบอย่างรวดเร็ว	4.29	0.64	มากที่สุด
2.3 ฟังก์ชันของ Chatbot ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.65	มากที่สุด
2.4 Chatbot ตอบโจทย์ในการให้บริการข้อมูล	4.23	0.65	มากที่สุด
3. ความรู้สึกหลังจากใช้บริการ Chatbot			
3.1 การบริการจาก Chatbot เป็นไปตามความคาดหวัง	4.21	0.68	มากที่สุด
3.2 Chatbot ให้บริการได้ดีโดยไม่มีข้อบกพร่อง	4.31	0.69	มากที่สุด
3.3 ท่านรู้สึกพึงพอใจในการใช้บริการผ่าน Chatbot	4.22	0.63	มากที่สุด

ตามตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า ระดับความพึงพอใจด้านคุณภาพของข้อมูล ได้แก่ ประเด็นของข้อมูล มีความสมบูรณ์ ชัดเจน ถูกต้อง และเพียงพอ ผลคือ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.18 ประเด็นภาษากระชับ เข้าใจง่าย ผลคือ มาก ที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.37 ประเด็นข้อมูลเป็นปัจจุบัน ผลคือ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 และประเด็น Chatbot มีความสวยงาม เหมาะสม น่าใช้งาน ผลคือ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 ส่วนด้านคุณภาพการบริการ ได้แก่ ประเด็นการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.25 ประเด็น Chatbot สามารถตอบอย่างรวดเร็ว ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.29 ประเด็นฟังก์ชันของ Chatbot ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.25 และประเด็น Chatbot ตอบโจทย์ในการให้บริการข้อมูล ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 และในส่วนของด้านความรู้สึกหลังจากใช้บริการ Chatbot ได้แก่ ประเด็นการบริการจาก Chatbot เป็นไปตามความคาดหวัง ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 ประเด็น Chatbot ให้บริการได้ดีโดยไม่มีข้อบกพร่อง ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31 และประเด็นความรู้สึกพึงพอใจในการใช้บริการผ่าน Chatbot ผลคือ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยจำแนกรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านคุณภาพ ของข้อมูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.53 ด้านคุณภาพการบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.55 และด้านความรู้สึกหลังใช้บริการ Chatbot มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 โดยทุกด้านที่กล่าวมามีระดับความคาดหวังอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยจำแนกรายด้าน

ประเด็น	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
1. ด้านคุณภาพของข้อมูล	4.53	0.62	มากที่สุด
2. ด้านคุณภาพการบริการ	4.55	0.62	มากที่สุด
3. ความรู้สึกหลังจากใช้บริการ Chatbot	4.48	0.64	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.54 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลลัพธ์ภาพรวมระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเด็น	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
ผลลัพธ์ภาพรวมของระดับความพึงพอใจ	4.72	0.54	มากที่สุด

จากผลลัพธ์ในภาพรวมของระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีระดับความคาดหวังมากที่สุด และผลลัพธ์ในภาพรวมของระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษา ด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (ยศ.)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเช่นเดียวกัน ซึ่งหมายความว่าความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot และความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot ของผู้ใช้งาน Chatbot เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

ผลการการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปราย ได้ดังต่อไปนี้ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นสามารถให้บริการนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในการตอบคำถามพื้นฐานได้ดี สามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานบริการและซัพพอร์ทการทำงานได้มาก แต่จะเป็นการแก้ปัญหาหรือตอบคำถามของลูกค้า ที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า Chatbot ตอบโจทย์การทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ เนื่องจากนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) สามารถเข้าถึงข้อมูลของบริการได้อย่างสะดวกตลอด 24 ชั่วโมง ส่งผลให้สามารถลดภาระการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการตอบคำถาม หรือให้ข้อมูลซ้ำๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมานา บุชบก, ณัฐพร เพ็ชรพงษ์, และ จิรณัฐ สิงห์โตแก้ว (2563) ศึกษาแอปพลิเคชัน Chatbot สำหรับงานบริการ และงานสวัสดิการนักศึกษา กรณีศึกษา กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดย Chatbot ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับมากจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี เนื่องจากสามารถนำไปใช้งานได้จริง และลดภาระงานแก่พนักงานหรือผู้รับผิดชอบ นักศึกษาสามารถใช้แอปพลิเคชันในการถาม – ตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลฝ่ายพัฒนานักศึกษาได้อย่างรวดเร็ว และตลอดเวลา นอกจากนี้ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการตอบคำถามที่รวดเร็ว ตรงประเด็นและชัดเจน มีการใช้ภาษาที่สุภาพ แต่ให้ความรู้สึกที่เป็นกันเอง รวมไปถึงมีการรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) อย่างครอบคลุม อีกทั้ง Chatbot ยังมีการใช้งานง่ายเนื่องจากระบบของ Chatbot มีลักษณะปุ่ม เพื่อเพิ่มการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยใช้การคลิกปุ่มแทนการพิมพ์หรือป้อนข้อความ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชาติ บัวชุม และ ภัทรมน กล้าอาษา (2565) เรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันในรูปแบบแชทบอทบริการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดชัยนาท ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาด้านแบบ Chatbot สำหรับให้คำแนะนำระบบขอทุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดย Chatbot ที่พัฒนาขึ้นจะแสดงรายการในลักษณะปุ่มเพื่อให้ผู้ใช้งานแตะแทนการพิมพ์ข้อความ สามารถตอบสนองผู้ใช้งานได้มากขึ้น นอกจากนี้การพัฒนา Chatbot ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบให้มีรูปแบบการสนทนาเป็นประโยคสั้นๆ ใช้คำพูดที่สุภาพ เรียนรู้และใช้งานง่ายรวมถึงการเชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่นๆ ที่มีประโยชน์ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน Chatbot ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความสามารถของ Chatbot สามารถนำไปปรับใช้ในหลากหลาย เนื่องจากความสำคัญของ Chatbot ไม่ได้อยู่เพียงแค่ประโยชน์การใช้งานในแง่ของ ความง่าย ความสะดวกต่อผู้ใช้งานและสามารถช่วยสนับสนุนการทำงานของบุคลากรได้เพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่ Chatbot สามารถทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเก็บข้อมูลหลังบ้าน จากการที่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา มาสนทนา อย่างไรก็ดี Chatbot ยังควรที่จะทำงานควบคู่ไปกับมนุษย์อยู่ เนื่องจากการทำงานของบอทเปรียบเสมือนการเข้าไปช่วยเหลือ และแบ่งเบางานของมนุษย์ไม่ได้เป็นการแทนที่เจ้าหน้าที่

ความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$, $SD=0.39$) โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุดราย

ด้าน คือ ความคาดหวังด้านเนื้อหาในแชทบอท รองลงมา คือ ความคาดหวังด้านการใช้งาน Chatbot ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และความคาดหวังด้านการออกแบบ Chatbot ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสิษฐา ชุนสิทธิ์ และ รังสรรค์ เกียรติภานนท์ (2564) ศึกษาการออกแบบแชทบอทให้บริการลูกค้าเพื่อรองรับการขยายตลาดด้วยการตลาดดิจิทัล ที่กล่าวไว้ว่า แนวทางการประยุกต์ใช้แชทบอท ควรมีขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์คุณลักษณะของแชทบอทที่ลูกค้าคาดหวัง การตอบคำถามตรงประเด็น การตอบคำถามอย่างรวดเร็ว การตอบคำถามด้วยภาษา หรือคำพูดที่เข้าใจง่าย การตอบคำถามได้ชัดเจน การติดต่อแอดมินหรือเจ้าหน้าที่ และการติดต่อได้ตลอดเวลา หรือ 24 ชม. 2) ศึกษาคุณลักษณะของแพลตฟอร์มแชทบอท เพื่อเลือกแพลตฟอร์มที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน และ 3) วิเคราะห์รูปแบบบทสนทนาระหว่างผู้ใช้บริการกับเจ้าหน้าที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอน Chatbot ให้เรียนรู้

ความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยภาพรวมมีความคาดหวังอยู่ระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือ ความพึงพอใจด้านคุณภาพการบริการ รองลงมา คือ ความพึงพอใจด้านคุณภาพของข้อมูล และความพึงพอใจด้านความรู้สึกลังหลังใช้บริการ Chatbot ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษชาพร คำท่า และ ประศาสตร์ บุญสนอง (2564) ศึกษาแชทบอทสำหรับบริการบริการข้อมูลด้านสุขภาพ พบว่า หลังจากผู้ใช้ได้ทดลองใช้แชทบอทสำหรับบริการบริการข้อมูลด้านสุขภาพ ผู้ใช้บริการแชทบอทมีความพึงพอใจโดยรวมของการใช้งานแชทบอทอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลสรุปของความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot และความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot ของผู้ใช้งาน Chatbot พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากผู้ใช้บริการ Chatbot มีความคาดหวังต่อระบบการใช้งานของ Chatbot และมีความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะได้รับความพึงพอใจก็ต่อเมื่อ Chatbot ที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตามที่ผู้ใช้บริการ Chatbot คาดหวังไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรัชย์ มูลสาร ที่กล่าวว่า หากผู้ใช้บริการมีความคาดหวังต่อการใช้บริการมาก ก็จะมี ความพึงพอใจต่อการใช้บริการทุกด้านมากตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากหากความคาดหวังของผู้ใช้บริการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมจากผู้ให้บริการ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่รู้สึกผิดหวังจะเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการตามมา

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาพบว่า ผลลัพธ์ความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot และความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมีเกณฑ์การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ผลการการศึกษาที่ได้นำไปสู่การพัฒนาระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความสะดวกตอบโจทยทั้งผู้ให้บริการและผู้ให้บริการ Chatbot และสามารถพัฒนากองพัฒนาศึกษา ฝ่ายงานบริการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ รวมไปถึงช่วยให้เจ้าหน้าที่มีความสะดวกและประหยัดเวลาในการตอบคำถามแก่นักศึกษาอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

ผลการการออกแบบและพัฒนา Chatbot ของงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการประยุกต์ใช้ โปรแกรม Dialogflow Application Line และ LINE Developer ในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งแต่การศึกษาการออกแบบและพัฒนา Chatbot โดยใช้ภาษา JSON ในการเขียนและเชื่อมต่อ Dialogflow กับ Messaging API ที่เป็นเซอร์วิสของ LINE เพื่อให้ข้อมูลแสดงผลผ่าน LINE Chatbot ทำให้สามารถรองรับให้ผู้ใช้งาน Chatbot ดูข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ได้ง่าย พร้อมทั้งสร้างฟังก์ชันตอบอย่างรวดเร็ว (Quick reply) และการดัดข้อมูล (Flex Message) เพื่อตอบโต้กับผู้ใช้งานให้มีความสะดวกมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่สามารถอัปเดตข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาได้สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน อีกทั้งยังมีระบบ Chatbot คอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการถามตอบกับนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังสามารถเก็บรายละเอียดของคำถามที่พบบ่อย เพื่อสามารถอัปเดตข้อมูลใน Chatbot มีข้อมูลที่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาต้องการมากขึ้น ทั้งนี้แม้ Chatbot สามารถลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และสามารถให้บริการแก่นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ได้อย่างทั่วถึงภายในเวลาอันรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษา ด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อคำถามของนักศึกษาที่ซับซ้อนได้ เนื่องจากการทำงานของ Chatbot เปรียบเสมือนการเข้าไปช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระงานของเจ้าหน้าที่ไม่ได้เป็นการแทนที่เจ้าหน้าที่ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบโมเดลการทำงานของ Chatbot โดยกระบวนการทำงาน Chatbot จะนำข้อความที่ได้รับผ่าน LINE ส่งมาประมวลผลที่ Dialogflow เพื่อตัดสินใจความต้องการของผู้ใช้ และส่งต่อไปยังส่วนระบบจัดการเว็บไซต์ หรือที่เรียกว่า หลังบ้าน (Backend Server) ซึ่งเชื่อมต่อการจัดเก็บฐานข้อมูล (Database) และมีหน้าที่ตัดสินใจและดึงข้อมูลกลับไปยังผู้ใช้งาน Chatbot

ระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษา ด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลลัพธ์โดยภาพรวมของระดับความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีระดับความคาดหวัง อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงิน เพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลลัพธ์โดยภาพรวมของระดับความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผลลัพธ์ความคาดหวังในการออกแบบและพัฒนา Chatbot และความพึงพอใจที่มีต่อ Chatbot เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมีเกณฑ์การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย Chatbot เปรียบเสมือนผู้ช่วยในการโต้ตอบข้อความแก่ผู้ใช้บริการเท่านั้น ไม่ได้เป็นการแทนที่เจ้าหน้าที่ ทำให้ Chatbot ยังต้องทำงานควบคู่ไปกับมนุษย์อยู่ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ยังต้องคอยอัปเดตข้อมูลเข้าสู่ Chatbot ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ดังนั้นควรมีเจ้าหน้าที่ฝ่าย IT Support เข้ามาดูแลในส่วนของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ภายในกองพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ ฝ่ายงานบริการด้านการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากพบว่าปัจจุบันยังมียานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแชทบอทสำหรับองค์กร และสถาบันในประเทศไทยค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการศึกษาวิจัยของต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนา Chatbot ของต่างประเทศ แล้วนำมาเปรียบเทียบดูว่าผลลัพธ์ของการพัฒนา Chatbot ที่ได้มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน เพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของ Chatbot และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ Chatbot ต่อไปในอนาคต

2.2 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณจึงไม่ได้มีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่าควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ดูแลระบบ และผู้ใช้บริการ Chatbot ในการวิจัยครั้งหน้าเพื่อสามารถออกแบบและพัฒนา Chatbot ให้ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการมากขึ้น และเพื่อทราบถึงความต้องการของผู้ใช้บริการ Chatbot ได้อย่างครบถ้วนทุกมุมมอง

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติ สถิติสำหรับบริหารและวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชชาพร คำท่า, และ ประศาสตร์ บุญสนอง. (2564). แชทบอทสำหรับการบริการข้อมูลด้านสุขภาพ. ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ 4* (หน้า 39-44). พิษณุโลก: คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2541). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสิฐฐา ชุนสิทธิ์ และ รังสรรค์ เกียรติถนอม. (2564). การออกแบบแชทบอทให้บริการลูกค้าเพื่อรองรับการขยายตลาดด้วยการตลาดดิจิทัล กรณีศึกษา บริษัท ฟอรั่มลา ที่เคดี จำกัด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 15(3), 107-120.
- สุนา บุชบก, ญัฐพร เพ็ชรพงษ์ และ จิรณัฐ สิงโตแก้ว. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชัน Chatbot สำหรับงานบริการนักศึกษาการณศึกษากองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 19(2), 85-94.
- สุรชาติ บัวชุม และ ภัทรมน กล้าอาษา. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันในรูปแบบแชทบอทบริการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงข้อมูลกับผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดชัยนาท. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระ*, 17(1), 51-62.
- Conbach, Lee J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper and Row.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Okeke, K. (2017). *5 Ways Businesses Will Benefit from Chatbots*. Retrieved 2 January 2023. from <https://chatbotslife.com/5-ways-businesses-will-benefit-from-chatbots887057abfcb6>.
- Suthar, S. (2017). *How Chatbots Help Businesses Improve Customer Service*. Retrieved 2 January 2023. from <https://chatbotsmagazine.com/how-chatbot-helps-businesses-improvecustomer-service-121530ebe60f>.

Tan, W. K. (2017). The relationship between smartphone usage, tourist experience and trip satisfaction in the context of a nature-based destination. *Telematics and Informatics*, 34(2), 614–627.

Studying the Impact of Cattle Farmers: A Case Study of Ban Sai Ngern Community, Village No. 2, Lanskha Sub-District, Lanskha District, Nakhon Si Thammarat Province

Thitiporn Taweephol¹ Jaturaporn Chaisuwan¹ Daycho Khaenamkhaew^{1*} Chettha Muhamad¹ and Udomsak Dechochai¹

¹ Major of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

ABSTRACT

This article aims (1) to study the knowledge of cattle farmers in raising young cattle; and (2) to investigate the impact on the livelihood of cattle farmers. The key informants were selectively chosen from various groups, including cattle farmers, livestock farming community leaders, cattle farm owners, committee members in cattle farms, government officials promoting animal husbandry, hired cattle caretakers, and tourists/spectators of cattle sports. In total, there were 15 participants. The research employed interviews as the primary research tool, with content analysis, organization, and presentation conducted in a narrative form. The research found that Knowledge of raising young cattle, regional characteristics, and cattle development in the South is commonly focused on agricultural use and the selection of cattle breeds from both male and female cattle. Training and exercise, bathing, natural grass consumption, and providing supplements with minerals and vitamins are also common practices. Pairing is done with cattle that have similar body structures, and external adornments are often applied, such as applying turmeric after the cattle bathe. The impact on cattle farmers includes affecting the lifestyle of cattle game players. Cattle games are well-known and popular in the southern region, influencing the lifestyle of cattle game players. Owners of cattle are usually part of local communities or cattle-loving groups. The impact extends to the lifestyle of cattle game field owners, who are typically individuals with wealth and credibility. This impact on the lifestyle of cattle game field owners is inherited from previous generations and passed down through the generations. It also influences the lifestyle of viewers, which includes people of all ages, both women and men.

Keywords: Farmers, Impacts, Cattle

ศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐิติพร ทวีพล¹ จตุพร ชัยสุวรรณ¹ เดโช แชน้ำแก้ว^{1*} เชษฐา มุหะหมัด¹ และ อุดมศักดิ์ เดโชชัย¹

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการเลี้ยงวัวชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน และ (2) เพื่อศึกษาผลกระทบต่ออาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคัดเลือกแบบเจาะจงกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านด้านการเลี้ยงสัตว์ กลุ่มเจ้าของบ่อนวัวและกรรมการในบ่อน กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กลุ่มคนเลี้ยงวัวชนรับจ้าง และกลุ่มนักท่องเที่ยว/ผู้ชมกีฬาวัวชน จำนวนทั้งสิ้น 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา เรียบเรียงและนำเสนอแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ในการเลี้ยงวัวชน โดยภูมิหลังและพัฒนาการของวัวชนภาคใต้คือ มักนิยมนิยมเลี้ยงเพื่อใช้งานด้านเกษตรกรรมและการคัดเลือกสายพันธุ์เพื่อเป็นวัวชนที่มีสายเลือดมาจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์วัวชน ผักชนและออกกำลังกาย อาบน้ำ กินหญ้าที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติและให้อาหารเสริมวัวชนที่มีแร่ธาตุและวิตามิน เลือกคู่ซ้อมที่มีลักษณะโครงสร้างร่างกายใกล้เคียงกัน พร้อมทั้งเสริมแต่งภายนอก เช่น ทาขมิ้นหลังจากที่วัวอาบน้ำเสร็จ ผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชนได้แก่ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เล่นกีฬาวัวชน ในปัจจุบันกีฬาวัวชนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมักนิยมเล่นกันในหมู่ภาคใต้ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของวัวชน โดยเจ้าของจะมีการเลี้ยงวัวชน มีกลุ่มชาวบ้านหรือกลุ่มที่รักวัวชน ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเจ้าของสนามวัวชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่กำลังทรัพย์และเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้เลี้ยงวัวชน โดยสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนดู ซึ่งปัจจุบันมีทุกกลุ่มอายุ ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

คำสำคัญ: เกษตรกร, ผลกระทบ, วัวชน

บทนำ

ในภาคใต้ของประเทศไทย การเลี้ยงวัวชนเป็นที่นิยมมาก โดยเฉพาะในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวประมาณเดือนมีนาคมถึงเมษายน วัวจะถูกปล่อยออกไปหากินในทุ่งนาและท้องทุ่ง ในช่วงนี้มีฝูงวัวจากหมู่บ้านต่างๆ โดยมีโอกาสพบกันและเกิดการแย่งชิงตำแหน่งจำฝูง ซึ่งการแข่งขันนี้ คนในหมู่บ้านมักจะสังเกตเห็นพฤติกรรมและคุณลักษณะของวัวบางตัว เช่น การชนแข็งแรงและความทนทาน จึงคัดเลือกเป็นวัวชนที่มีคุณสมบัติดี ๆ จัดการฝึกฝนและปรับปรุงร่างกายให้แข็งแรง ทำให้กลายเป็นวัวชนที่มีคุณสมบัติเด่น คือ แข็งแรง สมบูรณ์ มีไหวพริบในการชน และทนทานอย่างพิเศษในการแข่งขันชนวัว (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2552) ก่อเกิดกิจกรรมการพนันในรูปแบบของกีฬาวัวชนที่เป็นที่นิยมในภาคใต้ของประเทศไทย การชนวัวเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงอำนาจและความแข็งแกร่งของชาวใต้ และมีการเดิมพันที่มีจำนวนเงินมากเกิดขึ้น รัฐบาลต้องเข้ามาควบคุมและจัดระเบียบให้เป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจัดทำสนามกีฬาชนวัวใน 7 จังหวัดของภาคใต้ เพื่อ

ป้องกันการเล่นพนันที่ไม่สุจริตและควบคุมความเสี่ยงในการเดิมพัน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมการพนันเพื่อเพิ่มความสนุกสนานและยกระดับการแข่งขันในระดับโลก (รงค์ บุญสวยขวัญ, 2559) ส่งผลให้กีฬาชนวัวได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง การชนวัวในปัจจุบันนอกจากเพื่อเกมกีฬาพื้นบ้านแล้ว การชนวัวยังคำนึงถึงเหตุผลอื่นๆ เช่น การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การมีอาชีพของคนในชุมชน และการสร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดอาชีพ เกี่ยวเนื่องสร้างรายได้ให้กับชุมชน (พนิดา มนตรี, 2563)

สำหรับชุมชนชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเลี้ยงวัวชนในพื้นที่ที่เป็นที่นิยม มีเกษตรกรที่เลี้ยงวัวชนในพื้นที่นี้ เนื่องจากเนื้อดินและสภาพอากาศเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงวัวชน วัวชนเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตของคนในพื้นที่นี้ ซึ่งจะให้วัวได้รับการดูแลเอาใจใส่เหมือนสมาชิกในครอบครัว วัวชนถือเป็นหุ้นส่วนชีวิตของคนในพื้นที่นี้ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรายได้สำคัญและมีบทบาททางเศรษฐกิจของครอบครัว การเลี้ยงวัวชนยังเสริมสร้างกีฬาวัวชนและเป็นทางเลือกในการอนุรักษ์สายพันธุ์วัวชนในพื้นที่ เพราะการเลี้ยงวัวชนไม่เพียงแต่เสริมสร้างอาชีพและรายได้ให้ครอบครัว แต่ยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและกีฬาวัวชนในพื้นที่อีกด้วย (สมกมล ศรีสมโภชน์, 2556)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อเป็นศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งกีฬาชนวัวที่เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้ความสนุกสนาน และส่งเสริมภูมิปัญญาเลี้ยงวัวที่มีประโยชน์ในด้านการเกษตร ส่งเสริมเพื่อสร้างรายได้ และอาชีพท่ามกลางวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการเลี้ยงวัวชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาผลกระทบต่ออาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย (1) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน จำนวน 5 คน (2) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านด้านการเลี้ยงสัตว์จำนวน 2 คน (3) กลุ่มเจ้าของบ่อนวัว/กรรมการในบ่อน จำนวน 1 คน (4) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ จำนวน 2 คน (5) กลุ่มคนเลี้ยงวัวชนรับจ้าง จำนวน 3 คน (6) กลุ่มนักท่องเที่ยว/ผู้ชมกีฬาวัวชน จำนวน 2 คน และยินดีให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นแนวทางตามประเด็นการศึกษา และใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

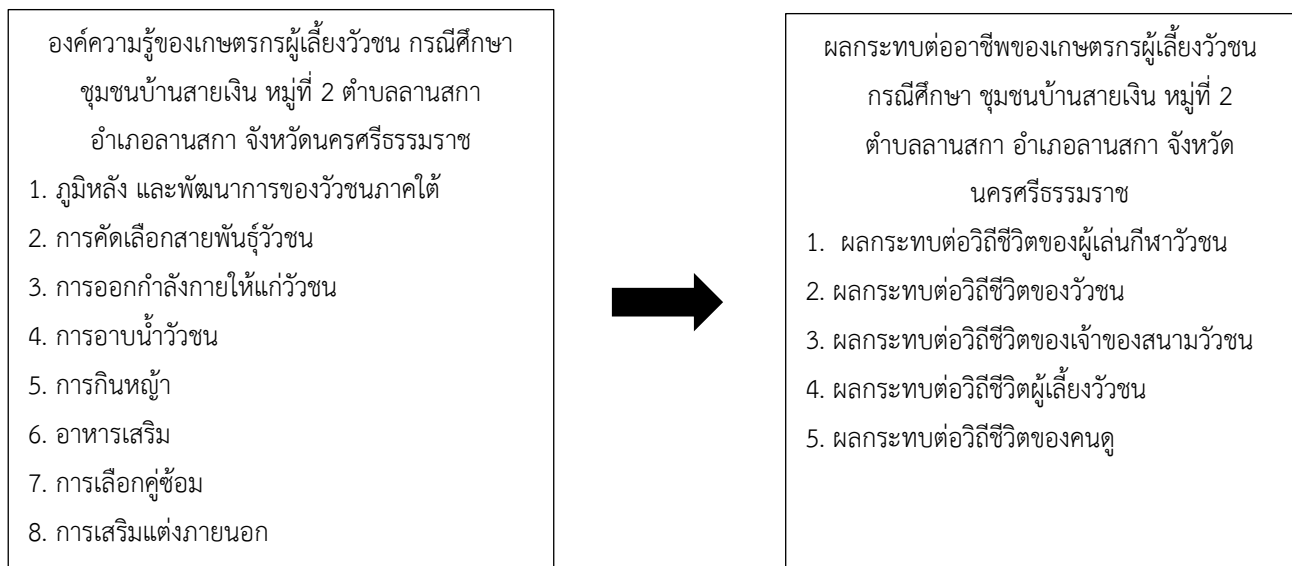
การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวม คือ การดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยกำหนดเวลาและสถานที่เพื่อทำการสัมภาษณ์ รวมถึงรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลทั้งเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นสัมภาษณ์ เรียบเรียง และนำเสนอแบบพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. องค์ความรู้ในการเลี้ยงวัวชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ภูมิหลังและพัฒนาการของวัวชนในภาคใต้ พบว่า ภูมิหลังของวัวชนในภาคใต้เริ่มต้นด้วยการเลี้ยงวัวเพื่อใช้ในการทำสวนและการเกษตร การชนวัวกันเริ่มขึ้นเพื่อความสนุกสนานและเป็นเกมกีฬาต่อสู้ วัวชนจะถูกคัดเลือกจากวัวพื้นเมืองที่มีลักษณะเหมาะสมและสืบทอดต่อกันมา

1.2 การคัดเลือกสายพันธุ์วัวชน พบว่า การคัดเลือกสายพันธุ์วัวชนยังคงเป็นความเชื่อมากกว่าข้อเท็จจริง บางวัวมีความสามารถในการต่อสู้และมีชื่อเสียงโด่งดังและเคยประสพชัยชนะในการชนวัว

1.3 การออกกำลังกายให้แก่วัวชน พบว่า การฝึกฝนให้วัวชนมีความแข็งแรงและสร้างภูมิคุ้มกัน การใช้อุปกรณ์เสริมในการออกกำลังกายและการฝึกในระยะเวลาที่มีการพืดึงดู

1.4 การอาบน้ำวัวชน พบว่า การอาบน้ำเป็นกิจกรรมที่ทำหลังจากการออกกำลังกาย มีการอาบน้ำให้วัวชนอย่างพิถีพิถันเพื่อให้ร่างกายสะอาด

1.5 การกินหญ้า พบว่า การใช้หญ้าที่มีสีเขียวสดเป็นอาหารหลักสำหรับวัวชน การสลับหญ้าชนิดต่างๆ เพื่อไม่ให้วัวชนเบื่ออาหาร

1.6 อาหารเสริม พบว่า การให้อาหารเสริมเพื่อสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและร่างกายของวัวชน อาหารเสริมมีความหลากหลายชนิด

1.7 การเลือกคู่ซ้อม พบว่า การเลือกคู่ซ้อมที่มีลักษณะร่างกายใกล้เคียงกันและอายุใกล้เคียง การซ้อมเป็นประจำเพื่อเตรียมพร้อมในการชนวัว

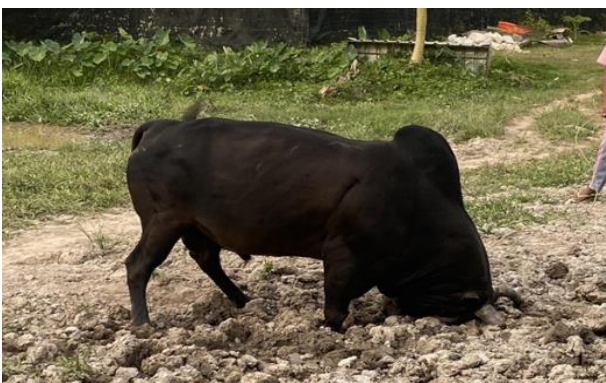
1.8 การเสริมแต่งภายนอก พบว่า การทาน้ำผึ้งและขมิ้นเพื่อรักษาร่างกายของวัวชน การทาน้ำมันมะกอกและการแต่งภายนอกเพื่อความสวยงาม

ภาพที่ 2 ขวัญวัว

ภาพที่ 3 นำวัวออกกำลังกาย

ภาพที่ 4 นำวัวไปแทงดิน

ภาพที่ 5 อาบน้ำให้วัวชน

ภาพที่ 6 อุปกรณ์อาบน้ำวัว

ภาพที่ 7 บดขมิ้นชันทาผิววัว

ภาพที่ 8 อาหารเสริมวัวชน

ภาพที่ 9 ผู้เลี้ยงวัวชน

ภาพที่ 10 ผู้เลี้ยงวัวชน

2. ผลกระทบต่ออาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ผลกระทบต่อผู้เล่นกีฬาวัวชน พบว่า การเล่นกีฬาวัวชนสร้างโอกาสให้ผู้เล่นได้รู้จักผู้คนจากหลากหลายอาชีพและพื้นที่ที่ต่างกัน การเล่นกีฬาวัวชนสร้างความสัมพันธ์และมิตรภาพระหว่างผู้เล่นจากที่ต่างๆ ที่มารวมกลุ่มผู้เล่นได้รับประสบการณ์และความรู้ในการเล่นกีฬาวัวชน

2.2 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เลี้ยงวัวชน พบว่า ผู้เลี้ยงวัวชนที่มีความชอบในกีฬาวัวชนมักมีส่วนร่วมในการเลี้ยงวัวชนดีๆ เพื่อประดับบารมีและเป็นที่รู้จักในวงการ การเลี้ยงวัวชนสร้างความสนใจในการซื้อขายเพื่อนำมาเลี้ยงและประดับบารมี

2.3 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเจ้าของสนามวู้ชน พบว่า เจ้าของสนามวู้ชนจะต้องมีความมั่นคงและมีเพื่อนฝูงในวงการเพื่อสร้างความเชื่อถือและดึงวัวมาชนในสนามของตน สนามวู้ชนที่ดีจะมีบริเวณที่กว้างขวางและสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการชนวู้

2.4 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เลี้ยงวู้ชน พบว่า ผู้เลี้ยงวู้ชนโดยทั่วไปได้รับการถ่ายทอดวิธีการเลี้ยงวู้ชนมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ การเลี้ยงวู้ชนมักมีประโยชน์ในการเพิ่มรายได้และผลผลิตอื่นๆ ที่มาจากวู้ชน

2.5 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนดู พบว่า คนที่มาดูการชนวู้ชนมักต้องเดินทางไปถึงสนามวู้ชนล่วงหน้า การมีสนามวู้ชนสร้างโอกาสให้คนมาเล่นการพนันและสร้างรายได้ในชุมชน

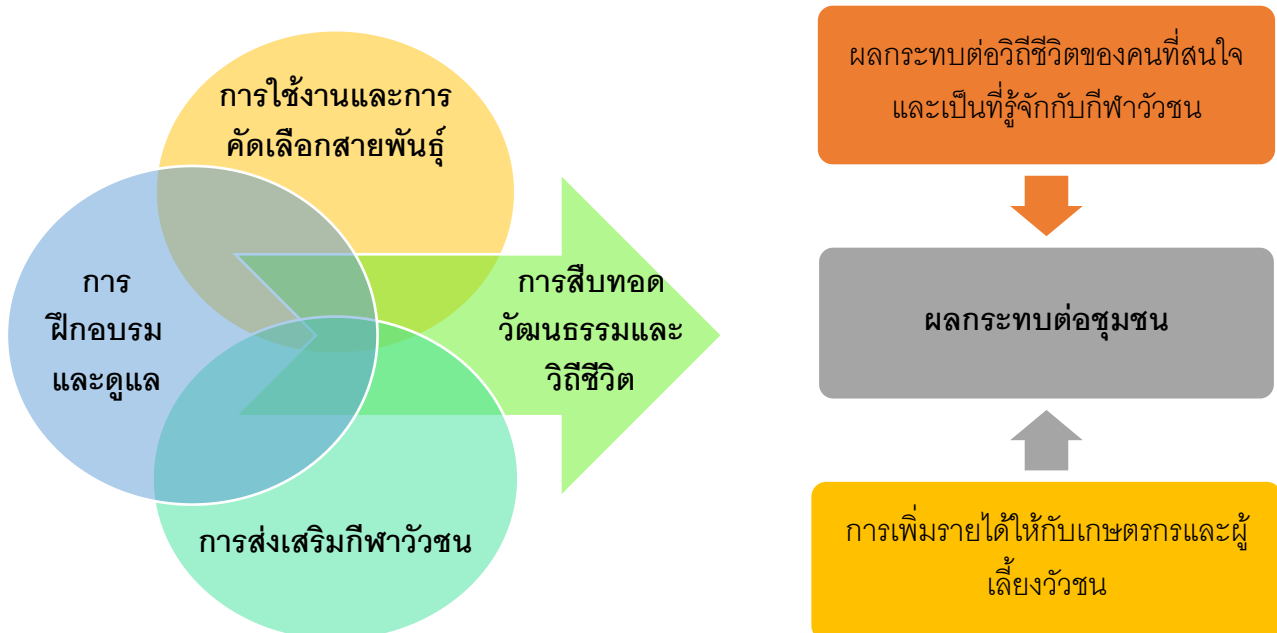
อภิปรายผล

องค์ความรู้ในการเลี้ยงวู้ชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงวู้ชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภูมิหลังและพัฒนาการของวู้ชนภาคใต้ แต่ก่อนมีการเลี้ยงวู้วัวค้าขาย และใช้แรงงานในการทำสวน ทำเกษตร โดยวู้ชนมักนิยมเลี้ยงกันในภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมกมล ศรีสมโภชน์ (2556) พบว่า แรกเริ่มเดิมทีที่เกิดขึ้นก็ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเกมกีฬาต่อสู้เป็นหลักโดยคัดเลือกวู้ชนจากวู้พื้นเมือง ทั้งนี้ผู้เขียนคิดเห็นว่า พัฒนาการของวู้ชนภาคใต้ เกิดจากการว่างจากการทำไร่ ทำสวน อีกทั้งยังมีการชอบในการพนันและความสนุกสนานในการรับชม จึงมีการคัดเลือกสายพันธุ์วู้ชนที่มีลักษณะตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของฐาปวุฒิ โชติเชย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และพงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ (2565) และงานวิจัยของวีรชน ชูเสือหิ่ง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แซ่น้ำแก้ว และอุดมศักดิ์ เดโชชัย (2564) พบว่า วู้ชนที่ดีต้องมีกระดูกใหญ่ มีความปราดเปรียว คล่องตัว หลังหนา ออกใหญ่ ขนสวยสะอาด หางยาว มีดวงตาเล็ก ปลายยอดเขาของวู้ชนยาวสวย และตรงบริเวณโคนเขามีลักษณะใหญ่มีความแข็งแรง มีการออกกำลังกายให้แก่วู้ชนตั้งแต่หัวรุ่งหรือในช่วงเวลาตอนเย็น เดินประมาณ 5-6 กิโลเมตรต่อวัน เพื่อเพิ่มความถึกทนให้แก่วู้ชน สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ หมั่งห้อง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และเดโช แซ่น้ำแก้ว (2562) พบว่า การออกกำลังกายให้แก่วู้ชน เช่น เดินหรือวิ่งในตอนเช้ามืดของทุกวัน จากนั้นผู้เลี้ยงจะนำวู้ไปอาบน้ำและใช้แปรงขัดไป บริเวณลำตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของของฐาปวุฒิ โชติเชย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และพงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ (2565) พบว่า การอาบน้ำให้วู้ชนจะต้องอาบน้ำอย่างพิถีพิถันและใช้แปรงขัดให้ทั่วลำตัวของวู้ชนประมาณ 30 นาที ทั้งนี้ การเลือกหญ้าให้วู้กินถือเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจหญ้าวู้ เช่น มีความสดหรือส่วนใหญ่นิยมให้วู้กินหญ้าห้วยซ้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของของฐาปวุฒิ โชติเชย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และพงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ (2565) พบว่า หลังจากอาบน้ำแล้วจึงนำวู้ไปตากแดด ก็จะทำให้กินหญ้าไปพร้อมๆ กัน จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชนิดของหญ้า คุณภาพของหญ้าและความสดของหญ้า รวมถึงอาหารเสริมวู้ชนจำเป็นแก่ร่างกายของวู้ชนเพราะจะช่วยเสริมสร้างกล้ามเนื้อและส่วนต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ หมั่งห้อง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และเดโช แซ่น้ำแก้ว (2562) พบว่า อาหารเสริม เช่น แคลเซียม วิตามิน หรือต้มถั่วเขียวแล้วบดให้วู้ชนกิน ให้วู้ชนกินน้ำตาลกลูโคส หรือฉีดยาบำรุงต่างๆ ให้แก่วู้ชน นอกจากนี้ การเลือกคู่ช้อมจำเป็นต้องเลือกลักษณะใกล้เคียงกัน มีรูปร่างขนาดความยาวของลำตัวใกล้เคียงกัน มีอายุใกล้เคียงกัน เท้าเทียมกัน รวมถึงการเสริมแต่งภายนอก โดยนิยมทำในขณะที่วู้ชนติดคู่ชน ได้แก่ การทาสี และทาขมิ้นที่บริเวณลำตัวของวู้หลังจากอาบน้ำเสร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม เดชทองคำ (2543) พบว่า วู้ชนต้องมีโคนเขาใหญ่และแคบ ช่วยป้องกันไม่ให้ปลายเขาของคู่ต่อสู้และมีขนาดใกล้เคียงกันและการเสริมแต่งภายนอกเพื่อความสวยงาม

ผลกระทบต่ออาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เลี้ยงวัวชน ในปัจจุบันก็ฟ้าวัวชนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา มนตรี (2563) พบว่า กีฬาวัวชนเป็นความสนุกสนานเพลิดเพลินหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรและได้มีเวลาพักผ่อน อีกทั้งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของวัวชน เนื่องจากการเลี้ยงวัวชนจะมีเฉพาะกลุ่มที่ชอบกีฬาวัวชนหรือเกี่ยวกับการซื้อขายวัวชนเป็นอาชีพและเพื่อประดับบารมี สอดคล้องกับงานวิจัยของสมกมล ศรีสมโภชน์ (2556) พบว่า ผู้เลี้ยงวัวชนได้รับการถ่ายทอดวิธีการเลี้ยงมาตั้งแต่บรรพบุรุษได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงสัตว์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งยังมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเจ้าของสนามวัวชน เนื่องจากสามารถสร้างความเชื่อถือและมีเพื่อนฝูงมากในวงการวัวชน จำเป็นต้องมีความเข้าใจในกฎและกติกาวัวชน รวมถึงหลักการทางกฎหมายร่วมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ หมั่นห้อง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และเดโช แชนน้ำแก้ว (2562) และงานวิจัยของศศิศา สุทธิเสริม, พิชัยศักดิ์ หรยางกูร, ภูมิ มูลศิลป์ และดิศพล จันศิริ (2562) พบว่า มีความพร้อม มีความปลอดภัยและถูกกฎหมาย มีกรรมการตัดสินและมีกฎระเบียบ ในขณะที่ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้เลี้ยงวัวชน เนื่องจากเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดวิธีการเลี้ยงวัวชนมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ สอดคล้องกับงานวิจัยของรงค์ บุญสวยขวัญ (2559) พบว่า วัวชนมีการเลี้ยงกันมายาวนานตั้งแต่ในอดีต เกิดที่นาและชนกันที่ในท้องทุ่ง เป็นภูมิปัญญาของชุมชนเกี่ยวกับการเลี้ยงวัวชน นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนดูที่มีการรวมกลุ่มจากชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงหรือจากต่างถิ่นหรือต่างจังหวัดส่วนใหญ่เพื่อมารับชมการแข่งขัน สอดคล้องกับงานวิจัยของฐาปวุฒิ โชติเชย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และพงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ (2565) พบว่า ทำให้ได้รับความสนใจและมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัวชนผ่านทางสื่อออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บเพจ เว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามารับการชมการแข่งขัน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง ศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 11 องค์ความรู้ใหม่จากศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากภาพที่ 11 องค์ความรู้ใหม่จากศึกษาผลกระทบของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การใช้งานและการคัดเลือกสายพันธุ์ การเลี้ยงวัวชนในภูมิภาคใต้มักเน้นการใช้งานในการเกษตรและการเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณภาพจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์วัวชน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีประสิทธิภาพ
2. การฝึกอบรมและดูแล การฝึกวัวชนในการออกกำลังกาย อาบน้ำ และให้อาหารเสริมที่มีแร่ธาตุและวิตามิน เพื่อสุขภาพที่ดีและการเจริญเติบโตที่เหมาะสม
3. การส่งเสริมกีฬาวัวชน กีฬาวัวชนเป็นกิจกรรมที่มีความนิยมในภูมิภาคใต้ มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เล่นกีฬาวัวชนและเจ้าของวัว โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีทรัพย์สินและได้รับความเคารพในชุมชน
4. การสืบทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิต วิถีชีวิตการเลี้ยงวัวชนได้รับการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในภูมิภาคใต้
5. ผลกระทบต่อชุมชน การเลี้ยงวัวชนมีผลกระทบต่อชุมชนโดยทั่วไป เช่น การเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้เลี้ยงวัวชน รวมถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนที่สนใจและเป็นที่รู้จักกับกีฬาวัวชน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าความรู้ในการเลี้ยงวัวชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภูมิหลังและพัฒนาการของวัวชนภาคใต้ แต่ก่อนมีการเลี้ยงวัวไว้ค้าขาย และใช้แรงงานในการทำสวน ทำเกษตร โดยวัวชนมักนิยมเลี้ยงกันในภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ ผลกระทบต่ออาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสายเงิน หมู่ที่ 2 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เล่นกีฬาวัวชน ในปัจจุบันกีฬาวัวชนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีความคิดสร้างสรรค์ในการเลี้ยงวัวชนและปรับปรุงพันธุ์วัวชน เพื่อเพิ่มปริมาณของวัวชนที่มีพันธุ์คุณภาพ
- 1.2 การสนับสนุนเกษตรกรให้เลี้ยงวัวชนให้เหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงดูแลและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เพื่อให้วัวมีสุขภาพแข็งแรง
- 1.3 หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรหรือปศุสัตว์ ควรมีการเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์วัวไว้เพื่อการศึกษาทดลองและวิจัย เพื่อสนับสนุนการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวัวพื้นเมือง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำศึกษาวิจัยและให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเลี้ยงวัวชนหรือเลี้ยงสัตว์ เช่น การใช้สมุนไพร เป็นต้น
- 2.2 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนหรือเกษตรกรมีการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนจากอาชีพเสริมจากการเลี้ยงวัวชนที่สามารถสร้างรายได้

เอกสารอ้างอิง

- ฐาปวุฒิ โชติเชย, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และ พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์. (2565). องค์ความรู้ในการเลี้ยงวัวชน
กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านโนนหมิง ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร. เพชรบุรี
ปริทรรศน์*, 5(1), 59-69.
- ทิพวรรณ หมั่งห้อง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และ เดโช แชน้ำแก้ว. (2562). โรงเรียนวัวชนและภูมิปัญญาการ
จัดการค่ายกีฬาวัวชนเพื่อการแข่งขันทางการค้า กรณีศึกษา สนามกีฬาชนโคบ้านปากพล ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(1), 64-71.
- พนิดา มนตรี. (2563). ความตั้งใจรับชมถ่ายทอดสดกีฬาวัวชนออนไลน์แบบไลฟ์สดริมฝั่ง. *วารสารวิทยาการวิจัย*, 9(2), 64-72.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2559). การเมืองของการพนันวัวชนภาคใต้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(3), 245-266.
- วีรชน ชูเสือหึง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แชน้ำแก้ว และ อุดมศักดิ์ เดโชชัย. (2564). การขยายสายพันธุ์วัวชนในชุมชน:
กรณีศึกษา ชุมชนหนองเพ็งกรอ ตำบลเสือหึง อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร เพชรบุรี
ปริทรรศน์*, 4(1), 22-28.
- ศลิศา สุทธิเสริม, พิชัยศักดิ์ หรยางกูร, ภูมิ มูลศิลป์ และดิศพล จันศิริ. (2562). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานที่
จำหน่ายอาหารที่มีสัตว์เพื่อนันทนาการ (คาเฟ่สัตว์เลี้ยง). *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 16(72), 11-16.
- สมกมล ศรีสมโภชน์. (2556). วิถีชุมชนคนเลี้ยงวัว จังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาอำเภอพระแสง และอำเภอเวียงสระ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 2(1), 236-239.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2552). วัวชนคนปักษ์ใต้. *วารสารทักษิณ*, 1(2), 68-80.
- อาคม เดชทองคำ. (2543). *หัวเขี้ยววัวชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Improving The Quality of Life with a Self-Sufficiency Economy in Urban Home Communities Moo 12, La Ngu Subdistrict La Ngu District, Satun Province

Masleena Yeemareb¹ Palida Maramat¹ Pongprasit Onchan¹ Daycho Khaenamkhaew^{1*} and Chettha Muhamad¹

¹ Major of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: daycho_kha@nstru.ac.th

ABSTRACT

This article aimed (1) to study the development of quality of life according to the Sufficiency Economy Principle; (2) to study the implementation of the Sufficiency Economy Principle; and (3) to study the guidelines for promoting sufficiency. This research is qualitative research. 13 key informants were selected and selected by a group of farmers in the Ban Muang community. Local scholars and government agencies to promote and support agriculture, the tools used for data collection were interview forms and observation forms, used for analysis to link problems according to research objectives and present research results. The result of the study found that improving the quality of life according to the sufficiency economy of urban houses, there is a reduction in household expenses by growing or raising them to eat for themselves, and there is also an increase in income from selling the remaining products from consumption. And the knowledge from various learning centers has been applied to sufficiency farming. Operations according to the principles of sufficiency economy the knowledge from the Sufficiency Economy Philosophy has been applied as a guideline for farming operations. And have groups to exchange knowledge such as exchanging experiences to create new approaches and to create incentives for sufficiency farming in order to apply the knowledge to be applied in agriculture to be more useful and efficient. The guidelines for promoting sufficiency farming of the Ban Nai community are encouraging villagers to participate in activities to promote agricultural occupations according to the sufficiency economy principle. to have a vegetable garden Raising animals for their own consumption, the rest is sold to increase income for the family, and encourage villagers to know how to save have made a household account in order to plan life and manage expenses properly and appropriately.

Keywords: Quality of life, Sufficiency Economy, Urban Home Community

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

มัสลินา ยี่มะเหรีบ¹ ปาลิดา มาระมาต¹ พงษ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹ เดโช แขน้ำแก้ว^{1*} และ เชษฐา มุหะหมัด¹

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเลือกแบบเจาะจง จำนวน 13 คน ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรในชุมชนบ้านในเมือง ปราชญ์ชาวบ้านและหน่วยงานภาครัฐที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตร เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ใช้วิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงปัญหาตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงบ้านในเมือง มีการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนด้วยการปลูกหรือเลี้ยงไว้กินเอง และยังมีการเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค และมีการนำความรู้จากศูนย์เรียนรู้ต่างๆ มาปรับใช้ในการทำเกษตรแบบพอเพียง การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำความรู้จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการทำเกษตร และมีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เกิดแนวทางใหม่ๆ และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำเกษตรแบบพอเพียง เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และแนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียงของชุมชนบ้านในเมืองมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้กินเองที่เหลือก็นำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้เข้ามาในครอบครัว และส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักประหยัดอดออม ได้ทำบัญชีครัวเรือน เพื่อนำมาวางแผนชีวิตและจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, เศรษฐกิจพอเพียง, ชุมชนบ้านในเมือง

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสไว้นานมาแล้วและในปี พ.ศ. 2540 ทรงมีพระราชดำรัสย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เมื่อประเทศประสบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง เศรษฐกิจพอเพียงสามารถชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติงานในทางที่ควรจะเป็นที่มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนาโดยมีคุณลักษณะสำคัญ ประกอบด้วย ความพอประมาณความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขสำคัญคือ เงื่อนไขแห่งความรู้ และมั่นใจในคุณภาพซึ่งในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดๆ ก็ตามสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในภาคการเกษตร ที่ทำให้ชุมชนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

ของสมาชิกในชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่กิจกรรมเชิงจริยธรรมความดีงามและจิตสำนึกรักท้องถิ่น (ชัยพล ดิษฐอึ้ง, 2559) โดย “เศรษฐกิจพอเพียง” คือ เศรษฐกิจที่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยมีพื้นฐานเศรษฐกิจที่ดีของตนเองเสียก่อน ไม่มุ่งหวังต้องการความเจริญทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วอย่างเดียว แต่ควรมีค่านิยมอุดมการณ์ และวัฒนธรรมของความพอเพียง มีความมั่นคง ไม่วูบวาบ ใช้หลักทางสายกลางเชื่อมโยงทุกอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งทางด้านจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อที่สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืนองค์การธุรกิจทุกประเภทอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งภาคธุรกิจเป็นเจ้าของดูแล ควบคุมกิจการ โดยมีเป้าหมายเพื่อทำกำไรสูงสุดโดยอาศัยระบบตลาด ซึ่งคุณลักษณะของทุนนิยม คือ การสะสมทุน ตลาดแข่งขัน และค่าจ้างแรงงาน ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันโดยกำหนดราคาที่มีการแลกเปลี่ยน สินทรัพย์ สินค้าและบริการ เมื่อระบบหลักความคิดเดิมทางด้านธุรกิจทำให้เศรษฐกิจไทยมาถึงทางตัน จึงเป็นเวลาของการปรับเปลี่ยนระบบหลักความคิดเดิม ไปสู่หลักความคิดรูปแบบใหม่โดยใช้หลักความรอบรู้ คุณธรรม พอประมาณ และมีเหตุผล มาประยุกต์ใช้กับองค์การธุรกิจ และนั่น คือ “หลักเศรษฐกิจพอเพียง” นั่นเอง (เปชฌงค์ ยอดมณี, 2562)

แนวความคิดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวทางเพื่อการดำรงอยู่และปฏิบัติ ตนหรือการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญอย่างมั่นคงและยั่งยืนในมิติต่างๆ เป็นการดำเนิน ตามทางสายกลางก้าวทันต่อโลก มีการเปลี่ยนแปลง มีความไม่แน่นอน ความพอเพียง เป็นทั้งผล และวิธีการจากการกระทำ โดยผล คือ การพัฒนาที่สมดุลในทุก ด้าน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน วิธีการนำความรู้ไปใช้ต้องมอง ทั้งในด้านเหตุและผลควบคู่กันไป ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และ ดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (ณัฏยาณี บุญทองคำ และ สุเทพ ดีเยี่ยม, 2563)

ในขณะที่คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาตลอดนานกว่า 25 ปี เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและกว้างขวาง โดยได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ขับเคลื่อนการทำงานขององค์กรอย่างทั่วถึง ในปัจจุบันองค์กรส่วนใหญ่เริ่มเปิดรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในหลายๆ องค์กรทั้งภาครัฐราชการ และภาคเอกชน โดยนำไปพัฒนาการมีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ให้มีความสุข มีความเพียรพร้อมและมีความสามารถที่จะดำรงสถานภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองให้สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมและค่านิยมของสังคม โดยยึดถือหลักของการพึ่งพาตนเอง พร้อม กับความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ารวมถึงปัญหาที่ซับซ้อนได้ โดยไม่ทำตนเองให้เป็นภาระและก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม เป็นชีวิตที่รู้จักการเรียนรู้ที่จะมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ให้มีความยืดหยุ่นต่อการพึ่งพา ตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (บุญโชติ เกตุแก้ว, 2556) ดังนั้น การศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียง และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล และ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเจาะจง คือ พื้นที่ ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งจำนวนเป็น 13 คน ดังนี้

1.1 กลุ่มเกษตรกรในชุมชนบ้านในเมือง ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล จำนวน 6 คน ที่เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ทำการเกษตรแบบพอเพียงอย่างต่อเนื่องมานานกว่า 10 ปี และยินดีให้ข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตร จำนวน 5 คน ที่เลือกเจาะจงเนื่องจากทำงานด้านการเกษตรมานานกว่า 10 ปี มีความรู้ความสามารถในการร่วมกำหนดทิศทางการเศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจบริบทชุมชน แล้วยังเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้แก่คนในชุมชน และยินดีให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

1.3 ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน ที่เลือกเจาะจงเนื่องจาก เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และชำนาญในเรื่องของการเกษตร ทั้งยังมีประสบการณ์ในการทำงานมาอย่างยาวนานกว่า 15 ปี และยินดีให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

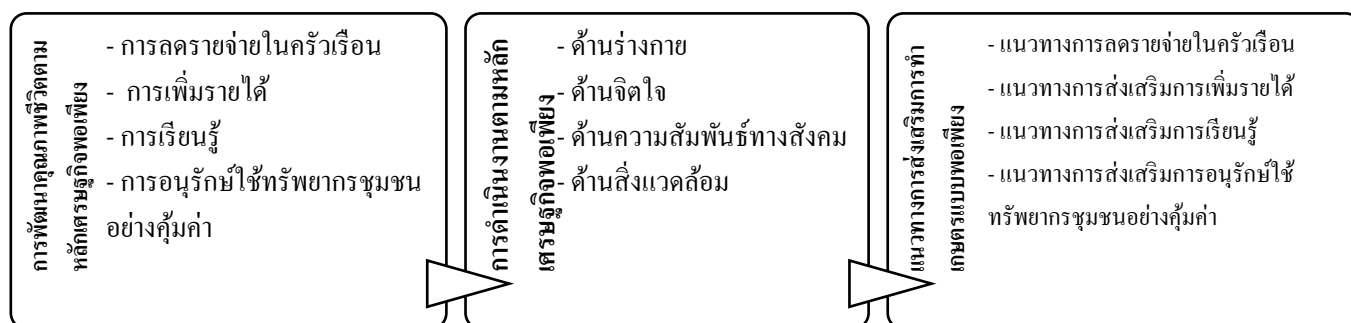
2. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Second Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสารหนังสือ บทความ สารสนเทศ ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูล ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองเก็บข้อมูล นำมาปรับแก้อีกครั้ง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และขออนุญาตบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างละเอียดและครบถ้วนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัยและสังเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

1.1 การลดรายจ่ายในครัวเรือน ชาวบ้านในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายในครัวเรือนด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ และที่ใช้รับประทานเป็นประจำ เช่น พริก ตะไคร้ มะนาว ผักบุ้ง ผักกาด เป็นต้น บ้างก็มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงแพะ เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็น โดยไม่ต้องออกไปซื้อให้เปลืองค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รู้จักออม ประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินตัว ใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น เลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ อย่างพอประมาณ เน้นความพออยู่ พอกินพอใช้ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีความขยัน และรู้จักวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

1.2 การเพิ่มรายได้ คนในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ได้มีการเพิ่มรายได้โดยการมีอาชีพเสริมในการดำเนินชีวิตโดยการทำหลายอย่าง แทนที่จะปลูกอย่างเดียว เช่น มีการปลูกผักบุ้ง ผักกาด พริก มะนาว และผลไม้ต่างๆ เพื่อให้มีรายได้เสริมตลอดปี อีกทั้งมีการเลี้ยงไก่ไข่ และเลี้ยงแพะ มีการเพิ่มเวลาในการทำงานมากขึ้น ยังมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเพิ่มรายได้เข้ามาในครอบครัว

1.3 การเรียนรู้ คนในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีการเข้าไปเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการทำเกษตร มีทั้งเกษตรแบบผสมผสาน การเลี้ยงสัตว์ ก่อนที่จะประสบความสำเร็จก็จะมีประสบการณ์ที่ลองผิดลองถูกก่อน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และยังมีการเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ต่างๆ ในการดูแลพืชผัก และรักษาสัตว์ที่เราเลี้ยง เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

1.4 การอนุรักษ์ใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างคุ้มค่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยคนในชุมชนได้มีการนำน้ำที่ใช้แล้วนำมารดน้ำพืชผักสวนครัว เพื่อเป็นการประหยัดน้ำ และเป็นการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดนอกจากนี้ยังนำกระเบื้องที่ใช้แล้วมาทำเป็นที่กันแปลงผักไม่ให้ดินถล่มและได้มีการนำเกลลอนมาผ่าไว้ใส่อาหารให้กับแพะกินอีกด้วย

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

2.1 ด้านร่างกาย ชาวบ้านในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีชีวิตและการทำงานที่ดี สุขภาพแข็งแรง ไม่มีความเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะมีการปลูกพืชผักไว้กินเอง ซึ่งเป็นผักที่ปลอดสารพิษ อีกทั้งชาวบ้านทำสวนซึ่งเปรียบเสมือนการได้ออกกำลังกายไปในตัว

2.2 ด้านจิตใจ ชาวบ้านในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่ชาวบ้านได้ทำเกษตรได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก มีความภาคภูมิใจ และการได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวทำให้ได้รับความอิสระไม่เดือดร้อนใคร แค่นี้ทำให้มีความสุขแล้ว

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล การที่เราได้ไปเจอกันหรือพูดคุยกันก็ทำให้เรามีความสนิทกันขึ้นไม่ว่าคนที่รู้จักหรือไม่รู้จักกันมาก่อนก็ตามเมื่อเราไปถ่ายภาพก็จะได้รู้จักกับคนทั่วไปหรือไม่เวลาเราไปทำบุญที่มีสยิดเป็นการรวมตัวของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อมาทำบุญเป็นการช่วยกันคนละไม้คนละมือเป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ชาวบ้านได้ช่วยการสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน เช่นการปลูกพืชยืนต้น และมีการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี และยังมีการรวมกลุ่มช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

3. แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

3.1 แนวทางการลดรายจ่ายในครัวเรือน มีการส่งเสริมให้ลดรายจ่ายของที่ไม่จำเป็นออกไปบ้าง เพื่อให้มีเงินเหลือใช้จ่ายในแต่ละวัน และส่งเสริมให้ในแต่ละครัวเรือนได้ทำเกษตร และรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และได้นำความรู้ไปปรับใช้ให้เข้ากับการทำเกษตรของแต่ละคน และส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักประหยัดอดออม ได้ทำบัญชีครัวเรือน เพื่อนำมาวางแผนชีวิตและจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.2 แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มรายได้ มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านบ้านในเมืองหมู่ที่ 12 ตำบลละงูอำเภอละงู จังหวัดสตูลเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มีการปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ไว้กินเองที่เหลือก็นำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้เข้ามาในครอบครัว และส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำเกษตร

3.3 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ ในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้นำความรู้และประสบการณ์ของตนเองไปประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำเกษตรแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการแปรรูปสินค้าให้ทันสมัยอีกด้วย

3.4 แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างคุ้มค่า ในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยกันรักษาทรัพยากรชุมชน โดยการไม่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง รู้จักไฟใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือย และส่งเสริมให้ชาวบ้านหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการทำเกษตร

อภิปรายผล

การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายในครัวเรือนด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินได้ และที่รับประทานเป็นประจำ เช่น พริก ตะไคร้ มะนาว ผักบุ้ง ผักกาด เป็นต้น บ้างก็มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงแพะ เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็น โดยไม่ต้องออกไปซื้อให้เปลืองค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รู้จักออม ประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินตัว ใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น เลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ อย่างพอประมาณ เน้นความพออยู่ พอกินพอใช้ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีความขยัน และรู้จักวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญชนก ปะวะละ (2561) พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มี 6 ด้าน คือ ด้านการลดรายจ่ายครัวเรือน มีการรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ ด้านการเพิ่มรายได้ครัวเรือน มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการออมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ด้านการดำรงชีวิต มีการตามกฎระเบียบของชุมชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและประหยัด ด้านความเอื้ออาทร มีการเข้าร่วมงานมงคลสมรส และงานศพ ตลอดจนงานที่ราชการจัดขึ้น ถือว่าเป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของถวัลย์ มาศจรัส (2550) พบว่า แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ

ทางสายกลาง และความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีชีวิตและการทำงานที่ดี สุขภาพแข็งแรง ไม่มีความเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะมีการปลูกพืชผักไว้กินเอง ซึ่งเป็นผักที่ปลอดสารพิษ อีกทั้งชาวบ้านทำสวนซึ่งเปรียบเสมือนการได้ออกกำลังกายไปในตัว และการได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวทำให้ได้รับความอิสระไม่เดือดร้อนใคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2545) อ้างถึงใน เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQL – BREF - THAI) พบว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย (physical domain) คือการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่นการรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, จรัมพร โหล่ายอง (2556) พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจ มีความสุขความพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลนั้นๆ ได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัยโภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม รายได้ ที่อยู่อาศัย และทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วัลย์ เรืองขจร (2554) พบว่า คุณภาพชีวิตของปัจเจกบุคคลมีความสำคัญต่อทั้งตนเองและต่อสังคมโดยมีเหตุผลสนับสนุน ดังนี้ 1) คนที่มีคุณภาพชีวิตจะใช้ชีวิตในหนทางที่ดีไม่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งตนเองและผู้อื่น 2) คนที่มีคุณภาพชีวิตจะปรับปรุงตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์ 3) คนที่มีคุณภาพชีวิตจะใช้สติปัญญาเหตุผลและสันติในการแก้ไขปัญหา 4) คนที่มีคุณภาพชีวิตจะยอมรับในคุณค่าของตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมจึงทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่นและปราศจากอคติ 5) คนที่มีคุณภาพชีวิตจะทำให้เกิดความสงบสุขในครอบครัวสังคมและทำให้ครอบครัวและสังคมเจริญก้าวหน้ามีความมั่นคงและความปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย

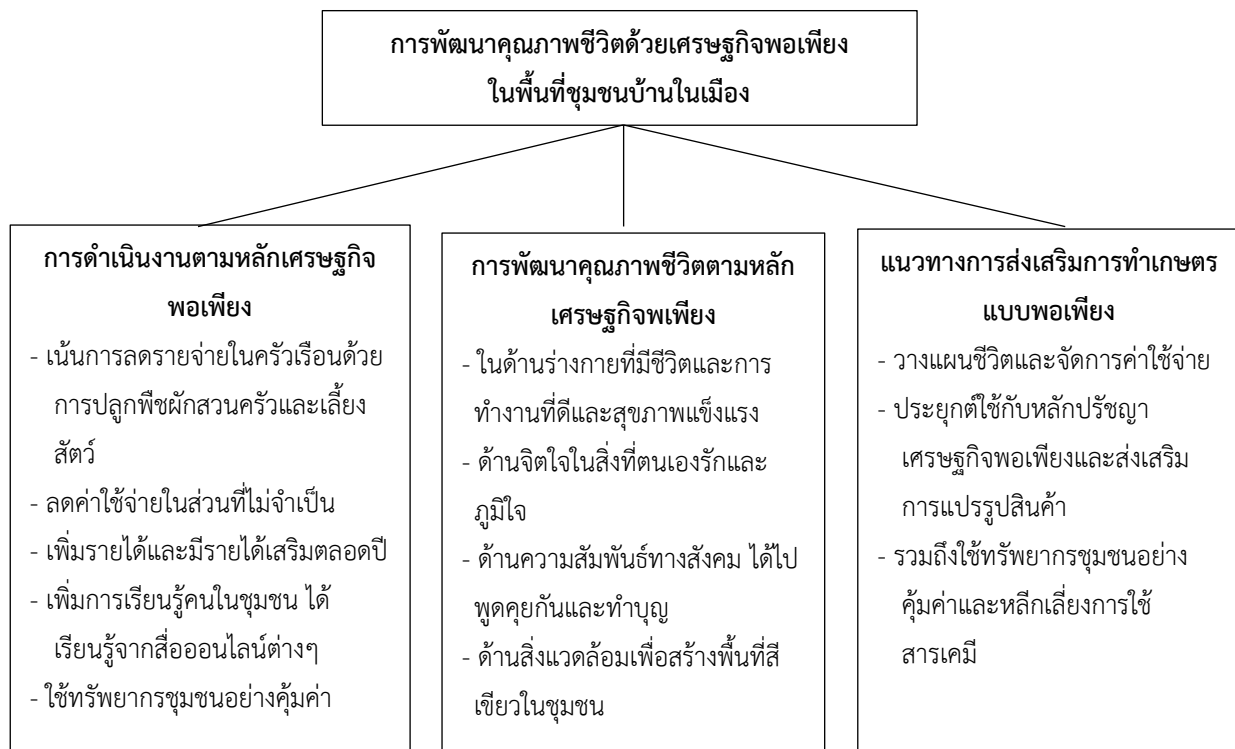
แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียง ของชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่า มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้นำความรู้และประสบการณ์ของตนเองไปประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำเกษตร เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง ที่เหลือก็นำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้เข้ามาในครอบครัว และมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยกันรักษาทรัพยากรชุมชน โดยการไม่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือย และส่งเสริมให้ชาวบ้านหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี รังสิภัทร์ และอภินันท์ แสงตรีเพชรกล้าพ (2556) แนวทางการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัว ของนิสิตคณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากการศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสอบถามข้อมูลของนิสิตกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์ในขณะศึกษาดูงาน และฝึกปฏิบัติในพื้นที่ พบว่า แนวทางการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองของนิสิตคณะเกษตร ประกอบด้วย การสร้างความพอดีให้กับตนเองด้านจิตใจ ที่มีความพอประมาณ ไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น ความพอดีด้านสังคมที่มีความโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความพอดีด้านเศรษฐกิจที่สามารถพออยู่พอกิน และไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ความพอดีด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ ความพอดีด้านเทคโนโลยีที่มีการใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของตนเองและครอบครัว และแนวทางการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนา

ครอบครัวประกอบด้วย การให้ความรักมีความสามัคคีในครอบครัว การมีชีวิตที่เรียบง่าย การจัดทำบัญชีครัวเรือน และใช้ประโยชน์เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ พันประสิทธิ์ (2553) เศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถ ในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีความรู้ความพียรและความอดทน ใช้สติปัญญาการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้นำหลักการ และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ในขณะที่ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนั้นเป็นตัวอย่างในการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของภาคภูมิ อินทร์พยุ และประณต นันทิยะกุล (2560) พบว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแปลงนาที่อยู่ในโครงการได้รับการออกแบบใหม่ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในเรื่องการจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่คือ แบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งก็คือ พื้นที่น้ำนาสวนบ้านการปรับสัดส่วนใหม่ เช่นนี้ ทำให้ได้ค้นพบข้อมูลผลการทดลองแบบใหม่ๆ อีกมากมายเช่นมีผลผลิตที่เยอะขึ้นสามารถขายได้เงินถึง หรือมากกว่า 1 แสนบาทต่อไร่ เรื่องสำคัญอยู่ที่การบริหารจัดการความรู้ และพื้นที่ให้สมดุลกันดังนั้นสภาพการบริหารจัดการจึงให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดองค์ความรู้การปฏิบัติทดลองเพื่อให้เกิดปัญญาความรู้ที่แท้จริงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้เรื่องเกษตรแนวผสมผสานที่แท้จริงพัฒนาสังคมให้รู้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถพึ่งตนเองให้ได้ อย่างมั่นคงสมบูรณ์แบบเป็นการติดอาวุธให้เกษตรกร

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ชุมชนบ้านในเมือง สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

1. การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการลดรายจ่ายในครัวเรือนด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็น เพิ่มรายได้และมีรายได้เสริมตลอดปี เพิ่มการเรียนรู้คนในชุมชน ได้เรียนรู้จากสื่อออนไลน์ต่างๆ และใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างคุ้มค่า
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในด้านร่างกายที่มีชีวิตและการทำงานที่ดีและสุขภาพแข็งแรง ด้านจิตใจในสิ่งที่ตนเองรักและภูมิใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้ไปพูดคุยกันและทำบุญ ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน
3. แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียงเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน วางแผนชีวิตและจัดการค่าใช้จ่ายเพื่อเพิ่มรายได้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมการแปรรูปสินค้า รวมถึงใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างคุ้มค่าและหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านในเมือง ประกอบด้วย การลดรายจ่ายในครัวเรือนด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ และที่ใช้รับประทานเป็นประจำและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็น การเพิ่มรายได้และมีรายได้เสริมตลอดปี ได้เพิ่มการเรียนรู้คนในชุมชนบ้านในเมือง ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และจากสื่อออนไลน์ต่างๆ ทำให้อนุรักษ์ใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างคุ้มค่า

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านในเมือง ประกอบด้วย ด้านร่างกาย มีชีวิตและการทำงานที่ดี สุขภาพแข็งแรงและไม่เจ็บไข้ ด้านจิตใจ ได้ทำในสิ่งที่ตนเองรักและมีความภาคภูมิใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้ไปเจอกันหรือพูดคุยกัน เพื่อมาทำบุญ เป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้านสิ่งแวดล้อม คือ สร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน

แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรแบบพอเพียงของชุมชนบ้านในเมือง ประกอบด้วย 1) แนวทางการลดรายจ่ายในครัวเรือน ลดรายจ่ายของที่ไม่จำเป็น เพื่อให้มีเงินเหลือใช้จ่ายในแต่ละวัน วางแผนชีวิตและจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มรายได้ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 3) แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำเกษตรแบบผสมผสานและส่งเสริมให้เกษตรกรมีการแปรรูปสินค้า 4) แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างคุ้มค่า ช่วยกันรักษาทรัพยากรชุมชน ไม่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง รู้จักไฟใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือยและหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการทำเกษตร ควรเข้ามาให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และให้การสนับสนุน ชาวบ้านในด้านการทำเกษตรให้มากขึ้น ชาวบ้านก็จะได้นำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐ ช่วยจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาส่งเสริมในการทำเกษตรของชาวบ้าน พร้อมทั้งให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรม จัดสัมมนา ให้ความรู้ความเข้าใจให้กับชาวบ้าน เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรแปรรูป กรณีศึกษาเกษตรกร บ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลสูง อำเภอละงู จังหวัดสตูล และควรศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตร ในชุมชนบ้านในเมือง หมู่ที่ 12 ตำบลสูง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เพื่อนำมาเปรียบเทียบและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ จิตรโรจนรักษ์ และ มณฑล สรไกรกิตติกุล. (2559). คุณภาพชีวิตในการทำงาน : แรงงานต่างด้าวที่ทำงานรับใช้ในบ้าน. *วารสารวิจัยสังคม*, 39(2), 139-176.
- คณะกรรมการการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.). (2558). *คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท และด้านความมั่นคง*. กรุงเทพฯ : การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.).
- ชัยพล ดิษฐ์อิง. (2559). การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 12(1), 256-283.
- ชาตรี มณีโกศล, สุพจน์ บุญแรง, ธัญวรรณ ศรีเดชะกุล, ปิณฑะสุทธิ์ สุวรรณเลิศ และ นักสิทธิ์ ปัญญาใหญ่. (2564). โครงการสวนเกษตรครุฑน้อยตามรอยพ่อ : นวัตกรรมพัฒนาศักยภาพครูบัพพื้นฐานเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารพิษเนศวร์สาร*, 17(1), 2-11.
- ชุมพร ฉ่ำแสง, อุมพร เคนศิลา, นัยนา ตั้งใจดี และ กิตติพงษ์ คงสมบูรณ์. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฏยาณี บุญทองคำ และ สุเทพ ดีเยี่ยม. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ภาวะโรคระบาด โควิด-19. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(4), 236-246.
- ณิศาชน ปุยเจริญ และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2559). *ความสำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในองค์กรของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักเขตตลิ่งชัน*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง”*. กรุงเทพฯ: ธารักษ์.

- ทิพย์วัลย์ เรืองขจร. (2554). *วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต*. สงขลา: วิทยาลัยสงขลา.
- ธัญชนก ปะวะละ. (2561). การพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมี ศรีสุข : กรณีศึกษา บ้านหนองเผือก อำเภอบางขัน จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารเกษตรพระวรุณ*, 15(1), 101-111.
- นิตพลพิชัย ดุลยวาที และ มนต์หนา คงแก้ว. (2563). การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของหัวหน้าครัวเรือน เพื่อยกระดับสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบกรณีศึกษาตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 17(2), 131-154.
- บุญโชติ เกตุแก้ว. (2556). คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรฝ่ายช่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม*, 6(2), 93-105.
- ปิยะวัฒน์ ตรีวิทยา. (2559). กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต. *วารสารเทคนิคการแพทย์เชียงใหม่*, 49(2), 171-184.
- เปณางค์ ยอดมณี. (2562). การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการจัดการองค์การธุรกิจ. *วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ*, 7(1), 266-276.
- ภาควินิ อินทร์พวง และ ประณต นันทิยะกุล. (2560). *การบริหารจัดการโครงการ 1 ไร่ได้ 1 แสนบาท ของจังหวัดนนทบุรี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ศรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ จรัมพร ไหล่ยอ. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข*. นนทบุรี: อพริยู ครีเอทีฟ.
- สาวตรี รังสิภัทร และ อภินันท์ แสงตรีเพชรกล้า. (2556). *แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเองและครอบครัวของนิสิตคณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำราญ ชูช่วย. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม*. นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สุเทพ พันประสิทธิ์. (2553). *การศึกษาวิธีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วีระวรรณ ตันติพัฒน์สกุล และวนิดา พุ่มไพศาลชัย. (2545). *เครื่องชี้วัดคุณภาพขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF - THAI)*. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). *คุณภาพชีวิตของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

State and Governance in Lao Tzu's Philosophy: Analysis on Anarchism

Denpong Saenkum^{1*}

¹ Graduate Student, Ph.D. in Eastern Philosophy and Religion, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: denpong.sankhum@gmail.com

ABSTRACT

Lao Tzu's perspective on the state and governance is examined in this article in order to support anarchism in his philosophical system. Lao Tzu's political philosophy, according to the essay, is more anarchist than anything else. He makes an effort to demonstrate the unaffected, natural state of things. People in political society are also. The parents would not have carried out that action. This is so because each person has a unique human character. notably the uncontrollable aspects of nature Therefore, Lao Tzu's political philosophical idea of focusing on the independence of the people was therefore considered to be paramount. The idea of a state and a government denies the ability of the state and the ruler to impose force and take action. However, those must be meager powers of government.

Keywords: Anarchism, Lao Tzu, Political Philosophy

รัฐ และการปกครองในปรัชญาของเหลาจื๋อ: บทวิเคราะห์ว่าด้วยอนาธิปไตย

เด่นพงษ์ แสงคำ^{1*}

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: denpong.sankhum@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาปรัชญาและการปกครองในทัศนะของเหลาจื๋อ เพื่อให้เหตุผลสนับสนุนความเป็นอนาธิปไตยในปรัชญาของเขา บทความชี้ให้เห็นว่า แนวคิดทางปรัชญาการเมืองของเหลาจื๋อนั้นเป็นอนาธิปไตยมากกว่าที่จะบอกว่าไม่เป็นอนาธิปไตย เขาพยายามที่จะให้เห็นสภาวะธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายที่ไม่ถูกรบกวนจากสิ่งอื่น มนุษย์ในสังคมการเมืองก็เช่นกัน ที่ย่อมไม่ถูกรบกวนจากผู้ปกครอง ทั้งนี้ก็เพราะว่ามนุษย์มีธรรมชาติของมนุษย์เอง โดยเฉพาะธรรมชาติที่จะไม่ถูกรบกวน จึงเห็นว่าแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของเหลาจื๋อมุ่งเน้นการมีอิสระของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นอกจากนี้แนวคิดที่ว่าด้วยรัฐและการปกครองที่ปฏิเสธอำนาจรัฐและอำนาจของผู้ปกครองในเชิงบีบบังคับและกระทำการ แต่อำนาจเหล่านั้นจะต้องเป็นอำนาจเชิงอ่อนของการปกครอง

คำสำคัญ: อนาธิปไตย, เหลาจื๋อ, ปรัชญาการเมือง

© 2023 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ปรัชญาจีนยุคคลาสสิกเกิดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาภาวะสงครามในยุคชุนชิว จั้นกั๋ว ซึ่งนักปรัชญาจีนแต่ละสำนักก็จะเสนอแนวทางที่เป็นทางออกต่อปัญหาสังคมต่อผู้นำในรัฐในขณะนั้น อันเป็นอุดมคติทางการเมือง ศีลธรรม กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่สามารถอธิบายได้ในมุมมองทางปรัชญา นักปรัชญาจีนอย่างขงจื๊อเป็นนักปรัชญาที่พยายามเสนอกรอบคิดและอุดมคติทางศีลธรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมโดยอ้างอิงเอากรอบความคิดของกษัตริย์ผู้เป็นปราชญ์ในสมัยก่อนหน้า เพื่อกำหนดวิธีการดำเนินการทางปรัชญาของเขา และนำไปสู่การสร้างการเมืองเชิงศีลธรรม โดยเฉพาะการเสนอท่าทีแบบจริยศาสตร์คุณธรรมของกษัตริย์ซึ่งจะเป็นแบบอย่างทางศีลธรรมให้กับผู้ใต้การปกครองหรือประชาชน ในทางตรงกันข้ามก็มักจะมีความเข้าใจกันดีในการเปรียบเทียบของขงจื๊อเกี่ยวกับผู้ปกครองหรือกษัตริย์เปรียบเสมือนลม และผู้ใต้ปกครองหรือประชาชนเปรียบเสมือนยอดหญ้า แนวคิดทางการเมืองดังกล่าวจึงเรียกร้องข้อปฏิบัติและวิธีการกระทำที่ปัจเจกบุคคลเป็นผู้มีศีลธรรมเป็นสำคัญ ส่วนอุดมคติทางการเมืองของเหลาจื๋อเป็นแนวคิดทางการเมืองที่สอดคล้องกับอุดมคติทางศีลธรรมของเขา เหลาจื๊อชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่เป็น “ปราชญ์” (sage) นั้น ก็คือผู้ปกครองที่เข้าใจเต๋า และคำว่าปราชญ์ก็มักจะใช้ตรงกันข้ามกับ “สามัญชน” เพราะปราชญ์จะต้องฝึกฝนให้มีศีลธรรมตามแบบเต๋าจึงจะเป็นผู้ปกครองที่ดีได้ จากตรงนี้จะเห็นชัดเจนว่าเต๋าเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้สังคมสงบสุข มิใช่การมุ่งเน้นศีลธรรมแบบขงจื๊อ

การปกครองของผู้ปกครองที่จะต้องทำตามแบบเต๋ในปรัชญาของเหลาจื๋อนั้น ทำให้เห็นว่าเหลาจื๋อพยายามเสนอท่าทีทางปรัชญาการเมืองของเขาให้สอดคล้องกับท่าทีทางอภิปรัชญาว่าด้วยเต๋า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดสำคัญที่ว่าด้วยการปล่อยให้เป็นไปตามสภาวะของสิ่งนั้นๆ เอง โดยเราจะต้องไม่เข้าไปจัดกระทำกับมัน หรือที่เรียกว่า อู๋เว่ย ซึ่งเป็นมโน

ทัศนสำคัญที่เหลาจื้อนำมาใช้ในการปกครอง และมัทศน์ อุเว่ย นี่เอง ที่ทำให้ปรัชญาการเมืองของเขาต่างไปจากปรัชญาการเมืองของขงจื้อและปรัชญาสำนักอื่นอย่างมาก เนื่องจากในขณะที่ปรัชญาสำนักอื่นมุ่งเน้นการจัดกระทำเพื่อนำไปสู่ระเบียบแบบแผน แต่ปรัชญาการเมืองของเหลาจื้อเป็นปรัชญาการเมืองที่มีลักษณะที่อาจจะถูกเรียกได้ว่าเป็นการกระทำแบบไม่กระทำ (สุวรรณา สถาอานันท์, 2556) ซึ่งก็คือ อุเว่ย หรือการปล่อยให้มันเป็นไปโดยธรรมชาติของมันเองอย่างที่เราควรจะเป็น

การกระทำแบบไม่กระทำหรือการปล่อยให้สิ่งต่างๆ ดำเนินไปตามวิถีของมันเองนั้น อาจจะถูกพิจารณาหรือตีความได้ว่า “อย่าเข้าไปยุ่งเมื่อสิ่งต่างๆ ดำเนินไปด้วยดีด้วยตัวเองแล้ว” (Graham, 2015) การตีความการกระทำแบบไม่กระทำดังกล่าว นำไปสู่ข้อเสนองานของเหลาจื้อว่าด้วยปรัชญาการเมืองของเขาเอง นั่นคือ การปกครองจะต้องปกครองแบบไม่กระทำ จะต้องปล่อยให้วิถีของสังคมดำเนินไปด้วยตัวของมันเอง ซึ่งปรากฏในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงบทที่ 57 ว่า

“ข้าพเจ้ามิได้กระทำ ราษฎรก็ปรับปรุงตนเอง
ข้าพเจ้าตั้งตนในความสงบ ราษฎรก็ประพฤติตนถูกต้อง
ข้าพเจ้าไม่เข้ายุ่งเกี่ยว ราษฎรก็ร่ำรวย
ข้าพเจ้าไร้ความทะยานอยาก ราษฎรก็จะมีสามัคคีเชื้อสาย”
(เหลาจื้อ, 2562: 205)

จากตัวบทข้างต้นของคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่ว่า ผู้ปกครองที่ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวแทรกแซงกับประชาชน จะส่งผลให้เกิดระเบียบแบบแผนที่ดีงาม และยังสะท้อนท่าทีของความเป็นปกติวิสัย (spontaneity) ของสภาวะการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะการณ์ทางสังคมที่ปกติดีอยู่แล้ว และไม่ควรเข้าไปจัดกระทำหรือแทรกแซง อุดมคติดังกล่าวมีนักปรัชญาจีนสมัยใหม่เสนอว่ามันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับรูปแบบของการปกครองแบบอนาธิปไตย เพราะประชาชนจะต้องไม่ถูกควบคุมและไม่ถูกแทรกแซง โดยไม่สนใจความมีอยู่ของรัฐบาล เช่นข้อเสนอของ Liang Qichao (2017) กระนั้นก็ตาม เราจะพบว่าเหลาจื้อเอง ไม่ได้ปฏิเสธรัฐ และในทางตรงกันข้าม “รัฐ” จำเป็นจะต้องมีอยู่ แต่รัฐและรัฐบาลจะต้องเข้าใจธรรมชาติของเต๋า เข้าใจธรรมชาติของการปกครอง และผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ซึ่งเข้าใจเต๋าอย่างดี ซึ่งก็เท่ากับว่าเหลาจื้อเองไม่ได้ปฏิเสธการมีอยู่ของรัฐบาลตาม และด้วยเหตุนี้ปรัชญาการเมืองของเหลาจื้อจึงไม่น่าจะเป็นอนาธิปไตย ดังที่ปรากฏในข้อเสนอของ Frederick Bender (1983) การที่เหลาจื้อเสนอข้อเสนอทางปรัชญาการเมืองบนฐานคิดของการกระทำแบบไม่กระทำหรืออุเว่ยนั้น ดูเหมือนว่าจะเกิดผลในเชิงบวกต่อท่าทีที่เรามีต่อสภาวะการณ์ปกติของรัฐโดยทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็ดูเหมือนว่าเราจะไม่ต้องการรัฐเลยก็ได้หากสภาวะการณ์ต่างๆ ล้วนแล้วแต่ดำเนินไปด้วยสภาวะแห่งเต๋า ซึ่งก็เท่ากับว่าเราไม่จำเป็นต้องต้องการการมีอยู่ของรัฐเพื่อเข้ามาจัดกระทำตามแนวคิดของปรัชญาสำนักต่างๆ เช่น ขงจื้อ หรือ หานเฟยจื้อ รวมถึงสำนักอื่นๆ ในยุคนั้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ก็มีข้อถกเถียงว่าเหลาจื้อมิได้ปฏิเสธการมีอยู่ของรัฐตามความหมายของอนาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงมองว่า ข้อถกเถียงดังกล่าวนำมาสู่ความน่าสนใจว่า หากเราจะอาศัยเอาคำอธิบายของเหลาจื้อมาพิจารณารูปแบบรัฐ การเมือง และการปกครอง เราจะมองเหลาจื้อในลักษณะเช่นไร ระหว่างอนาธิปไตยและมีอนาธิปไตย ถ้าใช่เราจะมองปรัชญาการเมืองของเหลาจื้อต่ออย่างไร และถ้าไม่ใช่ ปรัชญาการเมืองของเหลาจื้อควรจะเป็นแบบไหน และนำไปสู่คุณูปการสำคัญทางปรัชญาการเมืองอย่างไร สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ผู้เขียนสนใจที่จะศึกษาเป็นเบื้องต้นในฐานะของ

การศึกษาพื้นฐานว่าปรัชญาการเมืองของเหล่าจื๊อเป็นอนาธิปไตยหรือไม่ เพื่อที่จะนำคำตอบที่ได้ไปตอบคำถามอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับคำถามนี้ในปรัชญาของเหล่าจื๊อ

กรอบแนวคิดในการศึกษา: รัฐและการปกครองแบบอนาธิปไตย

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะนำเสนอแนวความคิดทั่วไปของอนาธิปไตยโดยเริ่มต้นจากคุณลักษณะและความหมาย จากนั้นจะนำเสนอประเด็นเรื่องรัฐและการปกครองแบบอนาธิปไตย

1. อนาธิปไตยคืออะไร

คำว่าอนาธิปไตยในภาษาไทย ตรงกับภาษาอังกฤษคือ คำว่า Anarchism ซึ่งหากพิจารณาที่มาคำนี้ในเชิงนิรุกติศาสตร์แล้วนั้น เราจะพบว่ามาจากคำภาษากรีกคือคำว่า anarkhia มีความหมายแปลว่า ปราศจากผู้ปกครอง หรือ ไม่มีผู้นำ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์คำๆ นี้ต่อก็จะเห็นว่ามีรากศัพท์มาจากคำว่า an ที่แปลว่า “ไม่มี” และคำว่า arkhos ที่แปลว่า “ผู้นำ” หรือ “ผู้ปกครอง” ซึ่งเมื่อเอาคำนี้รวมกับ ism มันจึงกลายเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์แบบหนึ่ง ซึ่งในที่นี้มีความหมายเป็นไปในเชิงอุดมคติหรืออุดมการณ์ทางการเมือง ที่สนับสนุนที่สนับสนุนอนาธิปไตยอันหมายถึงการปกครองที่ปราศจากผู้นำหรือผู้ปกครอง หรือที่เราเรียกกันว่าอนาธิปไตย (Bates, 2017)

หากกล่าวถึงอนาธิปไตยในแง่ของคุณลักษณะของอนาธิปไตยที่พอจะกำหนดคำนิยามของอนาธิปไตยได้แล้วนั้น Michael Freedman (2003) อธิบายไว้ว่า เราอาจจะหาแก่นของคุณลักษณะเหล่านี้ได้ค่อนข้างยาก เพราะคุณลักษณะของอนาธิปไตยนั้นมีหลากหลาย และดูเหมือนจะยากที่จะหาคำตอบที่ชัดเจนต่อคำถามที่ว่าอนาธิปไตยคืออะไร แต่ถ้าจะพูดถึงคุณลักษณะของอนาธิปไตยอาจจะมองได้ในลักษณะดังนี้คือ เชื่อมมั่นในศักยภาพของธรรมชาติของมนุษย์และความสอดคล้องกับการวิพากษ์วิจารณ์อำนาจที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด การปฏิเสธอำนาจรัฐ การปฏิเสธการก่อตั้งและได้มาซึ่งทรัพย์สินส่วนตัว เป็นอเทวนิยมที่เข้มแข็ง และเน้นย้ำความสำคัญของการปฏิวัติทางการเมือง กระนั้นก็ตาม นักปรัชญาที่สนับสนุนอนาธิปไตยบางคนก็อาจจะมีท่าทีที่ไม่ได้ปฏิเสธหรือยอมรับคุณลักษณะบางอย่างที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้เราอาจจะยอมรับความหมายเหล่านี้ว่าเป็นอนาธิปไตยด้วยกันทั้งหมด ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายของความคิดเหล่านั้นก็ตาม แต่ David Bates (2017) ก็กล่าวว่าเราสามารถที่จะระบุลักษณะของความหมายของอนาธิปไตยได้ หากเราใช้กรอบความคิดเรื่อง Family resemblance ของ Ludwig Wittgenstein ที่มองว่าเราสามารถจัดกลุ่มของสิ่งที่แตกต่างกันหลายเข้าด้วยกันได้ เพราะเชื่อมโยงกันด้วยคุณสมบัติทั่วไปที่สำคัญอย่างหนึ่ง มากไปกว่านั้น มันอาจจะยังเชื่อมโยงกันด้วยชุดของความคล้ายคลึงที่ซ้อนทับกัน ซึ่งไม่มีคุณลักษณะใดที่เหมือนกันสำหรับทุกสิ่ง แต่สามารถจัดเข้ากลุ่มความคล้ายคลึงและสอดคล้องกันได้ เช่น แนวคิดเรื่องทุนนิยม เสรีนิยม สังคมนิยม หรือแนวคิดทางการเมืองอื่นๆ ที่แม้จะแตกต่างกันออกไปในหลายคุณลักษณะของการอธิบาย แต่ก็สามารถเข้าใจถึงลักษณะร่วมของสิ่งเหล่านี้ได้เมื่อเรากล่าวถึงมัน เช่นเดียวกันกับการกล่าวถึงอนาธิปไตย David Bates กล่าวว่า แม้จะมีความหลากหลายและความแตกต่างกันออกไปของนิยามที่เป็นไปตามคุณลักษณะก็ตาม แต่ความหลากหลายเหล่านั้นเมื่อจัดเข้ากันในแนวคิดของ Family resemblance เราอาจกล่าวได้ว่า อนาธิปไตยก็คือ “พวกเขาปฏิเสธการที่จะถูกบังคับหรือกดทับลงไป” อนาธิปไตยจึงอาจนิยามในความหมายทั่วไปได้เป็นกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองที่เชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ทุกคนที่มีร่วมกันในสังคมการเมืองหนึ่งๆ ด้วยเหตุนี้อนาธิปไตยจึงเป็นแนวคิดทางการเมืองที่ปฏิเสธอำนาจรัฐ

2. รัฐและการปกครองของอนาธิปไตย

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐของนักปรัชญาและนักรัฐศาสตร์ที่เชื่อมั่นในอนาธิปไตยก็คือว่า พวกเขาขึ้นกรานว่ารัฐจะต้องถูกยกเลิกไปด้วยเหตุผลสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกรัฐเป็นสถาบันทางการเมืองที่ไม่จำเป็นต้องมี และประการที่สอง การมีอยู่ของรัฐอาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความชั่วร้าย (evil) และทำให้เป็นไปในทิศทางที่ไม่ดี (corrupting) หรืออาจจะเป็นไปทั้งสองทาง (Neil and Kelly, 2017) อนึ่งการปฏิเสธอำนาจรัฐและรัฐของพวกอนาธิปไตยก็เนื่องมาจากว่า พวกเขามองเห็นระบอบการปกครองทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ราชาธิปไตย สาธารณรัฐ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นการปกครองที่เต็มไปด้วยการใช้กำลังในทางกายภาพ (physical force) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลในฐานะผู้กระทำการจะต้องไม่พึ่งพาการใช้กำลังในทางกายภาพดังกล่าว ซึ่งการจะเป็นเช่นนี้ได้มันจะต้องสื่อความถึงการที่ผู้ปกครองเป็นผู้ได้รับการยอมรับและได้รับการยินยอมจากประชาชน (Ruth, 2012) ดังนั้น การไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนจึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจบีบบังคับพวกเขาได้อย่างง่ายดาย ด้วยสาเหตุดังกล่าวการปฏิเสธรัฐและการปกครองของรัฐที่ล้วนแล้วแต่เป็นการบีบบังคับจึงดูมีเหตุผลที่เป็นไปได้

การพยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงความโหดร้ายของการมีอยู่ของรัฐและอำนาจรัฐนั้น มีอยู่มากมายหลายแนวทางที่นักปรัชญาและนักคิดเสนอเอาไว้ เช่น นักเขียนคนสำคัญในศตวรรษที่ 19 อย่าง Charlotte Wilson ได้กล่าวเอาไว้ว่า การมีอยู่ของรัฐบาลเป็นการแสดงออกถึง “แนวโน้มของการครอบงำ” (Wilson, 1979) หรือนักอนาธิปไตยคนสำคัญอย่าง Proudhon และ Bakunin ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลด้วยการโจมตีแนวคิดอำนาจรัฐโดยตรง ซึ่ง Proudhon ได้กล่าวเอาไว้ว่า การถูกปกครองนั้นก็คือ การถูกปราบโทษ การถูกดูหมิ่น การถูกรังควาญ การถูกติดตาม (แกะรอยพฤติกรรม) การถูกทำร้าย การถูกคุมขัง การถูกตัดสิน ฯลฯ (Joll, 1979) เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐทั้งสิ้น สำหรับ Proudhon แล้วนั้น เขาให้เหตุผลว่าการเติบโตของสังคมสมัยใหม่ทำให้รัฐและอำนาจรัฐกลายเป็นสัตว์ประหลาดที่สามารถปราบปรามอาณาประชาราษฎร์ได้อย่างนับไม่ถ้วน และในทางตรงกันข้ามกับการมีอยู่ของอำนาจรัฐ เขากลับสนับสนุนการเติบโตอย่างต่อเนื่องของเสรีภาพส่วนบุคคลอย่างเต็มที่มากกว่าที่จะถูกกำหนดควบคุมโดยรัฐ ส่วนนักอนาธิปไตยคนสำคัญอีกคนหนึ่งคือ Bakunin กล่าวเอาไว้ว่า รัฐทั้งหมดคือ “ความชั่วร้าย” ประการแรก Bakunin เห็นว่าการมีอยู่ของโครงสร้างของรัฐเป็นไปเพื่อปกป้องผู้มีอำนาจจากผู้ไม่มีอำนาจ ประการที่สองเขาเห็นว่ารัฐรวบรวมอำนาจของตนไว้เสมอซึ่งทำให้ประชาชนไม่มีเสรีภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีนักอนาธิปไตยอีกคนคือ Kropotkin ที่กล่าวว่า รัฐไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาที่ฮอบส์ระบุว่า เป็นความโหดร้ายของธรรมชาติของมนุษย์ตามแบบฉบับของเสรีนิยมของ Thomas Hobbes แต่ในทางตรงกันข้าม Kropotkin เสนอว่า “อนาธิปไตยแบบคอมมิวนิสต์” (anarcho-communism) สามารถสนับสนุนความเท่าเทียมและความก้าวหน้าของมนุษย์ได้ดีที่สุด (Bates, 2017) ในยุคปัจจุบันนี้ นักอนาธิปไตยร่วมสมัยยังคงมุ่งเน้นไปที่การปฏิเสธการคงอยู่ของอำนาจรัฐ ดังเช่น Murray Bookchin ได้เขียนเอาไว้อย่างชัดเจนว่า “เกือบทุกคนสามารถที่จะเรียกตนเองว่าเป็นอนาธิปไตยได้ ถ้าเขาหรือเธอเชื่อว่าสังคมสามารถจัดการได้โดยไม่มีรัฐ” (Bookchin, 1968) ดังนั้น โดยสรุปก็คือว่า พวกอนาธิปไตยเห็นว่ารัฐและอำนาจรัฐเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องมีอยู่และคงอยู่ โดยวางอยู่บนเหตุผลประการสำคัญเนื่องจากว่า การมีอยู่ของรัฐเป็นสิ่งที่เลวร้าย (immoral) ก่อให้เกิดความรุนแรงและความก้าวร้าว รวมไปถึงรัฐมีการควบคุม (repressive) ส่งผลให้เกิดการยับยั้งความคิดสร้างสรรค์ นักอนาธิปไตยได้ใช้ข้อเสนอเหล่านี้ทั้งหมดเพื่อเรียกร้องให้มีการยกเลิกรัฐ ในส่วนถัดไป ผู้เขียนจะนำเสนอวรรณกรรมปริทัศน์ (Literature review) เกี่ยวกับการศึกษาตีความปรัชญาของเหล่าจื๊อกับอนาธิปไตยในช่วงก่อนหน้าที่ผ่านมา

การตีความปรัชญาของเหลาจื๋อกับอนาธิปไตย: วรรณกรรมปริทัศน์

งานศึกษาทางด้านปรัชญาการเมืองในปรัชญาจีน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปรัชญาการเมืองของปรัชญาจีนยุคคลาสสิก โดยเฉพาะการมุ่งเน้นไปที่การศึกษาปรัชญาของขงจื๊อ ในฐานะนักปรัชญาจีนผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งมีการพยายามศึกษาและตีความในทางจริยศาสตร์และปรัชญาการเมืองอย่างกว้างขวาง ส่วนปรัชญาสำนักเต๋า อย่างเหลาจื๊อ ก็ได้รับการศึกษาในทางจริยศาสตร์และปรัชญาการเมืองเช่นกัน โดยเฉพาะท่าทีของความคิดเรื่อง “อู๋เว่ย” และ “จื๊อหฺราน” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยคือ การกระทำแบบไม่กระทำ กรอบมโนทัศน์ดังกล่าวนำไปสู่การมีคุณลักษณะของปรัชญาการเมืองที่เสนอให้ผู้ปกครองไม่เข้าไปก้าวก่ายหรือยุ่งเกี่ยวกับการกระทำและการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคม ทำให้แนวคิดทางปรัชญาของเหลาจื๊อถูกตีความว่าเป็นอนาธิปไตย และมีทั้งผู้ที่ศึกษาแนวคิดของเหลาจื๊อคนอื่นๆ ที่อาจจะตีความว่าไม่เป็นอนาธิปไตยด้วย

ในบทความเรื่อง Taoism and Western Anarchism ได้ทำการศึกษาและพยายามอธิบายแนวคิดแบบอนาธิปไตยในปรัชญาเต๋า ในบทความ Bender ได้ชี้ให้เห็นว่าในตัวของคัมภีร์เต๋าต่อจิงมีจุดที่แสดงให้เห็นว่าปรัชญาเต๋าของเหลาจื๊อมีลักษณะเป็นอนาธิปไตย โดยเขาตีความเอาไว้ว่า เหลาจื๊อมองว่าจริงๆ แล้วระเบียบวินัยในสังคมมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และด้วยความที่ระเบียบวินัยเหล่านี้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามกำหนดสิ่งต่างๆ ให้เกิดขึ้นได้ในสังคมมนุษย์มันนำไปสู่ความผิดปกติ ทำให้มนุษย์แก่งแย่ง และเห็นแก่ตัว ด้วยเหตุนี้จึงมีเพียงผู้ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือยึดอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้นที่สามารถสร้างชุมชนที่แท้จริงได้ และสิ่งนี้สามารถเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ (จื๊อหฺราน) เท่านั้น คำว่าเกิดขึ้นเองได้ตามธรรมชาตินี้ Bender ได้ยกตัวอย่างเอาไว้เช่นการไม่บีบบังคับประชาชน หรือการที่ประชาชนไม่จำเป็นต้องกระทำตามข้อกำหนดของผู้ปกครองที่ออกคำสั่งมา (Bender, 1983) เพราะในปรัชญาของเหลาจื๊อนั้น การปกครองวางอยู่บนวิธีคิดเรื่องการไม่กระทำหรืออู๋เว่ย

นักวิชาการอย่าง Wang Qingjia (1997) มีการตีความลีนี้อย่างน้อยสามแบบได้แก่ (1) ถ้าแปลตามอักษร คือ การไม่ทำอะไรเลย (2) การไม่มีเจตจำนงและไม่มี ความปรารถนาของผู้กระทำ และ (3) การกระทำที่ไม่บังคับแต่ให้ผล แต่คำแปลที่ถูกต้องน่าจะแปลคำว่าอู๋เว่ยว่า ไม่ทำอะไรเลย มากกว่า โดยที่จุดมุ่งหมายคือ “อย่าเข้าไปยุ่งเมื่อสิ่งต่างๆ ดำเนินไปด้วยดีด้วยตัวเองแล้ว” (Graham, 2015) แต่ไม่ว่าอู๋เว่ยจะถูกตีความไปอย่างไรก็ตาม แต่เราอาจกล่าวได้ว่า “การไม่กระทำ” (อู๋เว่ย) ประกอบด้วยหน้าที่ 3 อย่างคือ 1) เมื่อสิ่งต่างๆ ดำเนินไปด้วยดี 2) เมื่อปราชญ์ต้องทำอะไร ก็ให้กระทำโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว และ 3) ในทุกการกระทำ นักปราชญ์ควรปฏิบัติตาม เต๋า รูปแบบธรรมชาติของสิ่งต่างๆ และละเว้นจากการแนะนำการแทรกแซงของมนุษย์ ในปรัชญาของเหลาจื๊อ หลักการอู๋เว่ยนี้ เป็นสิ่งที่กำหนดเอาไว้ให้กับนักปรัชญาหรือผู้ปกครองเป็นสำคัญ และเหลาจื๊อกล่าวเอาไว้ว่า “ทำสิ่งที่ประกอบด้วยการไม่ดำเนินการ และความสงบเรียบร้อยจะปรากฏขึ้น” (Lao-Tzu, 1963) เราจะเห็นได้ว่าจุดประสงค์ของการไม่ทำอะไรของผู้ปกครองไม่ใช่การละทิ้งกิจการทางโลก แต่เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความสงบเรียบร้อยทางโลก ผู้ปกครองจึงปล่อยให้ดำเนินไปตามวิถีของการปกครอง เมื่อพิจารณาแนวคิดเรื่องการไม่กระทำหรืออู๋เว่ยแล้วนั้น ก็จะได้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสอดคล้องกับการยกตัวอย่างของ Bender ในบทความเรื่อง Taoism and Western Anarchism ที่กล่าวว่าการปกครองจะต้องไม่ทำตามคำสั่ง จะต้องปราศจากคำสั่ง และการบีบบังคับของผู้ปกครองนั้นคือการทำตามธรรมชาติ บทความนี้พยายามจะเน้นย้ำและชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าแนวคิดของเหลาจื๊อมีลักษณะเป็นอนาธิปไตยในบางส่วนแต่ก็ไม่ใช่อนาธิปไตยแบบเคร่งครัด

ส่วนในบทความของ Aleksandar Stamatov (2014) เรื่อง The Laozi and Anarchism พยายามจะเสนอการตีความใหม่และแย้งกับข้อเสนอที่บอกว่าเหลาจื๊อเป็นอนาธิปไตย อย่างเช่น การเสนอว่าเหลาจื๊อยังเห็นความสำคัญของการมีอยู่ของผู้ปกครองอยู่ ซึ่งชัดเจนว่าไม่ใช่อนาธิปไตย เขาพยายามโต้แย้งกับความคิดของนักปรัชญาหลายคน ที่เสนอว่าเหลาจื๊อ

อเป็นอนาธิปไตย เช่น Liang Qichao (2017) ที่อธิบายว่าอธิบายว่าลัทธิเต๋าเชื่อว่ามีการธรรมชาติประเภทหนึ่งและ
ความสามารถของผู้คนเป็นอันตรายต่อกฎนี้ จึงทำให้การกระทำของผู้คนและการมีอยู่ของรัฐบาลไม่ใช่สิ่งจำเป็น นอกจากนี้
ยังพบว่ามี การจัดประชุมวิชาการและอภิปรายถึงวาระสำคัญของปรัชญาของเหลาจื๋อว่าด้วยอนาธิปไตยของนักวิชาการทาง
ปรัชญาจีนร่วมสมัยคนสำคัญคือ Frederick Bender, Roger Ames และ David Hall ในปี 1980 จากการอภิปรายดังกล่าว
นำไปสู่ฉันทามติทั่วไปว่าลัทธิเต๋าเป็นลัทธิอนาธิปไตย อย่างไรก็ตามนี้ ผู้เขียนมุ่งนำเสนอท่าทีของเหลาจื๋อในมิติทางด้าน
รัฐและการปกครองว่ามันสื่อถึงอนาธิปไตยหรือไม่อย่างไร ซึ่งผู้เขียนจะวิเคราะห์ให้เห็นในส่วนถัดไป

ข้อสนับสนุนที่ว่าเหลาจื๋อเป็นอนาธิปไตย: ผลการศึกษาและการอภิปราย

จากการอ่านแทบทวนตัวบทของคัมภีร์เต๋าต่อจึงโดยเฉพาะมุ่งเน้นไปที่บทที่ว่าด้วยรัฐและการปกครอง ผู้เขียน
ค่อนข้างที่จะเห็นว่าเหลาจื๋อเสนอปรัชญาการเมืองที่มีลักษณะเป็นอนาธิปไตย แม้จะไม่ชัดเจนมากก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่า
ปรัชญาการเมืองของเขาเป็นอนาธิปไตยแบบอ่อน มีใช้อนาธิปไตยแบบเข้ม

หากเราจะพิจารณาเอาแนวคิดเรื่องอู่เว่ยและแนวคิดเรื่องจื่อหรันของเหลาจื๋อมาอธิบายแนวคิดทางปรัชญาการเมือง
ของเขาก็ดูจะมีความน่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะการปล่อยให้ไปตามอู่เว่ยนั้น เหลาจื๋อได้กล่าวถึงสังคมอุดมคติของเขาซึ่งมี
ลักษณะเป็นไปตามทางของมัน (จื่อหรัน) เอาไว้ว่า

ขอให้ประเทศเล็กๆ ที่มีคนไม่กี่คน ให้มีเครื่องมือเครื่องใช้หลายสิบเท่าร้อยเท่า แต่
ปล่อยให้พวกมันไม่ได้ถูกนำมาใช้ ให้ผู้คนเห็นคุณค่าชีวิตของตนอย่างสูง ไม่พอพไปไกล แม้ว่า
จะมีเรือและรถม้า ก็ไม่มีใครนั่งในนั้นได้ แม้ว่าจะมีลูกศรและอาวุธ แต่ก็ไม่มีใครโอ้อวด ให้ผู้คน
ผูกปมอีกครั้งแล้วใช้พวกมัน (แทนการเขียน)

ปล่อยให้พวกเขาเพลิดเพลินกับอาหาร ประดับประดาเสื้อผ้าของตน พอใจกับ
บ้านเรือน และชื่นชมยินดีในขนบธรรมเนียมของตน แม้ว่าชุมชนใกล้เคียงจะมองข้ามกันและกัน
และได้ยินเสียงไก่ขันและเสียงเห่าของสุนัข แต่ผู้คนที่นี่นั้นอาจแก่เฒ่าและตายไปโดยไม่ไยดี
เขียนกันอีกเลย (Stamatov, 2017)

คำอธิบายนี้อาจเข้าใจได้ว่าเป็นคำอุปมาของรัฐที่ทำให้เห็นว่า ผู้คนอาศัยอยู่ตามอุปนิสัยที่เป็นธรรมชาติและเรียบง่าย
ที่ตามอบให้ และถึงแม้ว่าจะเป็นรัฐที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากของอารยธรรม ดังจะเห็นได้จาก เครื่องมือเครื่องใช้ เรือ
และรถม้า ลูกธนูและอาวุธ สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ได้ แต่ผู้คนก็ได้ยึดติดกับสิ่งเหล่านี้ เพราะจะทำให้
สูญเสียความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์ไป ดังนั้น จุดประสงค์ของราชาแห่งปราชญ์หรือผู้ปกครองก็คือ จะต้องเป็นไป
ตามแนวคิดแบบเต๋า และปกครองในลักษณะที่ปล่อยให้สิ่งต่างๆ มีลักษณะเป็น “จื่อหรัน” ทั้งนี้ก็เพื่อให้แน่ใจว่าผู้คนจะอาศัย
อยู่ตามธรรมชาติของพวกเขาและไม่ถูกล่อลวงโดยผลผลิตของอารยธรรม ซึ่งจะทำให้พวกเขาหลงระเหิรในการเติมเต็มความ
ปรารถนาที่เห็นแก่ตัวของพวกเขา (Stamatov, 2017) รัฐจึงต้องมีการปกครองที่เผยให้เห็นถึงธรรมชาติของรัฐและประชาชน
ในการบรรลุสิ่งนี้ ผู้ปกครองควรนำแนวคิดทางการเมืองแบบอู่เว่ยมาใช้ ซึ่งแนวคิดทางการเมืองแบบอู่เว่ยนี้เอง การเป็น
การเมืองของการไม่แทรกแซง ที่ให้ทุกคนเป็นตัวของตัวเอง

จากการอภิปรายข้างต้น ผู้เขียนมองว่ารัฐในอุดมคติและที่เหลาจื่อเสนอนั้น น่าจะมองได้ว่าเป็นรัฐที่มีลักษณะเป็นอนาธิปไตย ประการแรกสุด เหลาจื่อได้ชี้ให้เห็นว่า รัฐควรจะมองว่าประชาชนต้องมีเสรีภาพที่สุด แต่ทว่าเหลาจื่อมิได้ใช้คำว่าเสรีภาพในความหมายของโลกสมัยใหม่อย่างชัดเจน หากแต่เขามองว่า ประชาชนจะต้องไม่ถูกบีบบังคับ ซึ่งเชื่อมโยงไปยังการปฏิเสธอำนาจรัฐของเหลาจื่อ และถ้าหากมองในแง่นี้ การเป็นอนาธิปไตยของปรัชญาเหลาจื่อจึงอยู่ที่การปฏิเสธอำนาจรัฐมากกว่าที่จะปฏิเสธการมีอยู่ของรัฐ เนื่องจากเหลาจื่อกล่าวอย่างชัดเจนว่า รัฐนั้น จำเป็นต้องมีอยู่ ดังตัวบทข้างต้นที่กล่าวถึงประเทศขนาดเล็ก แต่ที่สำคัญคือ เหลาจื่อให้ความสำคัญกับการมีเสรีภาพที่จะใช้ชีวิตของผู้คน การให้ความสำคัญของเสรีภาพที่จะใช้ชีวิตนี้เอง นำไปสู่การสรุปและยืนยันว่า เขาน่าจะเป็นอนาธิปไตย เพราะเขาให้ความสำคัญกับการมีอิสระที่ปัจเจกบุคคลจะกระทำการหนึ่งๆ ได้

ประการที่สองที่พอจะยืนยันได้ว่า รัฐและการปกครองของเหลาจื่อ สะท้อนความเป็นอนาธิปไตยก็คือว่า เขาใช้หลักอุบายมาปกครอง และหลักอุบายนี้เองที่เป็นหลักการสะท้อนความเป็นอนาธิปไตยของรัฐและการปกครองของเหลาจื่อ ซึ่งมีทัศนสำคัญคือ มโนทัศน์เรื่อง โหยวเว่ย กับ อุบาย มโนทัศน์โหยวเว่ยอธิบายในลักษณะที่ว่า รัฐและผู้ปกครองมักจะเป็นผู้กดขี่ประชาชนมากเกินไป ปกครองปกครองด้วยการกระทำที่ผิดธรรมชาติหรือที่เรียกว่าโหยวเว่ย ส่วนอุบายนั้นก็คือการปล่อยให้สิ่งต่างๆ ดำเนินไปตามธรรมชาติของมัน การปกครองที่ดีคือการกระทำตามอุบาย มิใช่กระทำตามโหยวเว่ยตามที่กระทำกันโดยทั่วไป เขาเชื่อว่าเป็นเพราะผู้ปกครองใช้โหยวเว่ย มันจะทำให้ผู้คนปกครองได้ยากมากขึ้นเรื่อยๆ กล่าวคือ ผู้ปกครองคนใดก็ตามที่มีมาตรการหรือการกระทำมากเกินไปตามนโยบายเชิงกำหนดและเชิงควบคุม ผู้ปกครองจะไม่สามารถปกครองประชาชนและสร้างสันติภาพในประเทศได้ ดังนั้น ถ้าหากมีการใช้โหยวเว่ยมากเกินไป ประชาชนก็ยิ่งจะรู้สึกต่อต้านและปกครองยากขึ้น ดังนั้นการปกครองจะต้องเป็นไปตามที่เหลาจื่อกล่าวเอาไว้ว่า

ปกครองรัฐด้วยความถูกต้อง

ปฏิบัติการกองทัพด้วยกลยุทธ์ที่น่าประหลาดใจ

บริหารอาณาจักรโดยไม่ทำอะไรเลย

ฉันจะรู้ได้อย่างไรว่าควรจะเป็นเช่นนั้น?

เราจะรู้ผ่าน:

ยังมีข้อห้ามและข้อละเว้นในโลกนี้มากเท่าใด

ประชาชนจะยิ่งต่ำต้อยด้อยลง

ยิ่งประชาชนมีอาวุธคมมากเท่าไร

ยิ่งรัฐเดือดร้อน

ยิ่งคนมีไหวพริบและทักษะมากเท่าไร

สิ่งเลวร้ายจะปรากฏขึ้น

ยิ่งมีกฎหมายและคำสั่งที่ชัดเจนขึ้น

โจรและขโมยจะมีมากขึ้น (Stamatov, 2017)

สำหรับตัวบทในคัมภีร์เต๋าเตอจิงข้างต้นนั้น เราอาจจะพิจารณาข้อความสำคัญข้อความหนึ่งที่ว่า ยังมีข้อห้ามและข้อละเว้นในโลกนี้มากเท่าใด ประชาชนจะยิ่งต่ำต้อยด้อยลง” เป็นการโจมตีรัฐบาลโดยตรง โดยกล่าวว่าความโศกเศร้าของ

ประชาชนเกิดจากการที่รัฐบาลใช้ข้อห้ามและข้อละเว้นมากเกินไป กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐบาลได้กำหนดกฎหมายและกฎเกณฑ์มากมาย ดำเนินมาตรการมากเกินไปและรุนแรงเกินไป ผลก็คือท่าทีของรัฐบาลเช่นนี้เป็นอันตรายต่อประชาชน ด้วยเหตุนี้ เหลาจื้อจึงพยายามเสนอปรัชญาการเมืองของเขาขึ้นมาเพื่อรองรับการนำไปสู่การมีเสรีภาพที่จะใช้ชีวิตตามรูปแบบและการกระทำของประชาชนเอง มิใช่กระทำตามที่ผู้ปกครองกำหนดและบีบบังคับ ซึ่งเป็นสิ่งผิดธรรมชาติ ดังนั้นในปรัชญาของเหลาจื้อ จึงเป็นการปฏิเสธสิ่งผิดธรรมชาติทั้งหมดและยอมรับการดำเนินการตามธรรมชาติของเต๋า หากพิจารณาการกระทำของผู้ปกครองเราจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองบีบบังคับผู้ใต้ปกครอง และปรัชญาเช่นนี้ก็ต่างจากขงจื๊ออย่างชัดเจน เราอาจพิจารณาได้ดังตัวบทว่า

ประชาชนอดอยากเพราะผู้ปกครองกินภาษีที่เก็บมามากเกินไป
 ดังนั้นพวกเขาจึงอดอยาก
 ราชสำนักมีความวิจิตรตระการตา
 ในขณะที่ทุ่งนามีหญ้ารกชัฏ
 และยุ่งฉวก็ว่างเปล่าเหลือเกิน
 สวมใส่เสื้อผ้าหยาบหยาบ
 พกพาอาวุธและของมีคม
 เพลิดเพลินกับอาหารและเครื่องดื่มเกินขีดจำกัด
 และความมั่งคั่งและสมบัติก็สะสมมากเกินไป
 นี่คือการปล้นและความฟุ่มเฟือย (Stamatov, 2017)

เห็นได้ชัดเจนว่า เหลาจื้อเสนอปรัชญาการเมืองว่าด้วยการปกครองที่ปฏิเสธอำนาจอันแข็งขันของรัฐ แต่ปล่อยให้ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้ชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เขียนเห็นว่า อนาธิปไตยในปรัชญาการเมืองของเหลาจื้อสอดคล้องกับแนวคิดของ William Godwin (1756–1836) ที่ถือว่าเป็นนักคิดกลุ่มอนาธิปไตยแบบดั้งเดิม (classical anarchism) เขาถือว่าคุณลักษณะของมนุษย์ส่วนใหญ่แล้วเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมด้วยกันทั้งหมด สำหรับ Godwin ถ้ามนุษย์เป็นผู้มีความชั่วร้ายก็เนื่องมาจากว่าเขาถูกทำให้ชั่วร้าย และถ้าหากเขาถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์อื่นๆ ที่แตกต่างกันออกไป มนุษย์ก็จะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์เหล่านั้นที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ถ้าสังคมดีก็จะส่งผลให้มนุษย์ดีด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าสังคมเลวร้าย ก็จะส่งผลให้มนุษย์เลวร้ายด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการถูกบีบบังคับจากผู้ปกครอง ก็จะส่งผลให้ประชาชนที่ถูกกระทำเลวร้ายได้ตอบกลับไปด้วย ข้อนี้จึงเป็นข้อยืนยันอีกประการหนึ่งของการสนับสนุนความคิดที่ว่าแนวคิดของเหลาจื้อเป็นอนาธิปไตยได้

แนวนโยบายทางการปกครองของเหลาจื้อจากทฤษฎีสู่วิธีการนำไปใช้

ปรัชญาเหลาจื้อ แม้จะเป็นแนวคิดทางปรัชญาในเชิงมโนทัศน์ก็ตาม แต่ผู้เขียนมองว่าเราสามารถนำเอามโนทัศน์เชิงทฤษฎีนี้ไปขยายผลต่อได้ในเชิงปฏิบัติ โดยเฉพาะการปกครองแบบไม่ปกครองที่ชี้ให้เห็นเส้นทางสู่การกระจายอำนาจและสันติภาพ

ในแง่ของการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองนั้น เป็นการตอบสนองต่อปัญหาของระบบรวมศูนย์ที่กำหนดและกำกับเอาไว้ที่ส่วนกลางทำให้เกิดการจัดการทางการเมืองที่ไม่ได้ปล่อยให้ไปตามวิถีทางหรือเส้นทางที่ควรจะเป็น การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจและ/หรือการเมืองสามารถช่วยป้องกันหรือลดความขัดแย้งได้ เนื่องจากจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นจริงหรือการรับรู้ระหว่างภูมิภาคต่างๆ หรือระหว่างภูมิภาคกับรัฐบาลกลาง (Cameron, Gustav and Annalisa Zinn, 2006) ประโยชน์ของเหลาจื๋อก็เป็นไปตามนี้ ซึ่งมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการสร้างสมานฉันท์และสันติภาพให้ก่อเกิดขึ้นมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่ของความขัดแย้งปรัชญาเต๋าของเหลาจื๋อ น่าจะเสนอทิศทางของการสลายตัวและสร้างความสมานฉันท์สันติภาพให้เกิดขึ้นมาได้ ดังที่ Dawn Brancati ชี้ว่าการกระจายอำนาจทางการเมืองช่วยลดความขัดแย้งภายในรัฐ ซึ่งหากอาศัยเรื่องการกระทำแบบไม่กระทำของเหลาจื๋อมาใช้ ก็จะเป็นรากฐานในการสร้างนโยบายการกระจายอำนาจที่นำไปสู่การสร้างสมานฉันท์และสันติภาพได้เป็นอย่างดี

บทสรุป

บทความนี้มีแนวโน้มที่จะชี้ว่า แนวคิดทางปรัชญาการเมืองของเหลาจื๋อนั้นเป็นอนาธิปไตยมากกว่าที่จะบอกว่าไม่เป็นอนาธิปไตย การที่ผู้เขียนพยายามสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวนี้ก็เนื่องมาจากว่าผู้เขียนมองเห็นความคิดของเหลาจื๋อที่สะท้อนความเป็นอนาธิปไตยในสองลักษณะด้วยกัน นั่นคือ ความคิดแรก เขาพยายามที่จะทำให้เห็นสภาวะธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายที่ไม่ถูกกระทำจากสิ่งอื่น มนุษย์ในสังคมการเมืองก็เช่นกัน ที่ย่อมไม่ถูกกระทำจากผู้ปกครอง ทั้งนี้ก็เพราะว่ามนุษย์มีธรรมชาติของมนุษย์เอง โดยเฉพาะธรรมชาติที่จะไม่ถูกควบคุม จึงเห็นว่าแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของเหลาจื๋อมุ่งเน้นการมีอิสระของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ส่วนประการที่สองก็คือ แนวคิดที่ว่าด้วยรัฐและการปกครองที่ปฏิเสธอำนาจรัฐและอำนาจของผู้ปกครองในเชิงบีบบังคับและกระทำการ แต่อำนาจเหล่านั้นจะต้องเป็นอำนาจเชิงอ่อนของการปกครอง แม้จะเห็นว่ามิใช่อนาธิปไตยที่ชัดเจนแบบตะวันตก แต่ผู้เขียนมองว่าแนวคิดของเหลาจื๋อก็มีความเป็นอนาธิปไตยแบบอ่อน ที่มีให้ออนาธิปไตยแบบเข้มข้นเอง ด้วยเหตุนี้ หากจะนับว่าเหลาจื๋อเป็นนักปรัชญาอนาธิปไตยนิยมในฝ่ายตะวันออกก็คงมิใช่เรื่องที่ยอมรับกันได้ ในทางตรงกันข้าม เราควรมุ่งเน้นและชี้ให้เห็นว่าแนวคิดของเขามีความเป็นอนาธิปไตยที่ปฏิเสธอำนาจรัฐที่มาบีบบังคับและกระทำการต่อประชาชน

เอกสารอ้างอิง

สุวรรณา สถาอานันท์. (2556). *กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่อง ธรรมชาติ อำนาจ และจารีต*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).

กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

เหลาจื๋อ. (2562). *วิถีแห่งเต๋า* (พจนาน จันทรมสมบัติ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โอเพนโซไซตี้.

Bates, D. (2017). Anarchism. In Paul Wetherly (Eds.). *Political Ideologies*. (pp. 128-159). Oxford: Oxford University Press.

Bender, F. L. (1983). Taoism and Western anarchism. *Journal of Chinese Philosophy*, 10(1), 5-26.

Cameron, D. R., Ranis, G., & Zinn, A. (2006). *Globalization and self-determination: Is the nation-state under siege?*. London: Routledge.

Chi-Chao, L. (2017). *History of Chinese political thought: During the early Tsin period*. London: Routledge.

Freedman, M. (2003). *Ideology: A very short introduction* (Vol. 95). Oxford: Oxford University Press.

- Graham, A. C. (2015). *Disputers of the Tao: Philosophical argument in ancient China*. La Salle, IL: Open Court.
- Joll, J. (1979). *The Anarchists*. London: Routledge.
- Kelly, R., & McNaughton, N. (2017). *Political ideas for A Level: Liberalism, Conservatism, Socialism, Nationalism, Multiculturalism, Ecologism*. London: Hachette.
- Kinna, R. (2012). *Anarchism: a beginner's guide*. New York: Simon and Schuster.
- LAU, D.C. (1963). *Lao Tzu: Tao Te Ching*. New York: Penguin Books.
- Liu, J. (2006). *An introduction to Chinese philosophy: From ancient philosophy to Chinese Buddhism*. Oxford: Blackwell.
- Murray, B. (1986). *Post-scarcity anarchism*. Chico, CA: AK Press.
- Stamatov, A. (2014). The Laozi and Anarchism. *Asian Philosophy*, 24(3), 260-278.
- _____. (2017). The Laozi's criticism of government and society and a daoist criticism of the modern state. *Asian Philosophy*, 27(2), 127-149.
- Wang, Q. (1997). On Lao Zi's Concept of Zi Ran. *Journal of Chinese philosophy*, 24(3), 291-321.
- Wilson, C. (1979). *Three essays on anarchism (No. 287-288)*. Orkney: Cienfuegos Press.

